

บทนำ

การสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ได้ข้อมูล สถานะในช่องปากพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพช่องปากรวมทั้งการเข้าถึงบริการทันตสุขภาพของ ประชาชนทุกกลุ่มวัยซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ นอกจากจะนำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์แผนงาน โครงการและการพัฒนานโยบายด้านทันตสาธารณสุข เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากประชาชนในระดับจังหวัดที่มีประสิทธิผลแล้วยังใช้สำหรับการติดตามเปรียบเทียบสถานการณ์สถานะช่องปากพฤติกรรม และปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจครั้งที่ผ่านมาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทและสังคมที่ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งเปรียบเทียบสถานการณ์กับระดับประเทศและประเทศอื่น ๆ ในระดับสากล

กลุ่มงานทันตสาธารณสุขสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวในระดับจังหวัด เป็นระยะสม่ำเสมอครอบคลุมกลุ่มอายุสำคัญมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง ทันสมัย สะท้อนสถานการณ์รวมทั้งพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงที่เป็นปัจจุบันการดำเนินการจะยึดตามหลักการทางระบาดวิทยา โดยอ้างอิงตาม วิธีการและคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก และปรับเปลี่ยนข้อมูลสถานะและปัจจัยต่างๆที่ประเมินว่า จะมีความเชื่อมโยงกับสถานะสุขภาพช่องปาก ตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สุขภาพช่องปาก พฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงในแต่ละกลุ่มวัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลสถานะสุขภาพช่องปากสถานะโรคและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่สำคัญของประชาชนกลุ่มอายุเป้าหมาย
2. เพื่อติดตาม ประเมินสถานการณ์สุขภาพช่องปากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสถานะสุขภาพช่องปากและปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลังการดำเนินงานทันตสาธารณสุข จากช่วงเวลาที่ผ่านมา
3. เพื่อเปรียบเทียบสถานการณ์สุขภาพช่องปากของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในระดับสากล

ระเบียบวิธีวิจัย

หลักการและเหตุผล

จากธรรมชาติการเกิดโรคในช่องปาก ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามช่วงวัย เนื่องจากพฤติกรรม และปัจจัยเสี่ยงที่แตกต่างกัน โดยแต่ละช่วงวัยจะมีกลุ่มอายุหรือช่วงอายุหลักสำคัญ ที่สามารถใช้เป็น อายุดัชนี (indexed age group) เพื่อเป็นข้อมูลทางระบาดวิทยา ด้านสุขภาพช่องปากตามที่ องค์การอนามัยโลกแนะนำ⁽¹⁾ เพื่อประกอบการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์แผนงาน โครงการ ที่ชี้ทิศทางการทำงานทันตสาธารณสุขระดับจังหวัดรวมทั้งใช้ติดตามประเมินเปรียบเทียบ ผลกระทบต่อสุขภาพช่องปากจากการดำเนินงานทันตสาธารณสุขตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ ที่ผ่านมาทั้งในระดับจังหวัด ประเทศและระดับสากล ซึ่งกลุ่มอายุดัชนีที่องค์การอนามัยโลกแนะนำ ประกอบด้วย 5 กลุ่มอายุ ได้แก่

- กลุ่มเด็กอายุ 5 ปี : เป็นกลุ่มที่สำรวจ เพื่อเป็นตัวแทนข้อมูลการเกิดโรคฟันผุในฟันน้ำนม ซึ่งเกิดการผุอย่างรวดเร็ว และเป็นกลุ่มที่เริ่มเข้าโรงเรียน
- กลุ่มเด็กอายุ 12 ปี : เป็นกลุ่มอายุสำคัญ เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่ใช้ในการเปรียบเทียบสถานะทันตสุขภาพในระดับสากล เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่มีฟันแท้ขึ้นครบ 28 ซี่และเป็นช่วงอายุที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่น
- กลุ่มเยาวชน 15 ปี : เป็นตัวแทนกลุ่มที่เข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นระยะที่ฟันแท้ขึ้นในช่องปากมาแล้ว เป็นเวลา 3 - 9 ปี ทำให้สามารถประเมินภาวะเสี่ยงและแนวโน้ม ความรุนแรงของโรคฟันผุได้ นอกจากนี้ยังเป็นช่วงวัยที่ใช้เป็นตัวชี้วัด การเกิดโรคปริทันต์ในวัยรุ่น
- กลุ่มวัยทำงาน 35-44 ปี : ช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยมาตรฐาน ที่ใช้ติดตามสถานการณ์สุขภาพช่องปากของผู้ใหญ่ โดยกลุ่มอายุนี้นี้ จะเป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลสูงสุด จากการสะสมของโรคฟันผุและโรคปริทันต์ จึงใช้เป็นกลุ่มวัดความชุกและระดับ ความรุนแรงสูงสุด
- กลุ่มผู้สูงอายุ 60-74 ปี : เป็นช่วงอายุสำคัญ เนื่องจากสัดส่วนประชากรในกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็ว ข้อมูลจากการสำรวจช่วงอายุนี้นอกจากจะเป็นประโยชน์ ในการกำหนดแผนงานโครงการตามกลุ่มวัยแล้ว ยังเป็นกลุ่มที่สะท้อนภาพรวมที่เกิดจากพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากตลอดชีวิต

จากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากของประเทศไทย ที่ผ่านมา⁽²⁾ ตั้งแต่ปี 2520 ซึ่ง เป็นปีเริ่มต้นของโครงการทันตสาธารณสุขตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) และได้มีการดำเนินการสำรวจต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอทุก 5 ปีโดยในแต่ละครั้ง ได้มีการนำข้อมูลมาใช้วางแผนงานสาธารณสุขให้เหมาะสมซึ่งจากข้อมูลการสำรวจในครั้งที่ 2 พบว่า สถานการณ์โรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุ 5 ปีมีปัญหาค่อนข้างรุนแรงมีความชุกสูงกว่าร้อยละ 75 ทำให้ จำเป็นต้องมีการวางแผนการดูแลเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียนดังนั้นในการสำรวจครั้งที่ 3 ในปี 2532 เป็นต้นมา⁽³⁾ จึงมีการสำรวจกลุ่มอายุ 3 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่ฟันน้ำนมเพิ่งขึ้นครบเพิ่มเพื่อประกอบ การวางแผนงานแก้ไขปัญหาที่เฉพาะเจาะจงสำหรับป้องกันและดูแลในกลุ่มเด็กปฐมวัยและก่อนวัยเรียนนอกจากนี้ จากข้อมูลองค์ประกอบทางอายุของประเทศไทยพบว่าสัดส่วนผู้สูงอายุ วัยปลายคืออายุตั้งแต่ 80ปี ขึ้นไปเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้สูงอายุวัยต้น และวัยกลางอย่างชัดเจน คาดประมาณว่าสัดส่วนประชากรสูงอายุวัยปลายจะเพิ่มจากร้อยละ 9.8 ในปีพ.ศ.2543 เป็น ร้อยละ 12.4 ในปี พ.ศ.2568⁽⁴⁾ จึงได้ดำเนินการสำรวจสถานการณ์สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุกลุ่มนี้เพิ่มในการสำรวจครั้งที่ 6พ.ศ.2550 เป็นต้นมา⁽⁵⁾ เพื่อเตรียมแผนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก สำหรับผู้สูงอายุ ให้มีฟันใช้เคี้ยวอาหารได้อย่างเหมาะสม เพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิต

ดังนั้นเพื่อให้สามารถมีข้อมูลที่เป็นจริงภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันและสะท้อน สถานการณ์สุขภาพช่องปากในระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ในฐานะหน่วยงานหลักที่เป็นผู้จัดทำการศึกษาในระดับประเทศทุกครั้งที่ผ่านมาโดยความร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งใน ภาคส่วนของมหาวิทยาลัยและภาคเอกชน ตลอดจนในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดให้มีการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศครั้งที่ 7 ใน พ.ศ.2555 ขึ้นโดยดำเนินการในกลุ่มอายุสำคัญ 7 กลุ่มคือ 3 ปี, 5 ปี, 12 ปี, 15 ปี, 35-44 ปี, 60-74 ปี และ 80 ปี ซึ่งนอกจากจะสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากตามแนวทางขององค์การอนามัยโลกแล้วยังมีการปรับเพิ่มข้อมูลสภาวะและปัจจัย ต่างๆที่ประเมินว่ามีความเชื่อมโยงกับสภาวะสุขภาพช่องปาก เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผน การดำเนินงานที่เหมาะสม ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กลุ่มงานทันตสาธารณสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงดำเนินการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศครั้งที่ 7 พ.ศ. 2555

เพื่อนำผลสำรวจมาเปรียบเทียบกับระดับประเทศต่อไป เพื่อหาทิศทาง การดำเนินงาน
ทันตสาธารณสุขในอนาคต

การสำรวจ

การสำรวจครั้งนี้ เป็นการศึกษาระบบภาคตัดขวาง (Crosssectional study)
โดยมีการออกแบบการสำรวจ ดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากสภาวะสุขภาพช่องปากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความเป็น
เมือง วัฒนธรรมและวิถีชีวิตจึงต้องการข้อมูลที่เป็นตัวแทนในระดับ ภาคเขตเมือง เขตชนบท
การคำนวณขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้ คือ

1.1 ขนาดตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษาเป็นตัวแทน 7 กลุ่มอายุ ได้แก่ กลุ่มอายุ 3
ปี, 5 ปี, 12 ปี 15 ปี, 35-44 ปี, 60-74 ปี และ 80 ปี การคำนวณขนาดตัวอย่าง ใช้ข้อมูล
ความชุกของ โรคฟันผุจากการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 เพื่อให้ได้
ขนาดตัวอย่างที่เป็นตัวแทนในระดับภาคและประเทศในแต่ละกลุ่มอายุ ทั้ง 7 กลุ่ม

การคำนวณขนาดตัวอย่าง กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ($\alpha = 0.05$)
ค่าความคลาดเคลื่อน

(relative d = 5-10%) และค่า design effect (deff.) = 1.2

$$N = \frac{\text{deff} * (Z)^2 PQ}{D^2}$$

กำหนดจำนวนจุดสำรวจ โดยแต่ละจุดมีกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 คนขึ้นไปเป็น
หญิง-ชายจำนวนเท่ากันประมาณการขนาดตัวอย่างเบื้องต้น 2,848 คน แบ่งตามกลุ่มอายุ
ดังนี้

กลุ่มอายุ (ปี)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง		รวม
	เขตเมืองต่อ 1จุด	เขตชนบทต่อ 1จุด	
3	24	22	296
5	30	28	374
12	64	62	816
15	46	44	582
35-44	20	20	260
60-74	20	20	260
80-89	20	20	260
รวม	224	216	2848

1.2 การสุ่มพื้นที่สำรวจใช้วิธี stratified multi-stage sampling โดยมีลำดับ
ดังนี้

stratified ชั้นที่ 1 : - แบ่งพื้นที่สำรวจเป็น 16 อำเภอสุ่มเลือกอำเภอโดยวิธี
systematic sampling รวมพื้นที่สำรวจจำนวน 13 อำเภอ

ดังรายชื่อ

1. อำเภอพระนครศรีอยุธยาเทศบาลพระนครศรีอยุธยา ตำบลหัวรอ หมู่ 9
2. อำเภอเสนาเทศบาลตำบลเจ้าเจ็ด ตำบลเจ้าเจ็ด หมู่ 5
3. อำเภอนครหลวงเทศบาลตำบลนครหลวง ตำบลนครหลวง หมู่ 9
4. อำเภอบางปะอินเทศบาลตำบลพระอินทร์ราชา ตำบลเชียงรากน้อย
หมู่ 6
5. อำเภอมหาราชเทศบาลตำบลมหาราช ตำบลมหาราช หมู่ 1
6. อำเภออุทัย ตำบลคานหาม หมู่ 8
7. อำเภอบางไทร ตำบลบ้านแปง หมู่ 2
8. อำเภอบางบาล ตำบลพระขาว หมู่ 5
9. อำเภอบางปะหัน ตำบลทับน้ำ หมู่ 2
10. อำเภอผักไห่ ตำบลกุฎี หมู่ 6
11. อำเภอภาชี ตำบลไผ่ล้อม หมู่ 4
12. อำเภอวังน้อย ตำบลชะแมบ หมู่ 2
13. อำเภอบางซ้าย ตำบลเทพมงคล หมู่ 5

stratified ชั้นที่ 2 : - แต่ละอำเภอ Stratified เป็นเขตเมืองและเขตชนบท ตามคำ
จำกัดความของกระทรวงมหาดไทย สัตว์สวนประชากรเขตเมือง :
ชนบท (1:1.535) ตามสัตว์สวนประชากรทะเบียน ราษฎรกรมการ
ปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2555

กำหนดจำนวนจุดสำรวจ โดยแต่ละจุดมีกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 คนขึ้นไป เป็น
ชาย-หญิง จำนวนเท่ากัน

2. การเก็บข้อมูล

โดยการตรวจสอบสุขภาพช่องปาก และการสัมภาษณ์

2.1 สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และทดสอบเครื่องมือ
ประเด็นข้อมูลที่ต้องการประกอบด้วย

	3ปี	5ปี	12ปี	15ปี	35-44ปี	60-74ปี	80-89ปี
ข้อมูลที่ต้องการจากการตรวจสอบสุขภาพช่องปาก							
สภาวะ และความต้องการการรักษา	- โรคฟันผุ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	- รากฟัน				✓	✓	✓
	- สภาวะ		✓				
สภาวะปริทันต์			✓	✓	✓	✓	✓
การสบฟัน					✓	✓	✓
การใส่ฟันและ ความต้องการใส่ฟัน					✓	✓	✓
ข้อมูลที่ต้องการจากการสัมภาษณ์							
โรคประจำตัวทางร่างกายที่สัมพันธ์กับช่องปาก					✓	✓	✓
พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พฤติกรรมการบริโภคขนม/เครื่องดื่ม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พฤติกรรมการสูบบุหรี่/เคี้ยวหมาก					✓	✓	✓
พฤติกรรมการใช้บริการ			✓	✓	✓	✓	✓
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร			✓	✓	✓	✓	✓
การประเมินระดับสุขภาพของปากตนเอง					✓	✓	✓

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบสุขภาพช่องปาก ประกอบด้วย

- ชุดตรวจ ตาม WHO ได้แก่ WHO Periodontal probe และ plane mouth mirror (WHO)
- อุปกรณ์สำหรับใส่เครื่องมือ อุปกรณ์ทำความสะอาดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสัมภาษณ์ มีการออกแบบสำหรับแต่ละกลุ่มอายุ ตามประเด็น และปัจจัยสำคัญของกลุ่มอายุนั้น ๆ

การประมวลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสำรวจทั้งหมดจะถูกตรวจสอบความถูกต้องและตรวจสอบเทียบกับแบบสำรวจก่อนนำเข้าสู่ข้อมูล ตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น และตรวจสอบความเป็นไปได้ของข้อมูล ก่อนการประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ตามลักษณะข้อมูล

ข้อมูลจากการประมวลผลจะถูกนำมาถ่วงน้ำหนักตามขนาดประชากรตามกลุ่มอายุโดยใช้ข้อมูลประชากร จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ ธันวาคม พ.ศ. 2554

ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาการศึกษาวิจัย กรกฎาคม - กันยายน 2555

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ประชุมผู้เชี่ยวชาญ เพื่อออกแบบการสำรวจ และสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลตามกลุ่มอายุเป้าหมาย
2. จัดพิมพ์แบบฟอร์มการสำรวจ
3. สรรหาทีมสำรวจ
4. ทดสอบเครื่องมือ และปรับมาตรฐานทีมสำรวจ
5. ประชุมชี้แจงอำเภอพื้นที่สำรวจ 16 อำเภอเพื่อประสานงานการจัดเตรียมกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์การคัดเลือก
6. ดำเนินการสำรวจ เก็บข้อมูลในพื้นที่
7. รวบรวมข้อมูล ประมวล วิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปและรายงานผล

งบประมาณ

การสำรวจครั้งนี้ใช้งบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยรวม 165,475.70 บาท

แผนการใช้ประโยชน์

ข้อมูลผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นข้อมูลพื้นฐาน สถานการณ์สุขภาพช่องปาก และปัจจัยเกี่ยวข้อง ของ

ประชากรระดับจังหวัดสามารถนำไปใช้เพื่อ

- การจัดทำ ยุทธศาสตร์ แผนงาน/ โครงการทันตสาธารณสุขที่เหมาะสม
- การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เหมาะสมในระดับจังหวัด และการเปรียบเทียบ
- การประเมินผลการดำเนินงานทันตสาธารณสุขของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- เผยแพร่ให้นักวิชาการผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้ประโยชน์

บรรณานุกรม

1. World Health Organization. Oral Health Surveys - Basic Methods. 4 Edition., Geneva: World Health Organization, 1997.
2. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานผลการสำรวจทันตสุขภาพของ ประเทศไทย ครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๕๒๗.
3. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานผลการสำรวจทันตสุขภาพของ ประเทศไทย ครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๓๒.
4. คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ.๒๕๕๒:บทสังเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลต่อการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุในอนาคต.
5. กองทันตสาธารณสุขกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข.รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพ ช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ ๖ ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๐.

การปรับมาตรฐาน

การสำรวจข้อมูลระดับประเทศเป็นการสำรวจที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ต้องมีการเดินทางเพื่อเก็บข้อมูลจากพื้นที่ที่สุ่มได้ทั่วทั้งจังหวัดภายใต้งบประมาณและระยะเวลาที่จำกัดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ (reliability) จึงได้ออกแบบการสำรวจโดยใช้ทีมสำรวจกลางที่ต้องผ่าน การปรับมาตรฐานทั้งการตรวจสอบสภาพช่องปากในกลุ่มต่างๆ และการสัมภาษณ์ เป็นผู้ดำเนินการในทุกพื้นที่ โดยการจัดทีมสำรวจประกอบด้วย

- ผู้ตรวจ เป็นทันตแพทย์ จากโรงพยาบาลที่สมัครเข้าร่วมโครงการและผ่านการคัดเลือกจากกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยผู้ตรวจมีทั้งสิ้น 6 คนผู้ตรวจทุกคนต้อง ผ่านกระบวนการปรับมาตรฐาน และคะแนนมาตรฐาน kappa

- ผู้บันทึก ได้แก่ ทันตบุคลากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- ผู้สัมภาษณ์ เป็นทันตบุคลากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผ่านการปรับ มาตรฐาน และฝึกการสัมภาษณ์จากทีมสำรวจของกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- ที่ปรึกษา ได้แก่ ทันตแพทย์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เคยเป็นผู้ตรวจในการ สำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากในการสำรวจระดับจังหวัดในครั้งที่ผ่านมา และระดับประเทศ

วัตถุประสงค์ของการปรับมาตรฐาน

เพื่อให้ผู้สำรวจมีความเข้าใจตีความได้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดในการสำรวจและสามารถทำการสำรวจได้คงที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนการปรับมาตรฐาน

การปรับมาตรฐานในการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ 3 พ.ศ.2555 ได้กำหนดการปรับมาตรฐานเป็น 2 ส่วนคือ การปรับมาตรฐานผู้สัมภาษณ์ และการปรับมาตรฐานผู้สำรวจ

1. การปรับมาตรฐานผู้สัมภาษณ์

กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เชิญทีมบุคลากรที่มีสัมภาษณ์เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงกระบวนการสำรวจ การเตรียมการ การสนับสนุน ทำความตกลงช่วงเวลาในการออกสำรวจและทำความเข้าใจแบบสัมภาษณ์และวิธีการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มอายุ

2. การปรับมาตรฐานผู้ตรวจ

ทันตแพทย์ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ตรวจทุกคนต้องได้รับการปรับมาตรฐานตามเกณฑ์การตรวจสภาวะช่องปากตามที่กำหนดในกลุ่มอายุต่างๆโดยทันตแพทย์ผู้ตรวจจะรับฟังการบรรยายทำความเข้าใจและอภิปรายร่วมกันด้วยการฉายภาพสไลด์ก่อน แล้วจึงฝึกตรวจสภาวะ ช่องปากจริงที่โรงเรียนชุมชนป้อมเพชรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในกลุ่มตัวอย่างอายุ 3 ปี 12 ปี 35-44 ปีและผู้สูงอายุ 60-74 ปี และทำการปรับมาตรฐานสภาวะฟันตกกระของเด็กอายุ 12 ปีผู้ตรวจทุกคนจะตรวจกลุ่มอายุตัวอย่าง กลุ่มละ 5 คนโดยการปรับมาตรฐานจะเทียบกันเองในกลุ่มผู้ตรวจและ เทียบกับวิทยากรที่เป็นทันตแพทย์ที่มีประสบการณ์การสำรวจผลการตรวจของทันตแพทย์ผู้ตรวจทุกคนจะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความตรงของผู้ตรวจกับมาตรฐานด้วยค่าสถิติ kappa และ % agreement โดยเป้าหมายค่า kappa สำหรับโรคฟันผุ ต้องอยู่ในเกณฑ์ 0.8 ขึ้นไปและ%agreementร้อยละ 80

การแปลผลค่า kappa

น้อยกว่า 0	poor agreement
0.00 – 0.02	Slight agreement
0.21 – 0.40	Fair agreement
0.41 – 0.60	Moderate agreement
0.61 – 0.80	Substantial agreement
0.81 – 1.00	Almost perfect agreement

ผลการปรับมาตรฐาน

การปรับมาตรฐานในเด็กกลุ่มอายุ3ปีดำเนินการเฉพาะโรคฟันผุในฟันน้ำนม ส่วนในเด็กกลุ่มอายุ12ปี และ60-74ปีดำเนินการปรับมาตรฐานในโรคฟันผุเช่นเดียวกัน ผลการปรับมาตรฐานพบว่าค่าKappa และ % agreementของทันตแพทย์ผู้ตรวจทุกคนผ่านเกณฑ์เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยมีค่า Kappa และค่า % agreementอยู่ในช่วงตามตาราง

กลุ่มอายุ	สภาวะ	Kappa	% agreement
3 ปี	โรคฟันผุในฟันน้ำนม	0.83 – 0.91	91.91 – 95.31
12 ปี	โรคฟันผุ	0.84 – 0.87	93.13 – 93.75
60 – 74 ปี	โรคฟันผุ	0.97 – 0.924	93.13 – 97.5

ผลการศึกษา

การสำรวจครั้งนี้ดำเนินการในกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น2,848คนซึ่งมากกว่าขนาด ตัวอย่างที่คำนวณไว้เล็กน้อย โดยมีสัดส่วนเพศชาย ร้อยละ50หญิงร้อยละ 50เป็น กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตเมืองร้อยละ39.33และเขตชนบทร้อยละ60.67 จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอายุ

ผลการสำรวจแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1. ผลการตรวจสุขภาพช่องปาก
2. ผลการสัมภาษณ์

ผลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปาก

1.สถานะโรคฟันผุและการสูญเสียฟัน

1.1ชุดฟันน้ำนม

โรคที่เป็นสาเหตุหลักของอาการเจ็บปวดและการสูญเสียฟันคือโรคฟันผุซึ่งในเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ที่ใช้เป็นตัวแทนในการติดตามการเกิดโรคฟันผุในฟันน้ำนมพบว่า เด็กอายุ 3 ปีซึ่งเป็นขวบปีแรกที่มีฟันน้ำนมครบ 20 ซึ่งมีความชุกในการเกิดโรคฟันผุร้อยละ 70.6 มีค่าเฉลี่ยฟันผุถอนอด (dmft) 6.2 ซี่/คน แม้จะเพิ่งมีฟันน้ำนมขึ้นครบแต่ร้อยละ 1.7 ของเด็กเริ่มมีประสบการณ์การสูญเสียฟันในช่องปากแล้วนอกจากนี้พบว่าในกลุ่มเด็กที่มีประสบการณ์โรคฟันผุนั้น เกือบทั้งหมดจะเป็นรอยโรคฟันผุที่ไม่ได้รับการรักษา คือร้อยละ 80.6 หรือเฉลี่ย 62 ซี่ /คน อัตราการเกิดโรคฟันผุในเด็กเล็กนี้ พบในเขตชนบทมากกว่าเขตเมืองร้อยละ 82.2 และ 77.7 ค่าเฉลี่ย dmft 6.6 และ 5.4 ซี่/คน ตามลำดับ (ตารางที่ 1.3 และ 1.4)

สำหรับผลสภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กอายุ 5 ปีพบว่าสถานการณ์และการกระจายของโรคเป็นไปในรูปแบบเดียวกันกับการเกิดโรคฟันผุในเด็กอายุ 3 ปี แต่อัตราการเกิดโรคฟันผุสูงกว่าชัดเจนมาก ในช่วงเวลาเพียง 2 ปี โดยในภาพรวมจังหวัดพบอัตราการเกิดโรคฟันผุ สูงถึงร้อยละ 90.0 มีค่าเฉลี่ยฟันผุถอนอด (dmft) 7.4ซี่/คน เขตชนบทและเขตเมืองพบโรคสูงสุดเช่นเดียวกับกลุ่มอายุ 3 ปี แต่พบสูงขึ้นเป็นร้อยละ 90.1 และ 89.8 ค่า dmft เฉลี่ย 7.5 และ 7.0 ซี่/คน ตามลำดับ (ตารางที่ 1.5 และ 1.6)

1.2 ชุดฟันแท้

กลุ่มเด็กและเยาวชน

ฟันแท้เริ่มขึ้นในช่องปากเมื่ออายุประมาณ6ปีซึ่งเด็กส่วนใหญ่จะเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 ฟัน 2 ซี่แรกที่ขึ้นในปาก คือฟันตัดแท้ซี่ที่ 1 และฟันกรามแท้ซี่ที่ 1และทยอยขึ้น จนครบ28 ซี่เมื่อเด็กอายุ 12 ปีซึ่งเป็นวัยที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมต้น สภาวะช่องปากของเด็ก กลุ่มอายุนี้อาจสามารถใช้เพื่อประเมินผลการดำเนินงานทันตสาธารณสุขในโรงเรียน และช่วงวัยนี้ยังเป็นวัยเริ่มต้นของการเป็นเยาวชนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสภาวะต่างๆทั้งด้านกายภาพและสังคม กลุ่มอายุนี้อาจถูกใช้เป็นตัวแทนของอายุที่เป็นสากลเพื่อการเปรียบเทียบข้อมูลของจังหวัดและประเทศต่างๆ

จากการสำรวจสถานะโรคฟันผุในฟันแท้พบว่า เด็กอายุ 12 ปี มี ประสิทธิภาพโรคฟันผุร้อยละ 80.8 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) เท่ากับ 3.4 ซี่/คน เป็น ฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษาร้อยละ 75.7 แต่สถานการณ์การได้รับบริการของเด็กกลุ่มนี้พบว่า ได้รับบริการอุดฟันในสัดส่วนที่สูงกว่าการถอนฟันคืออุดฟันร้อยละ 21.7 ถอนฟันร้อยละ 2.9 ตามลำดับโดยเด็กเขตเมืองจะได้รับบริการอุดฟันสูงถึงร้อยละ 22.0 เขตชนบทน้อยกว่าร้อยละ 21.6 สอดคล้องกับข้อมูลที่เด็กเขตเมืองมีฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษาเหลือร้อยละ 71.7 ในขณะที่เขตชนบทพบเด็กฟันผุยังไม่ได้รับการรักษา ร้อยละ 77.7 อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กเขตเมืองมีประสิทธิผลการโรคฟันผุ คือร้อยละ 76.6 เมื่อเทียบกับเขตชนบทร้อยละ 82.9 ในขณะที่การให้บริการป้องกันโดย การเคลือบหลุมร่องฟัน เขตเมืองดำเนินการได้สูง ครอบคลุมถึงร้อยละ 23.7 เฉลี่ย 0.6 ซี่/คน ในขณะที่ภาพรวมจังหวัดฯมีเด็กนักเรียนอายุ 12 ปีได้รับการเคลือบหลุมร่องฟันแล้วร้อยละ 18.9 เฉลี่ย 0.5 ซี่/คน (ตารางที่ 1.7 และ 1.8)

ตามธรรมชาติวิทยาของการเกิดโรคฟันผุและวิธีการตรวจที่เป็นการวัดโรค แบบสะสมอัตราการเกิดโรคจึงเพิ่มขึ้นตามอายุ ในกลุ่มเยาวชนอายุ 15 ปี พบเด็กส่วนใหญ่ มีประสิทธิผลการโรคฟันผุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 84.7 ค่าเฉลี่ย DMFT เท่ากับ 4.8 ซี่/คน ฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษาร้อยละ 80.5 ความชุกของผู้เป็นโรค ลักษณะการกระจายของโรคมี รูปแบบคล้ายกับของเด็กอายุ 12 ปี คือ เด็กเขตเมืองจะมีประสิทธิผลการโรคฟันผุร้อยละ 83.9 เมื่อเทียบกับเขตชนบทร้อยละ 84.9 (ตารางที่ 1.9 และ 1.10) สำหรับกลุ่มเด็กและ เยาวชนสถานการณ์โรคฟันผุในเขตชนบทมีอัตราสูงกว่าเขตเมืองเล็กน้อย (ตารางที่ 1.7 และ 1.9)

กลุ่มวัยทำงานและสูงอายุ

กลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพการเป็นโรคฟันผุ ครอบคลุมเกือบทั้งกลุ่มประชากรในกลุ่มอายุ 35-44 ปี (ตารางที่ 1.11 และ 1.12) ร้อยละ ของประสิทธิภาพการเกิดฟันผุ (DMFT) ในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบทเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยจำนวนซี่/คน แตกต่างเล็กน้อยโดยในเขตชนบทมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการเกิด ฟันผุ (DMFT) 11 ซี่/คน ส่วนเขตเมืองมีค่า 10.4 ซี่/คน ตามลำดับค่าเฉลี่ยการถอนฟันเขต ชนบท 5.8 ซี่/คน เขตเมือง มีค่า 4.5 ซี่/คน เมื่อพิจารณาในกลุ่มวัยสูงอายุ 60-74 ปี (ตารางที่ 1.13 และ 1.14) พบว่าผู้สูงอายุในเขตชนบทมีฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษาซึ่งเป็น สาเหตุหนึ่งของการสูญเสียฟันในอนาคตร้อยละ 69.4 ซึ่งต่ำกว่าเขตเมืองแต่มีการอุดฟัน น้อยกว่าอย่างชัดเจนมากโดยในเขตชนบทมีผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 13.3 ที่ได้รับการอุดฟัน

ในขณะที่เขตเมืองมีร้อยละ 37.3

นอกจากนี้ฟันที่เหลือในช่องปากที่ได้รับการอุดฟันแล้วผู้ในกลุ่มผู้ใหญ่อายุ 35-44 ปียังมีปัญหาการผุบริเวณ รากฟันร้อยละ 33.9 และการผุจะเพิ่มขึ้นในผู้สูงอายุ 60-74 ปี เป็นร้อยละ 39.3 โดยพบสูงมากใน ผู้สูงอายุเขตเมืองที่พบร้อยละ 41.8 มีรากฟันผุและอุด ร้อยละ 33.6 มีรากฟันผุที่ยังไม่ได้ รับการอุด (ตารางที่ 1.15) สำหรับปัญหาการสูญเสียฟัน ในผู้สูงอายุเขตชนบทจะมีค่าเฉลี่ยสูง กว่าเขตเมืองคือ 16.0 และ 12.5 ซี/คน ตามลำดับ การสูญเสียฟันนี้เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิต จากกลุ่มวัยทำงานที่มีฟันแท้เฉลี่ยเหลือ 26.3 ซีต่อคน เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุมีฟันแท้เหลือในปาก เฉลี่ยเพียง 16.6 ซีต่อคนโดยในเขตเมืองจะมี ค่าเฉลี่ยฟันแท้เหลือสูงกว่าเขตชนบท คือ 19.5 และ 16.0 ซี/คน ตามลำดับ (ตารางที่ 1.14) และ เพื่อประสิทธิภาพในการบดเคี้ยวที่ดีผู้สูงอายุควรมีฟันใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี ซึ่งทั้งจังหวัดฯ มีร้อยละ 45.7 (ตารางที่ 1.17) ผู้สูงอายุในเมืองมีฟันใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี จำนวนสูงกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในชนบทชัดเจนคือร้อยละ 56.4 และ 43.4 ตามลำดับ นอกจากนี้ ในผู้สูงอายุ 80-89 ปี พบมีฟันแท้ใช้งานอย่างน้อย 20 ซี ประมาณ 1 ใน 5 คือ ร้อยละ 18.8

คู่สบฟันหลังเป็นตัวชี้วัดสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการวัดประสิทธิภาพการบดเคี้ยว ซึ่งควร มีอย่างน้อย 4 คู่สบจึงจะเพียงพอต่อการบดเคี้ยว ในกลุ่มอายุ 35-44 ปี มีฟันหลังสบ เฉลี่ย 6.2 คู่/คนและลดลงเหลือเพียง 3.9 คู่/คน ในกลุ่มผู้สูงอายุ 60-74 ปี และลดลงอีก จนเหลือเพียง 3.6 คู่/คน เมื่ออายุ 80 ปี นั้นหมายถึงเมื่ออายุเพิ่มขึ้นประสิทธิภาพในการ บดเคี้ยวอาหารของผู้สูงอายุ ไทยจะลดลงอย่างไรก็ตามผู้สูงอายุ 60-74 ปีที่อยู่ในชนบทร้อย ละ 54.9 ยังคงมีคู่สบฟันหลัง อย่างน้อย 4 คู่ซึ่งน้อยกว่าผู้สูงอายุในเขตเมืองที่มีเพียงร้อยละ 43.6 (ตารางที่ 1.18) อย่างไรก็ตามสถานการณ์ที่สะท้อนปัญหาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุมากที่สุดคือการปราศจากฟันแท้ทั้งปากซึ่งพบร้อยละ 10.6 โดยเขตชนบท มีผู้สูงอายุที่ปราศจากฟันแท้สูงสุดเป็นร้อยละ 11.6 ในขณะที่ เขตเมือง มีผู้สูงอายุที่ไม่มี ฟันทั้งปากน้อยกว่า เพียงร้อยละ 6.4 (ตารางที่ 1.19)

2.ความจำเป็นในการรับการรักษาโรคฟันผุ

เด็กก่อนวัยเรียน

ในเด็ก 3 ปี และ 5 ปี พบว่ามีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลโดยทันตบุคลากร แม้จะยังไม่มียโรคฟันผุแต่มีสภาพฟันที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคดังนั้นร้อยละ 15.0 ของเด็ก 3 ปี จึงจำเป็นต้องได้รับการป้องกันฟันผุด้วยการเคลือบหลุมร่องฟัน (sealant) โดย เด็กในเขตเมืองมีความต้องการกว่าในเขตชนบทคือร้อยละ 17.7 และ 13.6 ตามลำดับ ส่วน

ในเด็กอายุ 5 ปี มีความต้องการบริการเชิงป้องกันในทิศทางเดียวกันเป็นที่น่าสังเกตว่าความต้องการการรักษาในเด็กอายุ 5 ปี สูงกว่าอายุ 3 ปี อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการรักษาที่ยุ่งยาก ซับซ้อน เช่น การอุดฟัน 2 ด้านขึ้นไป การรักษารากฟัน และการถอนฟันน้ำนม โดยในเด็กอายุ 3 ปี ต้องการ ร้อยละ 48.6, 31.0 และ 15.3 ในขณะที่ เด็ก 5 ปี ต้องการการรักษาดังกล่าว สูงขึ้นกว่าเป็นร้อยละ 62.2, 43.2 และ 33.6 (ตารางที่ 1.20 และ 1.21)

เด็กนักเรียนและเยาวชน

เด็กอายุ 12 ปี เป็นวัยที่ฟันแท้เพิ่งขึ้นครบ 28 ซี่ บริการที่ต้องการส่วนใหญ่เป็นบริการเพื่อการป้องกันและควบคุมการเกิดโรคฟันผุ โดยเป็นความต้องการเคลือบหลุมร่องฟันสูงสุด ร้อยละ 83.2 เฉลี่ย 3.3 ซี่/คน ความต้องการการรักษาด้วยเทคนิคการอุดฟันเพื่อการป้องกันฟันผุ (PRR: Preventive Resin Restoration) รองลงมา คือ ร้อยละ 31.9 ในขณะที่ความต้องการในกลุ่มบริการเพื่อการรักษา เช่น การอุดฟัน ถอนฟัน จะมีสัดส่วนที่น้อยกว่า โดยความต้องการอุดฟัน 1 ด้าน มีร้อยละ 54.5 มีฟันผุลูกกลมจนจำเป็นต้องรักษารากฟันและถอนฟัน ร้อยละ 8.4 และ 21.0 ตามลำดับส่วนในเยาวชนอายุ 15 ปี พบว่าบริการที่ต้องการส่วนใหญ่เป็นบริการเพื่อการป้องกันและควบคุมการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งสูงกว่าบริการเพื่อการรักษา (ตารางที่ 1.22 และ 1.23)

กลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุ

ในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35-44 ปี พบว่ามีความต้องการการรักษาโดยการอุดฟัน 1 ด้านสูงสุด เมื่อเทียบกับความต้องการการรักษาชนิดอื่นๆ รองลงมาคือการถอนฟัน ร้อยละ 70.4 และ 45.3 ตามลำดับซึ่งความต้องการการรักษาในกลุ่มอายุนี้นี้มีรูปแบบใกล้เคียงกันทั้งเขตเมืองและชนบทสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ 60-74 ปี ต้องการการรักษาโดยการอุดฟัน 1 ด้านคือร้อยละ 66.5 รองลงมา ร้อยละ 53.1 ต้องการการถอนฟัน ลักษณะความต้องการนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับ ความต้องการของผู้สูงอายุในชนบทที่ต้องการการถอนฟันสูงถึงร้อยละ 51.4 การอุดฟัน 1 ด้าน ร้อยละ 64.7 ซึ่งจะแตกต่างกับผู้สูงอายุในเขตเมือง (ตารางที่ 1.24 และ 1.25)

3. สภาวะฟันตกกระ

สภาวะฟันตกกระ เป็นความผิดปกติของผิวเคลือบฟัน ที่เกิดจากการสะสมแร่ธาตุ ไม่สมบูรณ์ตั้งแต่ในวัยเด็กเนื่องมาจากผลการได้รับสารฟลูออไรด์เข้าสู่ร่างกายในปริมาณสูงกว่าระดับที่เหมาะสม จากการสำรวจพบว่า เด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 94.5 มีสภาวะฟันปกติ ร้อยละ 3.2 พบฟันตกกระในระดับสงสัย ร้อยละ 0.3 มีสภาวะฟันตกกระในระดับปานกลาง แต่ไม่พบฟันตกกระในระดับรุนแรง (ตารางที่ 1.26)

4. สภาวะปริทันต์

เด็กวัยเรียนและเยาวชน

ปัญหาสภาวะปริทันต์ในเด็กวัยเรียนและเยาวชนคือการมีเหงือกอักเสบและการมีหินน้ำลายพบว่าเด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 38.4 มีเหงือกอักเสบเลือดออกโดยร้อยละ 10.6 มีหินน้ำลายร่วมด้วย แต่ก็ยังมีเด็กอีกร้อยละ 42.4 ที่มีหินน้ำลายในช่องปากโดยไม่มีการอักเสบของเหงือก แต่จำเป็นต้องได้รับการขูดหินปูนเนื่องจากเด็กกลุ่มนี้มีโอกาสพัฒนาเป็นเหงือกอักเสบได้เด็กในชนบทจะมีสภาวะปริทันต์ดีกว่าเด็กในเขตเมืองอย่างชัดเจน (ตารางที่ 1.29 – 1.31)

เยาวชนอายุ 15 ปี มีปัญหาเหงือกอักเสบใกล้เคียงกับเด็กอายุ 12 ปี คือ ร้อยละ 38.5 แต่มีเหงือกอักเสบร่วมกับหินน้ำลายในสัดส่วนที่สูงกว่า คือร้อยละ 13.9 ลักษณะการกระจายของโรค เยาวชนในเขตเมืองยังคงมีสภาวะปริทันต์ใกล้เคียงเขตชนบท มีสภาวะเหงือกอักเสบสูงสุดคือร้อยละ 32.9 และ 39.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 1.32 - 1.34)

วัยทำงานและผู้สูงอายุ

วัยทำงานอายุ 35-44 ปี พบร้อยละ 4.9 มีสภาวะเหงือกปกติ โดยมีค่าเฉลี่ยเกือบครึ่งปากต่อคนคือ 2.8 ส่วน ใน 6 ส่วน ร้อยละ 39.3 มีปัญหาเหงือกอักเสบโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 30.9 เกิดร่วมกับหินน้ำลายส่วนโรคปริทันต์อักเสบที่มีการทำลายอวัยวะปริทันต์เกิดเป็นร่องลึกปริทันต์จะพบรอยโรคชัดเจนในวัยทำงานและเพิ่มขึ้นในวัยสูงอายุ โดยในวัยทำงานพบรอยโรคปริทันต์อักเสบ ร้อยละ 11.2 เป็นโรคปริทันต์ที่มีร่องลึกระดับ 4-5 มิลลิเมตรร้อยละ 8.8 และร่องลึกปริทันต์ตั้งแต่ 6 มิลลิเมตรขึ้นไปร้อยละ 2.4 ประชากรในเขตเมืองมีความชุกของโรคปริทันต์ต่ำกว่าเขตชนบท(ตารางที่ 1.35 -1.36)

ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุ 60-74ปี พบความชุกของโรคปริทันต์อักเสบเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 โดยร้อยละ 5.9 เป็นผู้มีร่องลึกปริทันต์ตั้งแต่ 6 มิลลิเมตรขึ้นไป ร้อยละ 10.0 มีร่องลึกปริทันต์4-5มิลลิเมตรผู้สูงอายุในเขตภาคเมืองมีความชุกของโรคปริทันต์น้อยกว่าเขตชนบทชัดเจน (ตารางที่ 1.37) ซึ่งรอยโรคปริทันต์จำเป็นต้องได้รับการรักษาจากทันตแพทย์ และเมื่อพิจารณาจากส่วนใน ช่องปาก พบว่า ผู้สูงอายุมีฟันเหลืออยู่ในช่องปาก เฉลี่ย 2.2 ใน 6 ส่วนต่อคน ในจำนวนนี้มีสภาวะเหงือกปกติเฉลี่ย 0.5 ส่วนต่อคน ส่วนที่เหลือ 3.2 ส่วนมีหินน้ำลายมีเหงือกอักเสบ หรือมีร่องลึกปริทันต์ทั้งในระดับต้นและระดับลึก (ตารางที่ 1.38)

5. สถานะการใส่ฟันเทียมและความจำเป็นในการรับบริการ

จากปัญหาการสูญเสียฟันที่พบตั้งแต่กลุ่มวัยทำงานและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนมากกว่า ครึ่งปากในกลุ่มผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นที่ต้องใส่ฟันเทียมเพื่อทดแทนฟันที่สูญเสียไปแต่ใน ประชากรกลุ่มวัยทำงานมีเพียงร้อยละ 14.9 เท่านั้น ที่ใส่ฟันเทียมอยู่โดยเกือบทั้งหมดเป็นฟันเทียม ชนิดถอดได้บางส่วนและเกือบทั้งหมดเป็นการใส่เฉพาะใน ฟันบนส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุพบว่า ทั้งการใส่ฟันเทียมบางส่วนและการใส่ฟันเทียมแบบ ทั้ง arch ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในชากรรไกรบน เป็นร้อยละ 5.1 และ 14.7 ตามลำดับ ส่วน การใส่ฟันเทียมเฉพาะชากรรไกรล่าง ในฟันเทียมบางส่วน มีร้อยละ 5.1 ในฟันเทียมแบบทั้ง arch มีร้อยละ 10.3 อัตราส่วนการใส่ฟันเทียมแบบทั้ง arch จะเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุโดย มีการใส่ฟันเทียมแบบทั้ง arch ทั้งชากรรไกรบนและล่างร้อยละ 9.1 โดย จะมากสุดในเขต ชนบทเป็นร้อยละ 10.3 และ 3.9 ในเขตเมืองและจะเพิ่มขึ้นชัดเจนเป็นร้อยละ 28.6 ใน ผู้สูงอายุ 80 ปี (ตารางที่ 1.39)

สำหรับความจำเป็นที่ต้องได้รับการใส่ฟันเทียมใหม่ในกลุ่มวัยทำงานอายุ 35 -44 ปี จะเป็นความต้องการใส่ฟันเทียมถอดได้บางส่วนทั้งหมด โดยเป็นความต้องการใน ชากรรไกรล่างมาก ที่สุดคือร้อยละ 52.4 ในขณะที่ต้องการใส่ในชากรรไกรบน เป็นร้อยละ 39.9 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ 60-74 ปีความจำเป็นที่ต้องได้รับการใส่ฟันเทียมบางส่วน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 53.9 และ 61.9 ใน ชากรรไกรบนและล่างตามลำดับ ส่วนความ จำเป็นที่ต้องได้รับการใส่ฟันเทียมแบบทั้ง arch ใน ชากรรไกรบนและล่างมีค่าใกล้เคียง กันคือร้อยละ 14.2 และ 10.0 ตามลำดับซึ่งความต้องการใส่ฟัน เทียมแบบทั้ง arch ทั้ง เฉพาะในชากรรไกรบนหรือล่างหรือทั้งชากรรไกรบนและล่างจะเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนมาก ในผู้สูงอายุวัย 80 ปีเป็นร้อยละ 30.2, 29.9 และ 26.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 1.40)

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยง

การสัมภาษณ์ในการสำรวจครั้งนี้ได้ดำเนินการในทุกกลุ่มอายุ โดยคำถามที่ใช้ สัมภาษณ์ นอกจากเพื่อประเมินปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาวะช่องปากที่ทำการ สำรวจแล้ว จะมุ่งเน้น ประเด็นสำคัญที่จะส่งผลต่อการวางแผนและการประเมินผลการ ดำเนินงานทันตสาธารณสุขในแต่ละ กลุ่มอายุ รวมทั้งเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้และ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่จะได้จากระเบียบวิธี การสำรวจในครั้งนี้ ดังนั้นประเด็น คำถามและข้อคำถาม จึงไม่เหมือนกันในแต่ละกลุ่มอายุ

กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มเด็กอายุ 3 ปี พบว่า ในเด็กชายและเด็กหญิง ส่วนใหญ่ร้อยละ 99.9 นับถือศาสนาพุทธรองลงมาคือศาสนาอิสลามร้อยละ 0.1 เด็กส่วนใหญ่ร้อยละ 87.7 ยังคงอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 9.0 เข้าเรียนในชั้นอนุบาลแล้วสำหรับกลุ่มเด็กอายุ 5 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 99.7 (ตารางที่ 2.1-2.2)

พฤติกรรมด้านทัศนสภาพ

เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กเล็กจึงมีข้อจำกัดในการสื่อสารอยู่มากดังนั้นการถามคำถามจึงใช้คำถามเพียง 4 ข้อ คือ การแปร่งฟันตอนเข้าก่อนมาโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ที่แปร่งฟันให้กับเด็ก การตีมนมรสชาติต่างๆ และการตีมนมจากขวดเมื่ออยู่ที่บ้าน พบว่าร้อยละ 89.2 แปร่งฟันตอนเข้าก่อนมาโรงเรียนโดยร้อยละ 55.6 แปร่งฟันด้วยตนเองร้อยละ 38.1 แม่หรือ ผู้ปกครองแปร่งให้พบว่าผู้ปกครองเขตเมืองจะแปร่งฟันให้เด็กมากกว่าผู้ปกครองในเขตชนบท เมื่อเด็กโตขึ้นอายุ 5 ปี เด็กแปร่งฟันเองมากขึ้น เป็นร้อยละ 84.6 และ ผู้ปกครองมีแนวโน้มช่วยแปร่งฟันให้เด็กลดลง (ตารางที่ 2.3-2.4)

พฤติกรรมการตีมนมของเด็กอายุ 3 ปีเมื่ออยู่ที่บ้านเด็กตีมนมหวานมากกว่านมจืด เป็นร้อยละ 49.2 และร้อยละ 38.7 ตามลำดับ ทั้งนี้มีเด็ก 3 ปีถึงร้อยละ 36.7 ที่ยังคงตีมนมจากขวดเมื่ออยู่ที่บ้านด้วยส่วนพฤติกรรม การตีมนมในเด็กอายุ 5 ปีมีรูปแบบเช่นเดียวกันกับเด็ก 3 ปีคือตีมนมหวานมากที่สุดตีมนมจืดลดลง แต่นมเปรี้ยวมีอัตราเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและที่น่าสนใจคือยังมีเด็กอีกร้อยละ 20.4 ที่ยังคงตีมนมจากขวดอยู่ (ตารางที่ 2.5-2.7)

กลุ่มเด็กและเยาวชน

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 12 ปีส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98.3 รองลงมาคือศาสนาอิสลามและคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 1.2 และ 0.5 ตามลำดับ เด็กร้อยละ 78.4 เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษา ส่วนที่เหลือร้อยละ 21.6 อยู่ชั้นมัธยมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปีส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 96.3 รองลงมาคือศาสนาอิสลามและคริสต์ เป็นร้อยละ 2.5 และ 1.2 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปี

นี้มีร้อยละ 1.2 ที่ออกจากระบบโรงเรียนไปแล้ว ที่เหลือส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.7 ยังศึกษา อยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและร้อยละ 14.1 อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตาราง ที่ 3.1-3.2)

พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพ

สัมภาษณ์ 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ พฤติกรรมการแปรงฟันและการใช้ยาสี ฟัน และ พฤติกรรมการบริโภคขนมและเครื่องดื่ม

1. พฤติกรรมการแปรงฟันและการใช้ยาสีฟัน

พฤติกรรมการแปรงฟันของเด็กทั้งอายุ 12 ปี และ 15 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.7 และ 98.4 แปรงฟันหลังตื่นนอนตอนเช้าทุกวันหรือเกือบทุกวัน ส่วนการแปรงฟัน หลังอาหารกลางวัน ที่มีการดำเนินการในโรงเรียนมานานแล้วพบว่า มีเด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 52.1 ที่ยังแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนทุกวัน ร้อยละ 26.0 มีแปรงบ้าง และร้อยละ 21.9 ตอบว่าไม่เคยแปรงเลย โดยเฉพาะเด็กในเขตเมืองมีเพียงร้อยละ 18.8 ที่ตอบว่า ไม่เคยแปรง ในขณะที่ร้อยละ 56.4 ตอบว่าแปรงทุกวัน สถานการณ์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนมีเด็กเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าไม่เข้าร่วม กิจกรรม ในขณะที่กลุ่มเยาวชนอายุ 15 ปี ซึ่งเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งไม่มีความ ชัดเจนของโครงการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันในโรงเรียน อัตราส่วนการแปรงฟัน หลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนก็ยิ่งน้อยลงเหลือเพียงร้อยละ 25.7 ที่ยังคงแปรงฟันหลัง อาหารกลางวัน ที่โรงเรียนทุกวัน ร้อยละ 23.4 มีแปรงบ้าง และร้อยละ 50.9 ตอบว่าไม่เคย แปรงเลย

สำหรับการแปรงฟันก่อนนอนซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่จะช่วยป้องกันโรค ฟันผุพบว่า เด็กอายุ 12 ปี แปรงฟันก่อนนอนทุกวัน ร้อยละ 65.4 เด็กในชนบทแปรงฟันก่อน นอน ทุกวัน มากสุด คือร้อยละ 67.9 ส่วนเด็กในเขตเมืองมีความสม่ำเสมอในการแปรงฟัน ก่อนนอน ร้อยละ 60.5 นอกจากนี้ยังมีเด็กอีกร้อยละ 11.8 ที่ตอบว่าไม่เคย แปรงฟันก่อน นอนเลย อย่างไรก็ตามพฤติกรรมนี้มีแนวโน้มดีขึ้นในกลุ่มเยาวชนอายุ 15 ปี โดยพบ เด็กที่ แปรงฟันสม่ำเสมอทุกวันก่อนนอน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 72.1 และเด็กที่ไม่แปรงฟันเลยมี จำนวน น้อยลงเหลือร้อยละ 5.8 (ตารางที่ 3.3 และ 3.5)

แม้ว่าเด็กจะมีพฤติกรรมการแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน แต่พบว่าหลังการ แปรงฟัน ในเด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 14.5 ยังมีการบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มอีก ในขณะที่ ร้อยละ 50.9 ไม่รับประทานอาหารใดๆอีกหลังแปรงฟันส่วนเยาวชนอายุ 15 ปี ก็

เช่นเดียวกันในกลุ่มที่แปรงฟันก่อนนอนทุกวันยังพบร้อยละ 22.7 ที่มีการบริโภคอาหารหรือ เครื่องดื่มอื่นในขณะที่ร้อยละ 49.3 ไม่มีการบริโภคใดๆหลังการแปรงฟัน (ตารางที่ 3.4 และ 3.6) พฤติกรรมดังกล่าวสะท้อนถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแปรงฟันที่ถูกต้องเพื่อผลการทำความสะอาด และการป้องกันโรคฟันผุ เพราะหากแปรงฟันแล้วยังกินอาหารหรือเครื่องดื่มอื่นก็ไม่มี ประโยชน์ทั้งในแง่ของความสะอาด และยังคงมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุเช่นเดียวกับการไม่ แปรงฟันก่อนนอน

ในการแปรงฟันแม้เด็กทั้ง 2 กลุ่มจะเลือกใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์เป็นส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 97.8 ในกลุ่ม 12 ปีและร้อยละ 98.3 ในกลุ่มอายุ 15 ปีแต่ร้อยละ 40.5 และร้อยละ 37.6 ของเด็กทั้งสองกลุ่มดังกล่าวมีการบ้วนน้ำแปรงฟันอย่างน้อย 1 แก้วซึ่งการบ้วนน้ำในปริมาณ ดังกล่าวจะชะล้างฟลูออไรด์จากยาสีฟันออกจากช่องปากเกือบหมดทำให้การคงประสิทธิภาพ การทำงานของฟลูออไรด์ในช่องปากลดลง ร่วมกับการเลือกใช้แปรงสีฟันที่เด็กทั้ง 2 กลุ่มระบุว่ายังใช้ ขนแปรงแบบนุ่มมากกว่าแบบปานกลาง โดยเด็กอายุ 12 ปีร้อยละ 53.6 ใช้ขนแปรงแบบนุ่ม ร้อยละ 38.9 ใช้ขนแปรงแบบปานกลางส่วนอายุ 15 ปีใช้ร้อยละ 49.3 และ 41.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.7-3.11)

2. พฤติกรรมการบริโภคขนมและเครื่องดื่ม

การดื่มน้ำอัดลมเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพช่องปากชัดเจน เนื่องจากน้ำอัดลมนอกจากจะมีส่วนประกอบหลักคือน้ำตาลซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของโรคฟันผุแล้วน้ำอัดลมยังมีค่าความเป็นกรดสูงคือมีค่า pH ประมาณ 2.7-3.0 ซึ่งจะมีผลทำให้ฟันกร่อนได้ด้วยน้ำอัดลมเป็นเครื่องดื่มที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับของเด็ก ในเด็กกลุ่มอายุ 12 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.9 ดื่มน้ำอัดลมเป็นบางวัน ร้อยละ 9.6 ดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำทุกวัน มีเพียงร้อยละ 6.6 เท่านั้นที่ไม่ดื่มน้ำอัดลมเลยเด็กทั้งในเขตเมืองและชนบทมีพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมไม่แตกต่างกัน ในกลุ่มอายุ 15 ปี แม้ว่าพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมจะเป็นไปในแนวเดียวกับเด็กอายุ 12 ปีแต่ความถี่ในการดื่มน้ำอัดลมจะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำทุกวันจากที่มี ร้อยละ 9.6 ในเด็กอายุ 12 ปีพบเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.9 ส่วนพฤติกรรมการดื่มน้ำหวาน น้ำผลไม้ ซึ่งมี ส่วนประกอบหลักเป็นน้ำตาลในเด็กทั้ง 2 กลุ่มมีแนวโน้มและความถี่ของการดื่มในลักษณะเดียวกับ น้ำอัดลม (ตารางที่ 3.12-3.15)

การกินลูกอมการบริโภคขนมกรุบกรอบซึ่งมีส่วนผสมของแป้งและน้ำตาลเป็น ส่วนประกอบหลัก เป็นอีกพฤติกรรมหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะเสี่ยงต่อการ

เกิดโรคฟันผุจากการสำรวจ พบว่าพฤติกรรมกรอกฟันหลวมในกลุ่มที่เข้าสู่วัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่จะเป็นแบบนานๆครั้ง หรือบางวันในขณะที่พฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบกลับมีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างมากจนมี อัตราส่วนมากกว่าการดื่มน้ำอัดลมโดยพบว่าร้อยละ 46.9 และ 40.2 ของเด็กอายุ 12 และ 15 ปี บริโภคขนมเหล่านี้ทุกวัน โดยพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบนี้จะเข้าไปในแนวเดียวกันใน (ตารางที่ 3.16-3.19)

จากพฤติกรรมการบริโภคขนมและเครื่องดื่มของเด็กที่มีค่าเฉลี่ยเงินค่าขนมและ เครื่องดื่มเฉพาะวันที่ไปโรงเรียนเพิ่มขึ้นจาก 34.77 บาทในเด็กอายุ 12 ปีเป็น 46.98 บาทในกลุ่ม อายุ 15 ปีโดยเด็กในเขตเมืองจะใช้จ่ายเงินเป็นค่าขนมมากกว่าเขตชนบท ใช้จ่ายเงินค่าขนมสูงสุดโดยเฉพาะในเด็กอายุ 12 ปี (ตารางที่ 3.20) สะท้อนให้เห็นการเข้าถึงและกำลังซื้อของเด็กที่เพิ่มขึ้น

การรับรู้และการรับบริการด้านทันตสุขภาพ

สัมภาษณ์ 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การรับบริการทันตกรรม และผลกระทบจากโรคในช่องปาก

1. การรับบริการทันตกรรม

จากการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน และเกณฑ์โรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพที่กำหนดให้เด็กต้องได้รับการตรวจสุขภาพ จึงพบว่าเด็กอายุ 12 ปี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.4 จะได้รับการตรวจฟันในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยเพียงร้อยละ 1.6 ได้รับการตรวจฟันโดยครูและร้อยละ 98.4 ได้รับการตรวจฟันจากทันตบุคลากร เด็กอายุ 12 ปี ในเขตเมืองจะได้รับการ ตรวจฟันสูงกว่าเด็กในเขตชนบทเป็นร้อยละ 78.6 และ 76.8 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มอายุ 15 ปีอัตราการตรวจฟันประจำปีจะลดลงเหลือเพียงร้อยละ 60.0 ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากโครงการส่งเสริมทันตกรรมสุขภาพที่ดำเนินการในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาลดลงจึงทำให้เด็กอายุ 15 ปี ในภาคกลางที่เคยตรวจฟันในรอบปีที่ ผ่านมาทั้งหมด ระบุว่าเคยได้รับการตรวจฟันโดยครูร้อยละ 0.9 (ตารางที่ 3.23-3.24)

ร้อยละ 39.3 ของเด็กนักเรียนวัย 12 ปี ได้รับการรักษาฟันและเหงือกในปีการศึกษา ที่ผ่านมาและจะลดลงเหลือร้อยละ 30.4 ในอายุ 15 ปีสถานพยาบาลที่เด็กไปใช้บริการมากที่สุดคือ สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลของรัฐรองลงมาคือหมอมาที่โรงเรียน โดยในเด็กอายุ 12 ปี เป็นร้อยละ 69.3 และ 16.1 ในอายุ 15 ปีเป็นร้อยละ 70.3 และ 15.8 ตามลำดับที่เด็กมารับบริการที่สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลของรัฐรองลงมาคือสถานบริการเอกชนแต่ที่เห็น ความแตกต่างชัดเจนคือเด็กในเขตเมืองทั้งอายุ 12 และ 15

ปีส่วนใหญ่ร้อยละ 21.3 และ 39.5 จะไปรับการรักษาฟันและเหงือกจากสถานพยาบาลภาคเอกชนในขณะที่เด็กอายุ 12 ปี ในเขตชนบทจะได้รับบริการรักษาจากหน่วยเคลื่อนที่ที่มาให้บริการที่โรงเรียนมากกว่าเขตเมือง (ตารางที่ 3.25-3.26)

2. ผลกระทบจากโรคในช่องปาก

จากการสัมภาษณ์การรับรู้ปัญหาโรคในช่องปาก เด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 33.7 ระบุว่าเคยปวดฟันในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอาการเจ็บปวดอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กโดยเด็กร้อยละ 6.2 ระบุว่าเคยหยุดเรียนเนื่องจากอาการปวดฟันในขณะที่เยาวชนอายุ 15 ปี ร้อยละ 28.3 เคยมีอาการปวดฟันในรอบปีที่ผ่านมา และร้อยละ 2.7 เคยหยุดเรียนเพราะปวดฟัน (ตารางที่ 3.21-3.22)

นอกจากนี้ยังมีผลกระทบของความจำเป็นที่ต้องหยุดเรียนเพื่อไปรับบริการรักษาโดยเด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 7.5 เคยหยุดเรียนเพื่อไปรักษาฟันส่วนกลุ่มอายุ 15 ปี พบว่าร้อยละ 4.9 เคยหยุดเรียน เพื่อไปรักษาฟัน และยังคงพบการหยุดสูงสุดในเขตชนบท ร้อยละ 5.1 (ตารางที่ 3.27-3.28)

กลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไป

ประชากรในกลุ่มวัยทำงานร้อยละ 96.5 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 1.9 นับถือศาสนาอิสลามและร้อยละ 1.5 นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 73.3 มีสถานภาพสมรส รองลงมาร้อยละ 20.5 คงเป็นโสดอาชีพหลักที่พบมากคือรับจ้างทั่วไปร้อยละ 35.8 รองลงมาคือพนักงาน/ลูกจ้างของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจและธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 17.6 และ 13.4 ตามลำดับส่วนใหญ่ร้อยละ 36.8 จบชั้นประถมศึกษา รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. รายได้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.7 ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001-15,000 บาทต่อเดือน

สำหรับกลุ่มผู้สูงอายुर้อยละ 99.1 นับถือศาสนาพุทธรองลงมาคือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 0.9 ตามลำดับ ร้อยละ 61.4 มีสถานภาพสมรส รองลงมาเกือบ 1 ใน 4 เป็นหม้ายคือร้อยละ 24.6 ผู้สูงอายุร้อยละ 37.0 ยังคงทำอาชีพแม่บ้านรองลงมาคือเกษตรกร ร้อยละ 19.2 ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 4.1)

สุขภาพโดยทั่วไป ของประชากรวัยทำงานอายุ 35-44ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้มีอายุเฉลี่ย40.38 ปีจึงพบว่าสุขภาพทั่วไปส่วนใหญ่เป็นปกติมีร้อยละ8.3มีความดันโลหิตสูงร้อยละ 5.4 เป็นเบาหวานและภูมิแพ้ ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุ 60-74 ปี กลุ่มตัวอย่างนี้ อายุเฉลี่ย 65.20 ปี ร้อยละ 46.9มีความดันโลหิตสูงรองลงมาร้อยละ 24.1 เป็นเบาหวาน แต่เกือบทั้งหมดยังคงช่วยเหลือตนเองได้คืออยู่ (ตารางที่ 4.2)

พฤติกรรมด้านทันตสุขภาพ

ข้อมูลพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลักคือ พฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปาก และพฤติกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง

1. พฤติกรรมการทำความสะอาดช่องปาก

จากข้อมูลกลุ่มวัยทำงาน ที่ทั้งหมดระบุว่ายังคงมีฟันแท้เหลืออยู่ในช่องปาก ดังนั้นการทำความสะอาดหลักในกลุ่มนี้ร้อยละ 97.1 คือการแปรงฟันโดยร้อยละ98.6 แปรงหลังตื่นนอนตอนเช้า ร้อยละ 89.1 แปรงฟันก่อนเข้านอนโดยไม่รับประทานอาหารหรือดื่มเครื่องดื่มใดๆ ต่อในการแปรงฟันร้อยละ 51.4 ใช้แปรงขนนุ่ม รองลงมาร้อยละ 40.7 ใช้แปรงขนปานกลาง และ ร้อยละ 5.4 ยังคงชอบใช้แปรงขนแข็ง และส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.8 ใช้ร่วมกับยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ นอกจากนี้ในวัยทำงานมีการใช้อุปกรณ์เสริมช่วยทำความสะอาดได้แก่น้ำยาบ้วนปากและไม่จิ้มฟันในอัตราร้อยละ 24.7 และ 11.8 ตามลำดับ โดยเฉพาะน้ำยาบ้วนปากพบการใช้มากสุดในเขตเมือง ร้อยละ 31.0

สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุจากสภาพช่องปากที่ร้อยละ 87.1ยังคงมีฟันแท้เหลืออยู่อย่างน้อย 1 ซี่ การทำความสะอาดหลัก ร้อยละ 93.4 จึงยังคงเป็นการแปรงฟันโดยร้อยละ 96.4 แปรงหลังตื่นนอนตอนเช้าร้อยละ 83.9แปรงฟันก่อนเข้านอนโดยไม่รับประทานอาหารหรือดื่มเครื่องดื่มใดๆต่อส่วนใหญ่ร้อยละ 89.2 ใช้ร่วมกับยาสีฟันผสมฟลูออไรด์นอกจากนี้ยังพบการใช้อุปกรณ์เสริมช่วยทำความสะอาดซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่น้ำยาบ้วนปากรองลงมาเป็นไม้จิ้มฟัน คือ ร้อยละ 14.2 และ 8.7 ตามลำดับ โดยเฉพาะเขตเมือง มีการใช้น้ำยาบ้วนปากมากที่สุด ร้อยละ 17.7 (ตารางที่ 4.3 - 4.12)

กรณีใส่ฟันเทียมส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุทำความสะอาดด้วยการ แปรงฟันเทียมร้อยละ71.1และ77.0ตามลำดับ ทำความสะอาดโดยล้างน้ำเปล่า ร้อยละ20.0และ17.2นอกจากนี้ยังคงพบผู้ไม่ทำความสะอาดฟันเทียมเลยในกลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุร้อยละ5.0และ1.6ตามลำดับ (ตารางที่ 4.13 - 4.14)

2. พฤติกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมเสี่ยงสำคัญ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพช่องปากและสุขภาพร่างกาย โดยรวมคือการสูบบุหรี่เนื่องจากการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์ต่อโรคมะเร็งและเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการเกิดโรคมะเร็งในช่องปากโดยในกลุ่มวัยทำงานยังคงสูบบุหรี่ร้อยละ 11.3 เฉลี่ย 10.4 มวน/วัน ในขณะที่ผู้สูงอายุร้อยละ 6.5 ยังคงสูบบุหรี่เฉลี่ย 8.9 มวน/วัน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคค่อนข้างสูง ในขณะที่ผู้เคยสูบบุหรี่และเลิกได้แล้วมีอยู่ร้อยละ 1.6 ในกลุ่ม วัยทำงานคนกลุ่มนี้เคยสูบบุหรี่มาเฉลี่ย 11.4 ปีเฉลี่ย 14.1 มวน/วันในขณะที่ผู้สูงอายุมีอัตราส่วนของผู้ที่เคยสูบบุหรี่มากกว่า คือ ร้อยละ 1.1 ระยะเวลาในการสูบเฉลี่ย 20.4 ปี เฉลี่ย 15.2 มวน/วัน ซึ่งผู้ที่เคยสูบบุหรี่ในระยะเวลาที่นานเกินกว่า 10 ปี แม้เลิกแล้วก็ยังคงเป็นผู้ที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งได้เช่นกัน ผู้สูงอายุในเขตเมืองมีอัตราการสูบบุหรี่สูงกว่าในเขตชนบท อย่างชัดเจนซึ่งความเสี่ยงต่อโรคสามารถประมาณจากค่า Pack-years ซึ่งมากกว่าครึ่งของกลุ่มผู้สูงอายุมีค่า pack-years มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

(ค่า pack-years = $\frac{\text{จำนวนที่สูบต่อวัน} \times \text{จำนวนปีที่สูบที่มีความสัมพันธ์กับระบบทางเดินหายใจ}}{\text{ตารางที่ 4.15-4.17}}$) 20

ส่วนการเคี้ยวหมากจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดความผิดปกติของเนื้อเยื่ออ่อนใน ช่องปาก ซึ่งในกลุ่มวัยทำงานแม้ในภาพรวมจะมีผู้เคี้ยวหมาก เพียงร้อยละ 0.5 ในขณะที่ผู้สูงอายุพบการเคี้ยวหมากร้อยละ 2.4 (ตารางที่ 4.18)

การรับรู้และการใช้บริการทันตกรรม

จากการประเมินสภาวะช่องปากตนเองของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มวัยทำงาน ร้อยละ 60.6 รู้สึกว่าสุขภาพช่องปากตนเองอยู่ในระดับดี อยู่ในระดับปานกลางและดีมาก ร้อยละ 17.3 และ 14.5 ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุร้อยละ 13.8 รู้สึกไม่ค่อยพอใจกับสุขภาพช่องปากตนเองมากนักแม้ว่าร้อยละ 67.2 และ 18.6 ยังมีความพึงพอใจต่อสุขภาพช่องปากตนเองในระดับปานกลางและมากโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 54.1 ว่ารู้สึกมีปัญหาการบดเคี้ยวบ้างแต่ยัง ใช้เคี้ยวได้แต่มีร้อยละ 9.2 ที่ระบุว่ามมีปัญหาการบดเคี้ยวที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตและความรู้สึกมาก (ตารางที่ 4.19-4.20)

ในการสื่อสารความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปากโทรทัศน์ยังเป็นช่องทางหลักที่ส่งถึง ประชาชนได้มากที่สุด รองลงมาคือบุคลากรสาธารณสุข โดยในกลุ่ม วัยทำงานได้รับความรู้ผ่านช่องทางดังกล่าว ร้อยละ 66.9 และ 46.6 ในขณะที่ในผู้สูงอายุเป็น

ร้อยละ 64.8 และ 37.2 ตามลำดับในกลุ่มวัยทำงานโปสเตอร์และสื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็น กลไกที่ใช้สื่อสารความรู้ได้ถึงร้อยละ 20.8 ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุสื่อทางวิทยุเข้าถึงได้ร้อยละ 13.4 ทั้งนี้อาจเนื่องจากข้อจำกัดในการอ่านหนังสือรวมทั้งข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีทำให้ การสื่อสารผ่านทาง website ยังเป็นช่องทางที่กลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุเข้าไม่ถึงสำหรับ ช่องทางอื่นๆได้แก่หอกระจายข่าวในหมู่บ้านครอบครัวหรือเพื่อนยังใช้เพื่อการสื่อสาร ความรู้น้อย ดังนั้นหากต้องการให้ความรู้แก่ประชาชนการสื่อสารผ่านโทรศัพท์ซึ่งมีทั้ง ภาพและเสียงจะสามารถสร้างการรับรู้จดจำให้แก่ประชาชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เข้าถึงตัวและสามารถให้ ความรู้ที่มีคุณภาพได้ (ตารางที่ 4.21-4.22)

ในรอบปีที่ผ่านมาร้อยละ 44.3 ของกลุ่มวัยทำงานเคยไปหาหมอฟัน ในขณะที่ผู้สูงอายุมีอัตราการใช้บริการน้อยกว่าคือร้อยละ 31.8 สำหรับกลุ่มวัยทำงานการ ใช้บริการในเขตเมืองจะมีมากกว่าในเขตชนบทเล็กน้อยคือร้อยละ 46.9 และ 43.7 ตามลำดับในขณะที่ผู้สูงอายุในเมืองจะไปรับบริการสูงกว่าเขตชนบทเล็กน้อย (ตารางที่ 4.23) เหตุผลที่ทำให้กลุ่มวัยทำงานไปรับบริการเนื่องจากรู้สึกว่ามีปัญหาเกิดขึ้นที่ระบุ ส่วนใหญ่ใกล้เคียงกันคือรู้สึกว่ามีหินปูนรองลงมาคือรู้สึกปวด/เสียวฟันและมีฟันผุ/มีจุดดำ เป็นร้อยละ 41.4, 30.3 และ 20.5 ตามลำดับแต่ในผู้สูงอายุเหตุผลหลักที่เด่นชัดที่ไปรับ บริการ คือ รู้สึกปวด/เสียวฟัน ร้อยละ 38.7 รองลงมาคือ รู้สึกมีฟันผุ/ มีจุดดำ ร้อยละ 24.5 และต้องการใส่ฟันเทียม ร้อยละ 15.5 ซึ่งในเขตเมืองมีผู้สูงอายุไปพบหมอฟันเพื่อ ใส่ฟันเทียมกว่าในเขตชนบทคือร้อยละ 28.9 และ 12.0ตามลำดับ(ตารางที่4.26และ 4.27)

สถานพยาบาลหลักที่ประชากรทั้งกลุ่มวัยทำงานและผู้สูงอายุไปใช้ บริการคือ โรงพยาบาลของรัฐในระดับชุมชน รองลงมาสำหรับกลุ่มวัยทำงาน คือ สถานพยาบาลภาคเอกชน และ รพ.สต./PCUส่วนผู้สูงอายุจะใช้บริการลำดับรองลง มาคือรพ.สต./ PCU ซึ่งเป็นสถานบริการภาครัฐระดับตำบลใกล้บ้านและสถานบริการ เอกชน ในรพ.สต./PCU อัตราส่วนการไปใช้บริการของผู้สูงอายุในชนบทจะมากกว่าใน เมืองชัดเจนเป็นร้อยละ 31.4 และ 13.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.28-4.29)

สำหรับประชากรที่ไม่ไปรับบริการทันตกรรมในรอบปีที่ผ่านมาในกลุ่ม วัยทำงาน มีร้อยละ 55.0 ในผู้สูงอายุร้อยละ63.7เหตุผลหลักของกลุ่มที่ไม่ไปในกลุ่มวัย ทำงานคือยังไม่มีอาการผิดปกติในช่องปากร้อยละ65.2และเหตุผลหลักของกลุ่มที่ไม่ไปใ กลุ่มผู้สูงอายุคือรอให้มีอาการก่อน 77.3 เหตุผลรองลงมาในกลุ่มวัยทำงานคือไม่มีเวลา ร้อยละ 32.2 โดยกลุ่มวัยทำงานในเมืองจะมีปัญหานี้มากกว่าในชนบท ส่วนเหตุผลที่ไม่

ไปรับบริการเพราะไม่มีใครพาไปหรือกลัวประสาทเสียเป็นเหตุผลที่พบน้อยมาก (ตารางที่ 4.23,4.24)

สิทธิในการรักษาพยาบาลหลัก คือ บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตร 30 บาท) ร้อยละ 61.7 ในกลุ่มวัยทำงานและร้อยละ 78.1 ในกลุ่มผู้สูงอายุสิทธิที่มีรองลงมาในกลุ่มวัยทำงาน คือสิทธิประกันสังคม และสิทธิข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 22.2 และ 14.0 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุ สิทธิรองลงมาเป็นสิทธิข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 16.2 เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชาชนผู้ใช้สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าจะมีจำนวนมากในเขตชนบทในขณะที่สิทธิข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และสิทธิประกันสังคม ในเขตเมือง จะมีมากกว่าเขตชนบท (ตารางที่ 4.30-4.31)

ตารางผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่อง ปากของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สภาวะโรคฟันผุและการสูญเสียฟัน

ตารางที่ 1.1 รอยละของผู้เป็นโรคฟันผุผู้สูญเสียฟันและผู้ที่ได้รับการอุดฟันพ.ศ.2555

อายุ(ป)	ผู้ปราศจากโรคฟันผุ	ผู้เป็นโรคฟันผุ					มีฟันเคลือบหลุมร่องฟัน
		มีฟันผุระยะเริ่มต้น	มีฟันผุยังไม่ได้รับการรักษา	มีการสูญเสียฟัน	มีฟันอุด	มีฟันผุ/ถอน/อุด	
3*	19.4	40.9	80.6	1.7	3.3	80.6	0.6
5*	10.0	30.4	89.9	4.5	10.2	90.0	2.8
12	19.2	5.8	75.7	2.9	21.7	80.8	18.9
15	15.3	4.3	80.5	1.7	25.4	84.7	15.1
35-44	-	-	79.9	91.5	45.5	98.6	-
60-74	-	-	70.8	95.8	17.6	99.4	-
80-89	-	-	40.1	99.8	9.5	100	-

หมายเหตุ * หมายถึง ฟันน้ำนม
 อายุ3-5 ปเป็นการสูญเสียฟันน้ำนมจากฟันผุ
 อายุ12-15ปเป็นการสูญเสียฟันแท้จากฟันผุ
 อายุ35-44ป , 60-74ปี และ 80-89 ปเป็นการสูญเสียฟันแท้จากทุกสาเหตุ

ตารางที่ 1.2 ค่าเฉลี่ยฟันผุถอน อุด ในกลุ่มอายุต่างๆ พ.ศ. 2555

อายุ(ป)	ค่าเฉลี่ย(ซี่ต่อคน)				
	ฟันที่มีในปาก	ผุ	ถอน	อุด	ฟันผุ/ถอน/อุด
3*	19.9	6.2	0.0	0.1	6.2
5*	20.4	7.1	0.1	0.2	7.4
12	25.8	2.8	0.0	0.6	3.4
15	28.1	4.1	0.0	0.7	4.8
35-44	26.3	3.3	5.6	2.0	10.9
60-74	16.6	2.6	15.3	0.4	18.4
80-89	8.3	1.7	23.7	0.3	25.7

ตารางที่ 1.3 รอยละของเด็กอายุ 3 ปี ที่เป็นโรคฟันผุในฟันน้ำนมจำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ผู้ ปราศ จาก โรค	ผู้มีประสบการณ์ โรคฟันผุ					ฟันได้รับ เคลือบ หลุมร่อง ฟัน
			ฟันผุ ระยะ เริ่มต้น	ฟันผุยัง ไม่ได้ รักษา	ฟันถอน	ฟันอุด	ฟันผุ/ถอน/ อุด (dmft)	
อยุธยา		19.4	40.9	80.6	1.7	3.3	80.6	0.6
	เมือง	22.3	46.2	77.7	3.1	4.6	77.7	0.8
	ชนบท	17.8	38.2	82.2	1.0	2.6	82.2	0.5

ตารางที่ 1.4 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของฟันน้ำนมในเด็กอายุ 3 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ค่าเฉลี่ย(ซี่ต่อคน)					F
		ฟันที่มีใน ปาก	ฟันผุ	ถอน	ฟันอุด	ฟันผุ/ถอน/อุด	
อยุธยา		19.9	6.2	0.0	0.1	6.2	0.0
	เมือง	19.9	5.3	0.0	0.1	5.4	0.0
	ชนบท	19.9	6.6	0.0	0.0	6.6	0.0

ตารางที่ 1.5 รอยละของเด็กอายุ 5 ปี ที่เป็นโรคฟันผุในฟันน้ำนมจำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ค่าเฉลี่ย(ซี่ต่อคน)					F
		ฟันที่มีในปาก	ฟันผุ	ถอน	ฟันอุด	ฟันผุ/ถอน/อุด	
อยุธยา		20.4	7.1	0.1	0.2	7.4	0.0
	เมือง	20.4	6.8	0.1	0.2	7.0	0.0
	ชนบท	20.4	7.2	0.1	0.2	7.5	0.0

ตารางที่ 1.6 ค่าเฉลี่ยฟันผุถอน อุด ของฟันน้ำนมในเด็กอายุ 5 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ผู้ปราศ จากโรค ฟันผุ	ผู้มีประสบการณ์ โรคฟันผุ					ฟันที่ได้รับ เคลือบ หลุมร่อง ฟัน
			ฟันผุระยะ เริ่มต้น	ฟันผุยัง ไม่ได้รับการ รักษา	ฟันถอน	ฟันอุด	ฟันผุ/ถอน/ อุด (DMFT)	
อยุธยา		10.0	30.4	89.9	4.5	10.2	90.0	2.8
	เมือง	10.2	33.7	89.2	4.2	9.6	89.8	0.6
	ชนบท	9.9	29.8	90.1	4.5	10.3	90.1	3.3

ตารางที่ 1.7 รอยละของเด็กอายุ 12 ปี ที่เป็นโรคฟันผุ ในฟันแท้ จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ผู้ปราศ จากโรค ฟันผุ	ผู้มีประสบการณ์ โรคฟันผุ					ฟันที่ได้รับ เคลือบหลุม ร่องฟัน
			ฟันผุ ระยะ เริ่มต้น	ฟันผุยัง ไม่ได้รับการ รักษา	ฟันถอน	ฟันอุด	ฟันผุ/ ถอน/อุด (DMFT)	
อยุธยา		19.2	5.8	75.7	2.9	21.7	80.8	18.9
	เมือง	23.4	6.9	71.7	3.4	22.0	76.6	23.7
	ชนบท	17.1	5.2	77.7	2.6	21.6	82.9	16.5

ตารางที่ 1.8 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของฟันแท้ ในเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ค่าเฉลี่ย(ซี่ต่อคน)					ฟันที่มีสาร เคลือบหลุม ร่องฟัน
		ฟันที่มีในปาก	ฟันผุ	ถอน	อุด	ฟันผุ/ถอน/ อุด	
อยุธยา		25.8	2.8	0.0	0.6	3.4	0.5
	เมือง	26.5	2.5	0.0	0.5	3.0	0.6
	ชนบท	25.4	3.0	0.0	0.6	3.6	0.5

หมายเหตุ ค่า0.0หมายถึง ตัวเลขในของดังกล่าว มีค่าน้อยกว่า 0.0เมื่อคิดทศนิยม 1ตำแหน่ง

รายงานผลสำรวจสุขภาพะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕

ตารางที่ 1.9 ร้อยละของ กลุ่มอายุ 15 ปี ที่เป็นโรคฟันผุ จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ผู้ปราศ จากโรค ฟันผุ	ผู้มีประสบการณ์ โรคฟันผุ					ฟันที่ได้รับ เคลือบหลุม ร่องฟัน
			ฟันผุระยะ เริ่มต้น	ฟันผุยัง ไม่ได้รักษา	ฟันถอน	ฟันอุด	ฟันผุ/ ถอน/อุด (DMFT)	
อยุธยา		15.3	4.3	80.5	1.7	25.4	84.7	15.1
	เมือง	16.1	4.8	81.1	3.6	23.3	83.9	8.8
	ชนบท	15.1	4.2	80.4	1.3	25.8	84.9	16.4

ตารางที่ 1.10 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของฟันแท้ในเด็กอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ค่าเฉลี่ย(ซี่ต่อคน)					
		ฟันที่มีใน ปาก	ฟันผุ	ถอน	อุด	ฟันผุ/ถอน/ อุด	ฟันที่มีสารเคลือบ หลุมร่องฟัน
อยุธยา		28.1	4.1	0.0	0.7	4.8	0.4
	เมือง	28.4	4.1	0.0	0.6	4.7	0.2
	ชนบท	28.0	4.1	0.0	0.7	4.8	0.4

ตารางที่ 1.11 ร้อยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี ที่มีประสบการณ์ โรคฟันผุ จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ผู้มีประสบการณ์ โรคฟันผุ			
		ฟันผุยังไม่ได้ รักษา	มีการสูญเสียฟัน	ฟันอุด	ฟันผุ/ถอน/อุด (DMFT)
อยุธยา		79.9	91.5	45.5	98.6
	เมือง	79.1	83.6	56.4	100
	ชนบท	80.1	93.2	43.2	98.3

ตารางที่ 1.12 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ในกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ค่าเฉลี่ย (จำนวนซี่ต่อคน)				
		ฟันที่มีในปาก	ผุ	ถอน	อุด	ผุ/ถอน/อุด
อยุธยา		26.3	3.3	5.6	2.0	10.9
	เมือง	27.4	3.3	4.5	2.5	10.4
	ชนบท	26.1	3.3	5.8	1.9	11.0

ตารางที่ 1.13 ร้อยละของกลุ่มอายุ 60-74 ปี ที่มีประสบการณ์ โรคฟันผุ จำแนกเขต

ภาค	เขต	ผู้มีประสบการณ์ โรคฟันผุ			
		ฟันผุยังไม่ได้รักษา	ฟันถอน	ฟันอุด	ฟันผุ/ถอน/อุด (DMFT)
อยุธยา		70.8	95.8	17.6	99.4
	เมือง	77.3	84.5	37.3	99.1
	ชนบท	69.4	98.3	13.3	99.4

ตารางที่ 1.14 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ในกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ค่าเฉลี่ย (จำนวนซี่ต่อคน)				
		ฟันที่มีในปาก	ผุ	ถอน	อุด	ผุ/ถอน/อุด
อยุธยา		16.6	2.6	15.3	0.4	18.4
	เมือง	19.5	3.2	12.5	1.3	17.1
	ชนบท	16.0	2.5	16.0	0.2	18.7

ตารางที่ 1.15 ร้อยละของผู้มีรากฟันสึก รากฟันผุ และ ค่าเฉลี่ยจำนวนรากฟันที่ผุจำแนกตามกลุ่มอายุ และเขต

อายุ	ภาค	เขต	ร้อยละผู้มีรากฟัน				ค่าเฉลี่ยรากฟัน(ซี่/คน)			Root caries incidence
			รากฟันสึกรุนแรง	ผุ	อุด	ผุ/อุด	รากฟันสึกรุนแรง	ผุ	อุด	
35-44	อยุธยา		0.5	29.2	6.4	33.9	0.0	0.6	0.1	0.0
		เมือง	0.0	17.3	4.5	20.0	0.0	0.3	0.1	0.0
		ชนบท	0.6	31.8	6.8	36.9	0.0	0.7	0.1	0.0
60-74	อยุธยา		4.4	34.5	8.6	39.3	0.1	1.1	0.2	0.1
		เมือง	13.6	33.6	16.4	41.8	0.2	0.8	0.3	0.1
		ชนบท	2.3	34.7	6.9	38.7	0.0	1.2	0.2	0.1
80-89	อยุธยา		3.6	24.5	7.1	27.3	0.1	1.1	0.2	0.1

- หมายเหตุ - ค่า 0.0 หมายถึง ตัวเลขในช่องดังกล่าว มีค่าน้อยกว่า 0.0เมื่อคิดทศนิยม 1 ตำแหน่ง
 - รากฟันสึกรุนแรงหมายถึง รากฟันสึกจนทะลุโพรงประสาทฟัน

ตารางที่ 1.16 ร้อยละของผู้มีฟันใช้งานครบ 28 ซี่ ในกลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ร้อยละของผู้มีฟันใช้งานครบ 28 ซี่
อยุธยา		78.6
	เมือง	81.1
	ชนบท	78.1

ตารางที่ 1.17 ร้อยละของผู้มีฟันใช้งานไม่น้อยกว่า 20 ซี่ ในกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ร้อยละของผู้มีฟันอย่างน้อย 20 ซี่		
		กลุ่มอายุ 35-44 ปี	กลุ่มอายุ 60-74 ปี	กลุ่มอายุ 80-89 ปี
อยุธยา		90.9	45.7	18.8
	เมือง	93.6	56.4	
	ชนบท	90.3	43.4	

ตารางที่ 1.18 ร้อยละของผู้มีฟันคู่สบหลังครบ 4 คู่สบและค่าเฉลี่ยคู่สบฟันหลัง จำแนกตามเขต

กลุ่มอายุ	ภาค	เขต	ผู้มีฟันคู่สบหลังครบ 4 คู่สบ		ค่าเฉลี่ยคู่สบฟันหลัง		
			ทั้งหมด	อย่างน้อย 20 ซี่	ขวา	ซ้าย	รวม
35-44	อยุธยา		84.8		3.1	3.1	6.2
		เมือง	88.2		3.2	3.2	6.4
		ชนบท	84.1		3.1	3.1	6.2
60-74	อยุธยา		52.9	66.1	2.0	2.0	3.9
		เมือง	43.6	50.0	1.7	1.7	3.4
		ชนบท	54.9	70.7	2.0	2.0	4.0
80-89	อยุธยา		44.9	53.5	1.8	1.8	3.6

ตารางที่ 1.19 ร้อยละของผู้ไม่มีฟันทั้งปาก ในกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	60-74 ปี	80-89 ปี
อยุธยา		10.6	42.5
	เมือง	6.4	
	ชนบท	11.6	

ความจำเป็นในการบริการรักษาตามสภาวะโรคฟันผุและการสูญเสียฟัน

ตารางที่ 1.20 ร้อยละของผู้จำเป็นต้องได้รับการรักษา ฟันน้ำนม+แท้ ตามชนิดการบริการ จำแนกตามกลุ่มอายุ และเขต

อายุ	เขต	ร้อยละผู้จำเป็นต้องรับบริการ			ร้อยละผู้จำเป็นต้องรับบริการรักษา				
		ป้องกัน ฟันผุ	เคลือบ หลุม ร่องฟัน	PPR	อุดฟัน 1 ด้าน	อุดฟัน 2 ด้าน	ครอบ ฟัน	รักษา รากฟัน	ถอนฟัน
3	อยุธยา	52.9	15.0	13.2	63.4	48.6	14.5	31.0	15.3
	เมือง	53.8	17.7	18.5	55.4	45.4	12.3	33.1	14.6
	ชนบท	52.4	13.6	10.5	67.5	50.3	15.7	29.8	15.7
5	อยุธยา	52.0	32.5	14.6	70.9	62.2	15.1	43.2	33.6
	เมือง	41.6	33.7	17.5	72.3	65.1	10.2	40.4	25.9
	ชนบท	54.1	32.2	14.0	70.7	61.6	16.1	43.8	35.1

ตารางที่ 1.21 ค่าเฉลี่ยจำนวนซี่ ฟันน้ำนม+แท้ ที่ต้องการการรักษา ตามชนิดการบริการ จำแนกตามกลุ่มอายุ และเขต

อายุ	เขต	ค่าเฉลี่ยฟันน้ำนม ที่ต้องป้องกัน			ค่าเฉลี่ยฟันน้ำนม ที่ต้องรักษา (ซี่/คน)				
		ป้องกัน ฟันผุ	เคลือบ หลุม ร่อง ฟัน	PPR	อุดฟัน 1 ด้าน	อุดฟัน 2 ด้าน	ครอบ ฟัน	รักษา รากฟัน	ถอนฟัน
3	อยุธยา	3.2	0.5	0.3	2.0	1.2	0.4	0.8	0.5
	เมือง	2.8	0.6	0.4	1.7	1.1	0.2	0.8	0.4
	ชนบท	3.5	0.4	0.2	2.2	1.2	0.5	0.8	0.5
5	อยุธยา	3.3	0.8	0.2	2.1	1.7	0.4	0.9	0.9
	เมือง	1.7	0.9	0.3	2.0	1.6	0.3	1.0	0.6
	ชนบท	3.6	0.8	0.2	2.1	1.8	0.4	0.9	0.9

ตารางที่ 1.22 ร้อยละของผู้จำเป็นต้องได้รับการรักษา ฟันแท้ ตามชนิดของการบริการ ในกลุ่มเด็กวัยเรียนและเยาวชน จำแนกตามกลุ่มอายุ และเขต

อายุ	เขต	ร้อยละผู้จำเป็นต้องได้รับการป้องกัน			ร้อยละผู้จำเป็นต้องรับบริการรักษา				
		ป้องกัน ฟันผุ	เคลือบ หลุม ร่องฟัน	PPR	อุดฟัน 1 ด้าน	อุดฟัน 2 ด้าน	ครอบ ฟัน	รักษา รากฟัน	ถอนฟัน
12	อยุธยา	30.2	83.2	31.9	54.5	36.8	1.5	8.4	21.0
	เมือง	25.4	85.1	35.4	49.7	33.4	2.3	6.3	20.9
	ชนบท	32.5	82.2	30.1	56.9	38.5	1.1	9.5	21.0
15	อยุธยา	18.6	87.1	34.9	66.9	38.2	2.8	11.6	9.6
	เมือง	16.5	87.6	37.8	69.5	37.3	1.2	10.0	9.2
	ชนบท	19.1	86.9	34.2	66.3	38.4	3.1	12.0	9.7

ตารางที่ 1.23 ค่าเฉลี่ยจำนวนซี่ ฟันแท้ ที่ต้องการการรักษา ตามชนิดของการบริการ ในกลุ่มเด็กวัยเรียนและเยาวชน จำแนกตามกลุ่มอายุ และเขต

อายุ	เขต	ค่าเฉลี่ยฟันแท้ ที่จำเป็นต้องป้องกัน			ค่าเฉลี่ยฟันแท้ ที่จำเป็นต้องรักษา (ซี่/คน)				
		ป้องกัน ฟันผุ	เคลือบ หลุม ร่องฟัน	PPR	อุดฟัน 1 ด้าน	อุดฟัน 2 ด้าน	ครอบ ฟัน	รักษา รากฟัน	ถอน ฟัน
12	อยุธยา	2.4	3.3	0.6	1.3	0.7	0.0	0.1	0.4
	เมือง	2.3	3.5	0.6	1.2	0.7	0.0	0.1	0.4
	ชนบท	2.5	3.2	0.6	1.3	0.7	0.0	0.1	0.3
15	อยุธยา	1.5	4.0	0.7	2.1	0.8	0.0	0.2	0.1
	เมือง	1.5	4.5	0.8	2.1	0.9	0.0	0.1	0.1
	ชนบท	1.5	3.9	0.7	2.1	0.8	0.0	0.2	0.1

หมายเหตุ ค่า 0.0 หมายถึง ตัวเลขในช่องดังกล่าว มีค่าน้อยกว่า 0.0 เมื่อคิดทศนิยม 1 ตำแหน่ง

ตารางที่ 1.24 ร้อยละของผู้จำเป็นต้องได้รับการรักษาฟันแท้ ตามชนิดการบริการ ในกลุ่มผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ จำแนกตามเขต

อายุ	เขต	ร้อยละผู้จำเป็นรับการป้องกัน			ร้อยละผู้จำเป็นต้องรับบริการรักษา				
		ป้องกัน ฟันผุ	เคลือบ หลุมร่อง ฟัน	PPR	อุดฟัน 1 ด้าน	อุดฟัน 2 ด้าน	ครอบ ฟัน	รักษา รากฟัน	ถอนฟัน
35-44	อยุธยา	15.0	0.0	4.4	70.4	39.5	3.9	11.1	45.3
	เมือง	10.9	0.0	6.4	72.7	38.2	6.4	10.0	39.1
	ชนบท	15.9	0.0	4.0	69.9	39.8	3.4	11.4	46.6
60-74	อยุธยา	16.0	0.0	0.2	66.5	26.4	4.8	11.3	51.3
	เมือง	10.0	0.0	0.9	74.5	33.6	2.7	15.5	50.9
	ชนบท	17.3	0.0	0.0	64.7	24.9	5.2	10.4	51.4
80-89	อยุธยา	1.1	0.0	0.0	30.2	12.6	2.8	5.2	41.3

ตารางที่ 1.25 ค่าเฉลี่ยจำนวนซี่ ฟันแท้ ที่ต้องการการการรักษา ตามชนิดบริการ ในกลุ่มผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ จำแนกตามเขต

อายุ	เขต	ค่าเฉลี่ยฟันแท้ที่จำเป็นต้องป้องกัน			ค่าเฉลี่ยฟันแท้ ที่จำเป็นต้องรักษา (ซี่/คน)				
		ป้องกัน ฟันผุ	เคลือบ ร่องฟัน	PPR	อุดฟัน 1 ด้าน	อุดฟัน 2 ด้าน	ครอบ ฟัน	รักษา รากฟัน	ถอนฟัน
35-44	อยุธยา	2.4	0.0	0.1	2.5	0.7	0.1	0.1	1.2
	เมือง	2.2	0.0	0.1	2.9	0.8	0.1	0.1	0.9
	ชนบท	2.4	0.0	0.1	2.4	0.7	0.1	0.1	1.2
60-74	อยุธยา	2.1	0.0	0.0	2.5	0.4	0.1	0.1	2.6
	เมือง	1.8	0.0	0.0	3.3	0.7	0.1	0.2	2.4
	ชนบท	2.2	0.0	0.0	2.4	0.4	0.1	0.1	2.6
80-89	อยุธยา	0.1	0.0	0.0	0.9	0.2	0.1	0.1	2.2

สภาวะฟันตกระ

ตารางที่ 1.26 ร้อยละของกลุ่มอายุ 12 ปีที่มีฟันตกระ จำแนกตามเขต

ภาค	เขต	ฟันตกระ ระดับ					
		ปกติ	สงสัย	น้อยมาก	น้อย	ปาน	รุนแรง
อยุธยา		94.5	3.2	1.7	0.4	0.3	0
	เมือง	95.3	2.1	2.6			
	ชนบท	94.3	3.5	1.4	0.5	0.3	

สภาวะปริทันต์

ตารางที่ 1.27 ร้อยละของผู้ที่มีสภาวะปริทันต์ โดยคิดจากระดับของโรคสูงสุดในแต่ละคน ในกลุ่มอายุต่างๆ วัดโดยดัชนี CPI (Community Periodontal index)

อายุ	ร้อยละของผู้ที่มีสภาวะปริทันต์						
	ปกติ (CPI=0)	มี เลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์		Missing Sextant
			ไม่มี เลือดออก (CPI=2)	มี เลือดออก (CPI=5)	4-5 มม. (CPI=3)	≥6 มม. (CPI=4)	
12	19.2	27.8	42.4	10.6			
15	15.0	24.6	45.9	13.9	0.7		
35-44	4.9	6.7	55.5	20.2	8.8	2.4	1.5
60-74	5.6	5.3	42.2	15.6	10.0	5.9	15.4
80-89	3.5	4.0	14.9	11.3	6.0	1.3	58.9

ตารางที่ 1.28 ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก (Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ตามระดับความรุนแรง ในกลุ่มอายุต่างๆ

อายุ	ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก ที่มีสภาวะปริทันต์						
	ปกติ (CPI=0)	เลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์		Missing Sextant
			ไม่มีเลือด (CPI=2)	มีเลือดออก (CPI=5)	4-5 มม. (CPI=3)	>=6 มม. (CPI=4)	
12	2.1	2.4	1.3	0.2	0.0	0.0	0.0
15	1.8	2.2	1.5	0.3	0.0	0.0	0.0
35-44	1.0	1.0	2.6	0.8	0.3	0.0	0.4
60-74	0.5	0.4	2.0	0.5	0.2	0.1	2.2
80-89	0.2	0.2	0.6	0.3	0.1	0.0	4.4

ตารางที่ 1.29 รอยละของเด็กอายุ 12 ปีที่มีสภาวะปริทันต์ โดยคิดจากระดับของโรคสูงสุดในแต่ละคน ตามดัชนี CPI (Community Periodontal index) จำแนกตามเขต

	เขต	ร้อยละของผู้ที่มีสภาวะเหงือกอักเสบและหินน้ำลาย			
		ปกติ (CPI=0)	มีเลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย	
				ไม่มีเลือดออก (CPI=2)	มีเลือดออก (CPI=5)
อยุธยา		19.2	27.8	42.4	10.6
	เมือง	16.1	20.7	50.3	13.0
	ชนบท	19.9	29.5	40.5	10.0

ตารางที่ 1.30 รอยละของเด็กอายุ 12 ปีที่มีเหงือกอักเสบจำแนกตามเขต

	เขต	ร้อยละ ของผู้ที่มีเหงือกอักเสบ
อยุธยา		38.4
	เมือง	33.7
	ชนบท	39.5

ตารางที่ 1.31 ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก(Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ระดับต่างๆในกลุ่มอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก ที่มีสภาวะเหงือกอักเสบและหินน้ำลาย			
		ปกติ (CPI=0)	เลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย	
				ไม่มีเลือดออก	มีเลือดออก
อยุธยา		2.1	2.4	1.3	0.2
	เมือง	2.1	2.0	1.7	0.2
	ชนบท	2.1	2.5	1.2	0.2

ตารางที่ 1.32 ร้อยละของกลุ่มอายุ 15 ปีที่มีสภาวะปริทันต์ โดยคิดจากระดับสูงสุดของโรค ในแต่ละคน ตามดัชนี CPI (Community Periodontal index) จำแนกตามเขต

	เขต	ร้อยละของผู้ที่มีสภาวะปริทันต์สูงสุด ระดับต่างๆ					
		ปกติ (CPI=0)	มี เลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์	
				ไม่มีเลือดออก (CPI=2)	มีเลือดออก (CPI=5)	4-5 มม. (CPI=3)	>=6 มม. (CPI=4)
อยุธยา		15.0	24.6	45.9	13.9	0.7	
	เมือง	13.2	17.9	53.8	15.0	0.0	
	ชนบท	15.3	26.1	44.0	13.6	0.9	

ตารางที่ 1.33 ร้อยละของกลุ่มอายุ 15 ปี ที่มีเหงือกอักเสบ จำแนกตามภาคและเขต

ภาค	เขต	ร้อยละ ของผู้ที่มีเหงือกอักเสบ
อยุธยา		38.5
	เมือง	32.9
	ชนบท	39.7

ตารางที่ 1.34 ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก (Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ระดับต่างๆ กลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก (Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ ระดับต่างๆ						Missing Sextant
		ปกติ (CPI=0)	เลือด ออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์		
				ไม่มีเลือด เลือดออก (CPI=2)	มี เลือดออก (CPI=5)	Pocket 4-5 มม. (CPI=3)	>=6 มม. (CPI=4)	
อยุธยา		1.8	2.2	1.5	0.3	0.0	0.0	0.0
	เมือง	1.8	1.8	2.0	0.4	0.0	0.0	0.0
	ชนบท	1.8	2.3	1.4	0.3	0.0	0.0	0.0

ตารางที่ 1.35 รอยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี ที่มีสภาวะปริทันต์ โดยคิดจากระดับสูงสุดของโรค ในแต่ละคน ตามดัชนี CPI (Community Periodontal index) จำแนกตามเขต

	เขต	ร้อยละของผู้ที่มีสภาวะปริทันต์สูงสุด ระดับต่างๆ						(CPI=9)
		ปกติ (CPI=0)	มี เลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์		
				ไม่มี เลือดออก (CPI=2)	มี เลือดออก (CPI=5)	4-5 มม. (CPI=3)	>=6 มม. (CPI=4)	
อยุธยา		4.9	6.7	55.5	20.2	8.8	2.4	1.5
	เมือง	10.0	9.0	55.0	18.0	6.0	2.0	0.0
	ชนบท	3.8	6.3	55.6	20.6	9.4	2.5	1.9

ตารางที่ 1.36 ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก (Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ระดับต่างๆ กลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก (Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ ระดับต่างๆ						Missing Sextant
		ปกติ (CPI=0)	เลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์		
				ไม่มีเลือด เลือดออก (CPI=2)	มี เลือดออก (CPI=5)	4-5 มม. (CPI=3)	>=6 มม. (CPI=4)	
อยุธยา		1.0	1.0	2.6	0.8	0.3	0.0	0.4
	เมือง	1.4	1.3	2.3	0.7	0.2	0.0	0.2
	ชนบท	0.9	0.9	2.6	0.8	0.3	0.0	0.5

ตารางที่ 1.37 ร้อยละของกลุ่มอายุ 60-74 ปีที่มีสภาวะปริทันต์ โดยคิดจากระดับสูงสุดของโรค ในแต่ละคน ตามดัชนี CPI (Community Periodontal Index) จำแนกตามเขต

	เขต	ร้อยละของผู้ที่มีสภาวะปริทันต์สูงสุด ระดับต่างๆ						
		ปกติ (CPI=0)	มี เลือดออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์		(CPI=9)
				ไม่มี เลือดออก (CPI=2)	มี เลือดออก (CPI=5)	4-5 มม. (CPI=3)	>=6 มม. (CPI=4)	
อยุธยา		5.6	5.3	42.2	15.6	10.0	5.9	15.4
	เมือง	7.8	5.9	50.0	19.6	5.9	1.0	9.8
	ชนบท	5.1	5.1	40.4	14.7	10.9	7.1	16.7

ตารางที่ 1.38 ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก(Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ระดับต่างๆ ในกลุ่มอายุ 60-74ปี ตามเขต

	เขต	ค่าเฉลี่ยส่วนของช่องปาก (Sextant) ที่มีสภาวะปริทันต์ ระดับต่างๆ						Missing Sextant
		ปกติ (CPI=0)	เลือด ออก (CPI=1)	หินน้ำลาย		ร่องลึกปริทันต์		
				ไม่มีเลือด (CPI=2) เลือดออก	มี เลือดออก (CPI=5)	Pocket 4-5 มม. (CPI=3)	>=6 มม. (CPI=4)	
อยุธยา		0.5	0.4	2.0	0.5	0.2	0.1	2.2
	เมือง	0.9	0.5	2.0	0.7	0.1	0.0	1.8
	ชนบท	0.5	0.4	2.0	0.5	0.2	0.1	2.4

สภาวะการใส่ฟันเทียม

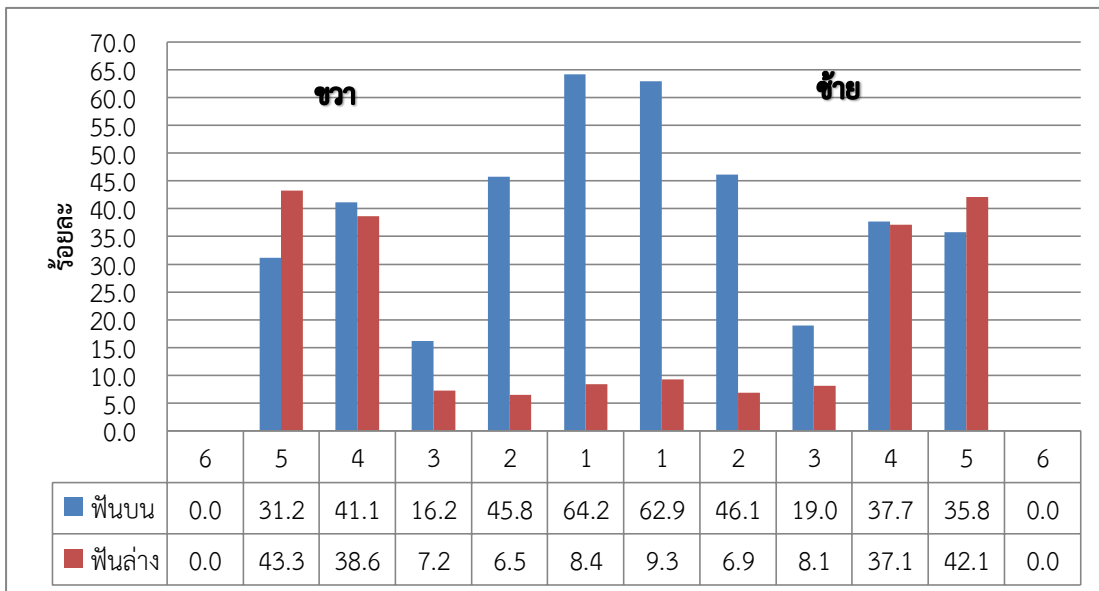
ตารางที่ 1.39 ร้อยละของผู้ใส่ฟันเทียมประเภทต่างๆ(prosthetic status) จำแนกตามกลุ่มอายุตามเขต

อายุ	ภาค	เขต	PD (partial denture)			FD (Full denture)			PD บน FD ล่าง	FD บน PD ล่าง
			เฉพาะ arch บน	เฉพาะ arch ล่าง	ทั้ง บน และล่าง	เฉพาะ arch บน	เฉพาะ arch ล่าง	ทั้ง บน และล่าง		
35-44	อยุธยา		9.5	1.4	1.4	1.4	0.5	0.5	0.0	0.2
		เมือง	10.0	2.0	2.0	2.0	0.0	0.0	0.0	1.0
		ชนบท	9.4	1.3	1.3	1.3	0.6	0.6	0.0	0.0
60-74	อยุธยา		5.1	5.1	7.9	14.7	10.3	9.1	0.5	3.3
		เมือง	7.8	4.9	14.7	5.9	4.9	3.9	0.0	1.0
		ชนบท	4.5	5.1	6.4	16.7	11.5	10.3	0.6	3.8
80-89	อยุธยา		5.9	5.8	6.0	33.3	33.2	28.6	4.0	3.9

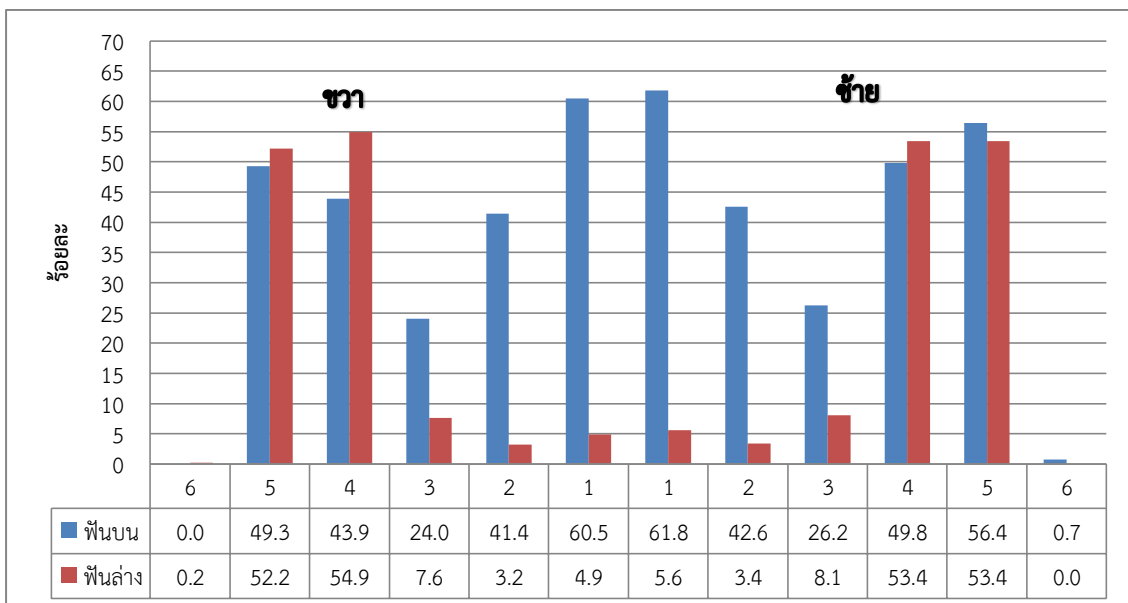
ตารางที่ 1.40 ร้อยละของผู้จำเป็นต้องใส่ฟันเทียมประเภทต่างๆ (prosthetic need) จำแนกตามกลุ่มอายุตามเขต

อายุ	ภาค	เขต	ต้องการ PD (partial denture)			ต้องการ FD (Full denture)			Need repair	
			เฉพาะ arch บน	เฉพาะ arch ล่าง	ทั้ง บน และล่าง	เฉพาะ arch บน	เฉพาะ arch ล่าง	ทั้ง บน และล่าง	บน	ล่าง
35-44	อยุธยา		39.9	52.4	31.0	2.6	1.2	0.5	2.9	0.9
		เมือง	28.0	46.0	21.0	3.0	4.0	3.0	2.0	2.0
		ชนบท	42.5	53.8	33.1	2.5	0.6	0.0	3.1	0.6
60-74	อยุธยา		53.9	61.9	46.9	14.2	10.0	8.1	7.2	6.7
		เมือง	56.9	60.8	50.0	11.8	8.8	6.9	4.9	4.9
		ชนบท	53.2	62.2	46.2	14.7	10.3	8.3	7.7	7.1
80-89	อยุธยา		23.0	24.0	19.0	30.2	29.9	26.8	8.9	7.3

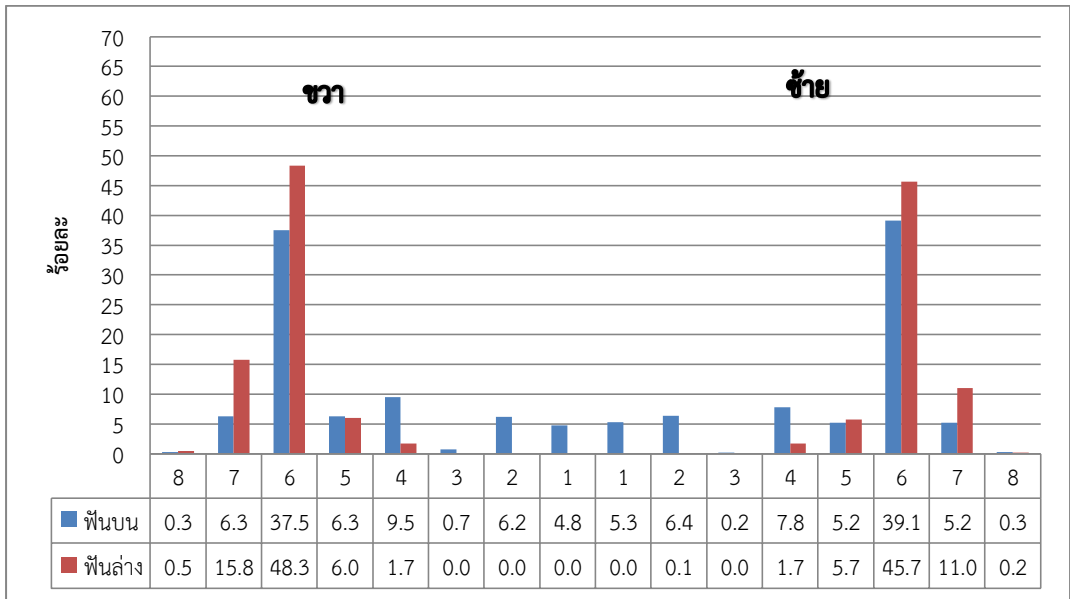
ภาพแสดงผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปาก

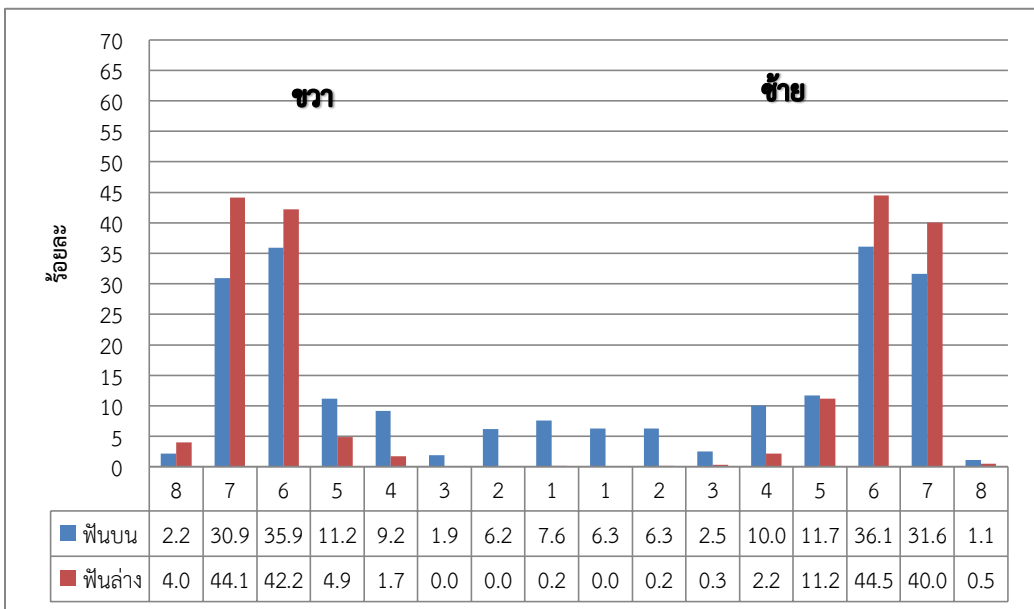
ภาพที่ 1.1 ร้อยละของการผุ ในฟันน้ำนมซี่ต่างๆ ในเด็กอายุ 3 ปี

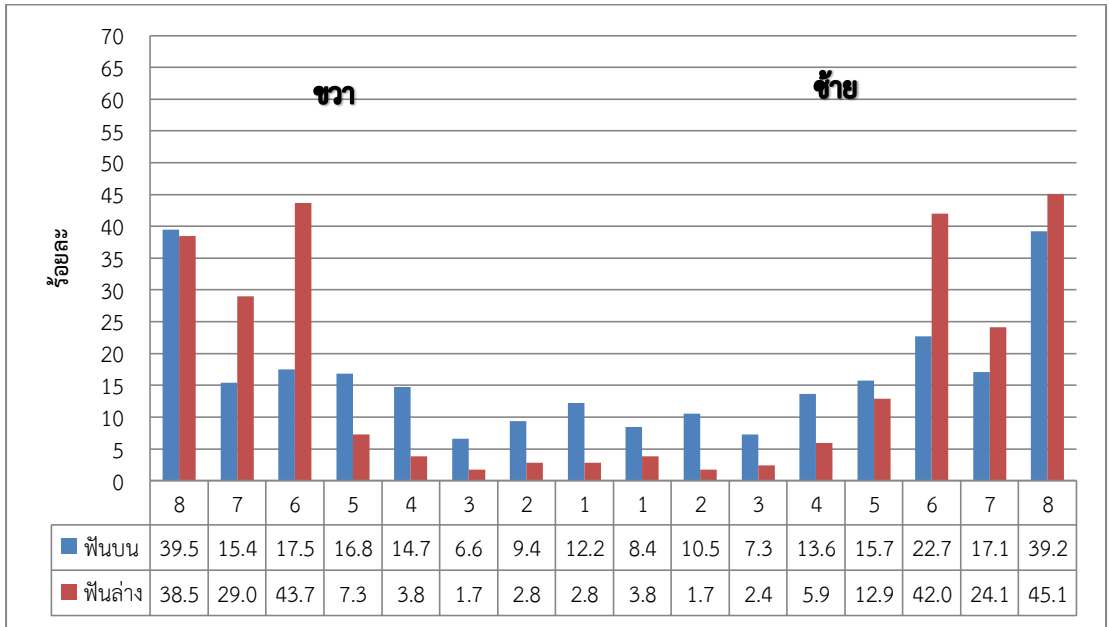
ภาพที่ 1.2 ร้อยละของการผุ ในฟันน้ำนมซี่ต่างๆ ในเด็กอายุ 5 ปี

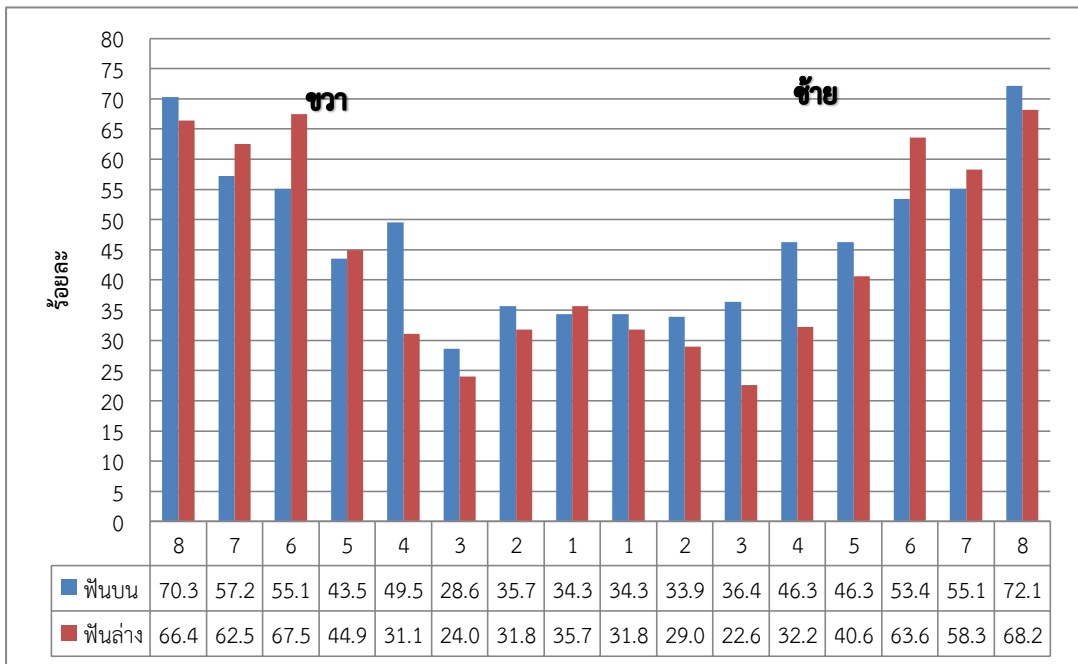
ภาพที่ 1.3 ร้อยละของการดื่ม ในพื้นน้ำดื่มซี่ต่างๆ ในเด็กอายุ 12 ปี

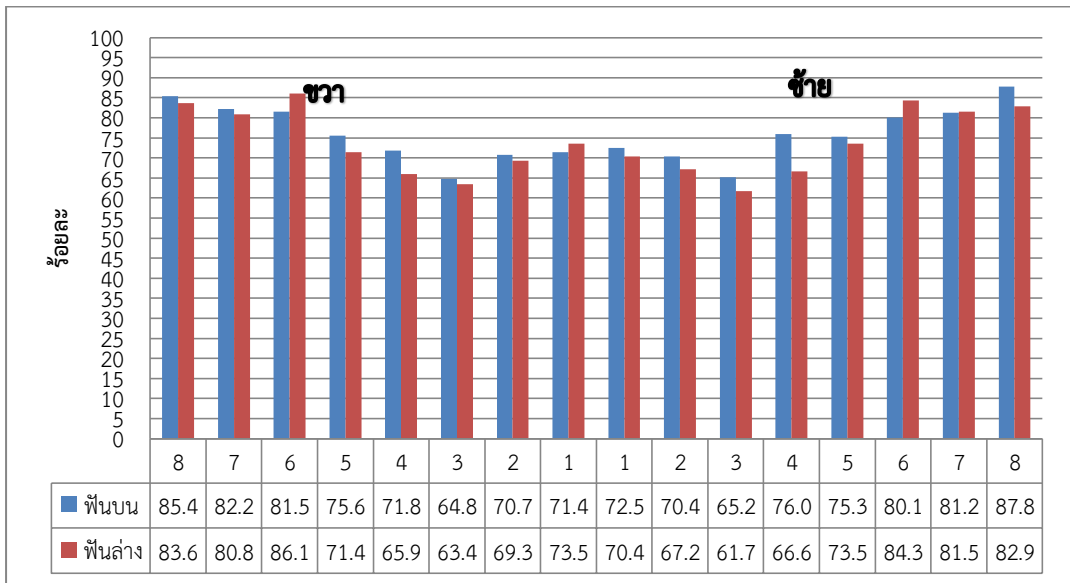
ภาพที่ 1.4 ร้อยละของการดื่ม ในพื้นน้ำดื่มซี่ต่างๆ ในกลุ่มอายุ 15 ปี

ภาพที่ 1.5 ร้อยละของการสูญเสียฟีน ในฟีนแท้ซี่ต่างๆ ในกลุ่มอายุ 35-44 ปี

ภาพที่ 1.6 ร้อยละของการสูญเสียฟีน ในฟีนแท้ซี่ต่างๆ ในกลุ่มอายุ 60-74 ปี

ภาพที่ 1.7 ร้อยละของการสูญเสียพิน ในพินแท้ซี่ต่างๆ ในกลุ่มอายุ 80-89 ปี

ตารางผลการ
สัมภาษณ์พฤติกรรม
และปัจจัยเสี่ยง

ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มเด็กอายุ 3 และ 5 ปี

ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 2.1 ศาสนา ของกลุ่มเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี

	กลุ่มอายุ 3 ปี			กลุ่มอายุ 5 ปี		
	พุทธ	อิสลาม	คริสต์	พุทธ	อิสลาม	คริสต์
อยุธยา	99.9	0.1	0.0	99.7	0.3	0.0

ตารางที่ 2.2 การศึกษา ของกลุ่มเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี

	กลุ่มอายุ 3 ปี			กลุ่มอายุ 5 ปี		
	ยังไม่ได้เรียน	อยุศพด.	อนุบาล	อยุศพด.	อนุบาล	ประถม
อยุธยา	3.3	87.7	9.0	2.09	95.9	1.2

พฤติกรรมด้านทัศนสุขภาพ

ตารางที่ 2.3 ร้อยละของเด็กอายุ 3 และ 5 ปี ที่แปรงฟันตอนเช้าก่อนมาเข้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/โรงเรียน

	กลุ่มอายุ 3 ปี			กลุ่มอายุ 5 ปี		
	ไม่ได้แปรง	แปรง	ตอบไม่ได้	ไม่ได้แปรง	แปรง	ตอบไม่ได้
อยุธยา	9.6	89.2	1.3	5.5	94.2	0.3

ตารางที่ 2.4 ร้อยละของผู้แปรงฟันตอนเช้า ให้แก่เด็กอายุ 3 และ 5 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	กลุ่มอายุ 3 ปี			กลุ่มอายุ 5 ปี		
		เด็กแปรง	แม่/ผู้ปกครอง	ตอบไม่ได้	เด็กแปรง	แม่/ผู้ปกครอง	ตอบไม่ได้
อยุธยา		55.6	38.1	6.3	84.6	9.9	5.5
	เมือง	42.0	53.4	4.6	85.4	14.0	0.6
	ชนบท	56.1	37.6	6.3	84.4	9.0	6.6

ตารางที่ 2.5 ร้อยละของเด็กอายุ 3 ปี ที่ดื่มนมรสชาติต่างๆเมื่ออยู่ที่บ้าน

	ไม่กินนม	รสชาตินม			
		นมหวาน	นมจืด	นมเปรี้ยว	ตอบไม่ได้
อยุธยา	0.1	49.2	38.7	10.1	1.9

ตารางที่ 2.6 ร้อยละของเด็กอายุ 5 ปี ที่ดื่มนมรสชาติต่างๆ เมื่ออยู่ที่บ้าน

	ไม่กินนม	รสชาตินม			
		นมหวาน	นมจืด	นมเปรี้ยว	ตอบไม่ได้
อยุธยา	0.9	44.0	35.1	18.2	1.8

ตารางที่ 2.7 ร้อยละของเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ที่ใช้ขวดนม เมื่ออยู่ที่บ้าน

	กลุ่มอายุ 3 ปี		กลุ่มอายุ 5 ปี	
	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่
อยุธยา	63.3	36.7	79.6	20.4

ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มอายุ 12 และ 15 ปี ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 3.1 การนับถือศาสนา ในเด็กอายุ 12 ปี และ 15 ปี

	เขต	กลุ่มอายุ 12 ปี			กลุ่มอายุ 15 ปี		
		พุทธ	อิสลาม	คริสต์	พุทธ	อิสลาม	คริสต์
อยุธยา		98.3	1.2	0.5	96.3	2.5	1.2
	เมือง	99.7	0.3	0.0	97.4	0.9	1.7
	ชนบท	97.6	1.6	0.8	96.0	2.8	1.1

ตารางที่ 3.2 ระดับการศึกษาปัจจุบัน ของเด็กอายุ 12 ปี และ 15 ปี

	เขต	12ปี		15ปี		
		ประถมศึกษา	มัธยมต้น	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	ไม่เรียนแล้ว
อยุธยา		78.4	21.6	84.7	14.1	1.2
	เมือง	87.8	12.2	67.1	32.9	
	ชนบท	73.7	21.6	88.7	9.9	1.4

พฤติกรรมด้านทัศนสุขภาพ

ตารางที่ 3.3 รอยละพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงเวลาต่างๆ ของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	หลังตื่นนอนตอนเช้า			หลังอาหารกลางวัน			ก่อนนอน		
		ไม่เคยแปรง	แปรงบ้าง	ทุกวัน	ไม่เคยแปรง	แปรงบ้าง	ทุกวัน	ไม่เคยแปรง	แปรงบ้าง	ทุกวัน
อยุธยา		0.4	3.9	95.7	21.9	26.0	52.1	11.8	22.8	65.4
	เมือง	0.3	4.4	95.3	18.8	24.8	56.4	14.7	24.8	60.5
	ชนบท	0.4	3.6	96.0	23.4	26.7	49.9	10.3	21.8	67.9

ตารางที่ 3.4 รอยละพฤติกรรมการแปรงฟันก่อนนอนแล้วเขานอนทันทีของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	แปรงก่อนนอนบางวัน		แปรงก่อนนอนทุกวัน		ไม่เคยแปรง
		แปรงแล้วเข้านอน	แปรงแล้วกินต่อ	แปรงแล้วเข้านอน	แปรงแล้วกินต่อ	
อยุธยา		14.8	8.0	50.9	14.5	11.8
	เมือง	17.9	6.9	48.6	11.9	14.7
	ชนบท	13.3	8.5	52.1	15.8	10.3

ตารางที่ 3.5 รอยละพฤติกรรมการแปรงฟันในช่วงเวลาต่างๆของกลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	หลังตื่นนอนตอนเช้า			หลังอาหารกลางวัน			ก่อนนอน		
		ไม่เคยแปรง	แปรงบ้าง	ทุกวัน	ไม่เคยแปรง	แปรงบ้าง	ทุกวัน	ไม่เคยแปรง	แปรงบ้าง	ทุกวัน
อยุธยา		0.1	1.5	98.4	50.9	23.4	25.7	5.8	22.1	72.1
	เมือง	0.4	1.7	97.8	57.1	19.5	23.4	6.5	11.3	82.3
	ชนบท	0.0	1.4	98.6	49.4	24.3	26.3	5.6	24.6	69.8

ตารางที่ 3.6 ร้อยละพฤติกรรมการแปร่งฟันก่อนนอนแล้วเขานอนทันทีของกลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	แปร่งก่อนนอนบางวัน		แปร่งก่อนนอนทุกวัน		ไม่เคยแปร่ง
		แปร่งแล้ว เข้านอน	แปร่งแล้ว กินต่อ	แปร่งแล้ว เข้านอน	แปร่งแล้ว กินต่อ	
อยุธยา		9.9	12.2	49.3	22.7	5.8
	เมือง	7.4	3.9	61.5	20.8	6.5
	ชนบท	10.5	14.1	46.6	23.2	5.6

ตารางที่ 3.7 ร้อยละการใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ของเด็กอายุ 12 และ 15 ปี

	12 ปี		15 ปี	
	ไม่มี	มีฟลูออไรด์	ไม่มี	มีฟลูออไรด์
อยุธยา	2.2	97.8	1.7	98.3

ตารางที่ 3.8 ร้อยละการเลือกใช้ขนแปรงของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี				
		นุ่มพิเศษ	นุ่ม	ปานกลาง	แข็ง	ไม่แน่ใจ
อยุธยา		1.8	53.6	38.9	4.4	1.4
	เมือง	2.2	53.6	38.2	4.7	1.3
	ชนบท	1.6	53.5	39.2	4.2	1.4

ตารางที่ 3.9 ร้อยละ การเลือกใช้ขนแปรงของกลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	15 ปี				
		นุ่มพิเศษ	นุ่ม	ปานกลาง	แข็ง	ไม่แน่ใจ
อยุธยา		2.9	49.3	41.7	3.8	2.2
	เมือง	2.2	41.1	51.5	4.3	0.9
	ชนบท	3.1	51.1	39.5	3.7	2.5

ตารางที่ 3.10 ร้อยละการบวมน้ำในการแปร่งฟันแต่ละครั้ง ของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี			
		ไม่บวม	บวม 1-2 ที	บวม 1/2 แก้ว	บวม 1 แก้ว
อยุธยา		1.7	32.7	25.1	40.5
	เมือง	4.7	34.2	21.6	39.5
	ชนบท	0.2	31.9	26.9	41.0

ตารางที่ 3.11 ร้อยละการบวมน้ำในการแปร่งฟันแต่ละครั้ง ของกลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	15 ปี			
		ไม่บวม	บวม 1-2 ที	บวม 1/2 แก้ว	บวม 1 แก้ว
อยุธยา		0.6	40.3	21.5	37.6
	เมือง	3.0	41.1	15.6	40.3
	ชนบท	0.0	40.1	22.9	37.0

ตารางที่ 3.12 ร้อยละพฤติกรรมกรดิ่มน้ำอัดลม ของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี				
		ไม่ดื่ม	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1-2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้งขึ้นไป
อยุธยา		6.6	35.0	48.9	7.8	1.8
	เมือง	6.7	35.0	50.1	6.4	1.8
	ชนบท	7.7	35.3	49.1	6.7	1.2

ตารางที่ 3.13 ร้อยละพฤติกรรมกรดิ่มน้ำอัดลม ของกลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	15 ปี				
		ไม่ดื่ม	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1-2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้งขึ้นไป
อยุธยา		4.8	56.4	23.9	12.8	2.1
	เมือง	10.0	48.5	29.4	10.8	1.3
	ชนบท	3.7	58.2	22.6	13.3	2.3

ตารางที่ 3.14 รอยละพฤติกรรมการดื่มน้ำหวาน/น้ำผลไม้ ของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	15 ปี				
		ไม่ดื่ม	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1-2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้งขึ้นไป
อยุธยา		15.4	50.9	24.5	9.0	0.1
	เมือง	22.9	40.8	27.6	8.8	0.0
	ชนบท	11.7	56.0	23.0	9.1	0.2

ตารางที่ 3.15 ร้อยละพฤติกรรมการดื่มน้ำหวาน/น้ำผลไม้ ของกลุ่มของ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	15 ปี				
		ไม่ดื่ม	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1-2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้งหรือมากกว่า
อยุธยา		14.9	48.5	29.3	7.2	0.1
	เมือง	27.3	38.1	29.0	5.2	0.4
	ชนบท	12.1	50.8	29.4	7.6	0.0

ตารางที่ 3.16 รอยละพฤติกรรมการกินลูกอม ของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี				
		ไม่กิน	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1-2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้งขึ้นไป
อยุธยา		16.7	49.2	28.8	4.5	0.8
	เมือง	19.7	42.0	33.5	3.4	1.3
	ชนบท	15.2	52.7	26.5	5.1	0.6

ตารางที่ 3.17 รอยละพฤติกรรมการกินลูกอมของกลุ่มอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	15 ปี				
		ไม่กิน	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1 - 2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้งขึ้นไป
อยุธยา		14.8	50.4	25.6	6.6	2.6
	เมือง	25.5	35.9	30.3	5.6	2.6
	ชนบท	12.4	53.7	24.6	6.8	2.5

ตารางที่ 3.18 รอยละพฤติกรรมการกินขนมถูกอบกรอบ ของเด็กอายุ 12 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี				
		ไม่กิน	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1-2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้งขึ้นไป
อยุธยา		3.8	38.2	11.0	39.4	7.5
	เมือง	3.4	39.2	14.1	35.4	7.8
	ชนบท	4.0	37.8	9.5	41.4	7.3

ตารางที่ 3.19 รอยละพฤติกรรมการกินขนมถูกอบกรอบ ของเด็กอายุ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	15 ปี				
		ไม่กิน	นานๆครั้ง	บางวัน	ทุกวันๆละ 1-2 ครั้ง	ทุกวันๆละ 3 ครั้ง หรือมากกว่า
อยุธยา		4.2	41.1	14.6	35.2	5.0
	เมือง	6.5	34.2	16.5	33.3	9.5
	ชนบท	3.7	42.7	14.1	35.6	4.0

ตารางที่ 3.20 ค่าขนมเฉลี่ยของเด็กอายุ 12 ปี และ 15 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	ค่าขนมเฉลี่ย (บาท)	
		12 ปี	15 ปี
อยุธยา		34.77	46.98
	เมือง	36.14	54.97
	ชนบท	34.08	45.18

การรับรู้และการรับบริการด้านทันตสุขภาพ

ตารางที่ 3.21 รอยละของเด็กอายุ 12 และ 15 ปี ที่เคยปวดฟันในรอบการศึกษาที่ผ่านมา จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี		15 ปี	
		ไม่เคย	เคยปวด	ไม่เคย	เคยปวด
อยุธยา		66.3	33.7	71.7	28.3
	เมือง	67.7	32.3	78.8	21.2
	ชนบท	65.7	34.3	70.1	29.9

ตารางที่ 3.22 รอยละของเด็กอายุ 12 ปี และ 15 ปี ที่เคยหยุดเรียนด้วยสาเหตุปวดฟัน ในรอบการศึกษาที่ผ่านมาและค่าเฉลี่ยจำนวนวันที่หยุดเรียน จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี		15 ปี	
		ไม่เคย	เคย	ไม่เคย	เคย
อยุธยา		93.8	6.2	97.3	2.7
	เมือง	91.5	8.5	96.5	3.5
	ชนบท	94.9	5.1	97.5	2.5

ตารางที่ 3.23 รอยละของเด็กอายุ 12 และ 15 ปี ที่เคยได้รับการตรวจฟันในรอบปี การศึกษาที่ผ่านมา จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี		15 ปี	
		ไม่เคย	เคยตรวจ	ไม่เคย	เคยตรวจ
อยุธยา		22.6	77.4	40.0	60.0
	เมือง	21.4	78.6	67.1	32.9
	ชนบท	23.2	76.8	33.9	66.1

ตารางที่ 3.24 รอยละของบุคลากรที่ตรวจพบไข้แกเด็กอายุ 12 และ 15 ปี ในรอบปี การศึกษาที่ผ่านมาจำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี ที่เคยได้รับการตรวจพบ		15 ปี ที่เคยได้รับการตรวจพบ	
		ครูตรวจ	หมอตตรวจ	ครูตรวจ	หมอตตรวจ
อยุธยา		1.6	98.4	0.9	99.1
	เมือง	2.8	97.2	1.3	98.7
	ชนบท	1.1	98.9	0.9	99.1

ตารางที่ 3.25 รอยละของเด็กอายุ 12 และ 15 ปี ที่เคยได้รับการรักษาฟันและเหงือก ใน รอบปีการศึกษาที่ผ่านมาจำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี		15 ปี	
		ไม่เคย	เคยรักษา	ไม่เคย	เคยรักษา
อยุธยา		60.7	39.3	69.6	30.4
	เมือง	57.2	42.8	81.4	18.6
	ชนบท	62.3	37.7	66.9	33.1

ตารางที่ 3.26 รอยละของสถานพยาบาลที่เด็กอายุ 12 และ 15 ปี ไปรับการรักษาฟันและ เหงือก ในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา จำแนกตามเขต

	เขต	12 ปี ที่เคยได้รับการรักษา			15 ปี ที่เคยได้รับการรักษา		
		หมอมาที่ โรงเรียน	สอ./รพ.รัฐ	รพ.เอกชน/ คลินิก	หมอมาที่ โรงเรียน	สอ./รพ.รัฐ	รพ.เอกชน/ คลินิก
อยุธยา		16.1	69.3	14.6	13.9	70.3	15.8
	เมือง	10.3	68.4	21.3	2.3	58.1	39.5
	ชนบท	19.4	69.9	10.8	15.4	71.8	12.8

ตารางที่ 3.27 ร้อยละของเด็กอายุ 12 ปี ที่เคยหยุดเรียนเพื่อไปรับบริการ ในรอบปี การศึกษาที่ผ่านมา และค่าเฉลี่ยจำนวนวันที่หยุดเรียน จำแนกตามเขต

	เขต	หยุดไปทำฟันที่สถานพยาบาล		หยุดเพราะหมอมารักษาที่	
		ไม่เคย	เคย	ไม่เคย	เคย
อยุธยา		92.5	7.5	86.8	13.2
	เมือง	92.5	7.5	90.0	10.0
	ชนบท	92.5	7.5	85.3	14.7

ตารางที่ 3.28 ร้อยละของกลุ่มอายุ 15 ปี ที่เคยหยุดเรียนเพื่อไปรับบริการ ในรอบปี การศึกษาที่ผ่านมาและค่าเฉลี่ยจำนวนวันที่หยุดเรียน จำแนกตามเขต

	เขต	หยุดไปทำฟันที่สถานพยาบาล		หยุดเพราะหมอมารักษาที่	
		ไม่เคย	เคย	ไม่เคย	เคย
อยุธยา		95.1	4.9	93.1	6.9
	เมือง	95.7	4.3	95.2	4.8
	ชนบท	94.9	5.1	92.7	7.3

ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มอายุ 35-44 และ 60-74 ปี

ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไป กลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี

		35-44 ปี	60-74 ปี
อายุ	เฉลี่ย	40.38	65.20
เพศ	ชาย	50	50
	หญิง	50	50
ศาสนา	พุทธ	96.5	99.1
	อิสลาม	1.9	0.9
	คริสต์	1.5	
สถานภาพ	โสด	20.5	9.3
	สมรส	73.3	61.4
	หม้าย	2.6	24.6
	หย่าร้าง	1.4	3.1
	แยกกันอยู่	2.2	1.5
การศึกษา	ไม่เคยเรียน	2.6	3.5
	ประถมศึกษา	36.8	78.2
	มัธยมศึกษาตอนต้น	15.1	13.3
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	19.4	2.4
	ปวส./อนุปริญญา	6.8	2.6
	ปริญญาตรี	15.1	
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.2	
อาชีพหลัก	ทำธุรกิจส่วนตัวโดยเป็นนายจ้าง	2.8	4.2
	ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง	13.4	8.5
	ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง	0.4	1.5
	พนักงาน ลูกจ้างรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	17.6	0.9
	รับจ้าง	35.8	17.1
	เกษตรกร	9.6	19.2
	แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	13.1	37.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไป กลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี

		35-44 ปี	60-74 ปี
	การรวมกลุ่มเครือข่าย/ชมรมต่างๆ	1.0	0.5
	ผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานโดยมีรายได้	1.7	
	กำลังหางานทำ	1.0	
	อื่นๆ (พระ, พิการทางการเคลื่อนไหว)	3.1	11.1
รายได้เฉลี่ยต่อ	ไม่มีรายได้	13.3	23.1
	รายได้ 1-5,000 บาท	24.3	46.6
	รายได้ 5,001-15,000 บาท	44.7	27.3
	รายได้ 15,001-30,000 บาท	13.3	2.4
	รายได้ 30,001-50,000 บาท	2.6	0.2
	รายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป	1.7	0.4

ตารางที่ 4.2 สภาวะโรคประจำตัวที่แพทย์ระบุ และการช่วยเหลือตนเอง ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี

	รอยละ	35-44 ปี	60-74 ปี
โรคประจำตัวที่แพทย์ระบุ	เบาหวาน	5.4	24.1
	ความดันโลหิตสูง	8.3	46.9
	โรคหัวใจและหลอดเลือด	1.7	11.7
	ภูมิแพ้	5.4	4.3
	ซึมเศร้า	0.5	
	ไขมันในเส้นเลือดสูง		
	ไทรอยด์		
	เกาส์		
การช่วยเหลือตนเอง	ช่วยเหลือตนเองได้ดี	-	95.2
	มีการพึ่งพาเมื่อออกจากบ้าน	-	4.5
	พึ่งพาตลอดเวลา	-	0.3

พฤติกรรมการทันตสุขภาพ

ตารางที่ 4.3 สภาพของปากของกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	สภาพของปาก	
		มีฟันแทบสมฟันเทียม	มีฟันแท้อย่างเดียว
อยุธยา		6.8	93.2
	เมือง	8.4	91.6
	ชนบท	5.8	94.2

หมายเหตุ : กลุ่มอายุ 35-44 ปี ไม่มีผุสูญเสียฟันทั้งปาก

ตารางที่ 4.4 สภาพของปากของกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	สภาพช่องปาก			
		ไม่มีฟันแท้และฟันเทียมในปาก	มีฟันเทียมทั้งปาก	มีฟันแท้ผสมฟันเทียมบางส่วน	มีฟันแท้อย่างเดียว
อยุธยา		2.8	10.1	24.7	62.4
	เมือง	4.0	5.0	26.0	65.0
	ชนบท	2.5	11.3	24.4	61.9

ตารางที่ 4.5 ร้อยละการทำความสะอาดของปาก ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	การทำความสะอาดช่องปาก				
		ไม่ได้ทำอะไรเลย	บ้วนปาก	ใช้มีดถู	ใช้แปรงสีฟัน	ไม่ตอบ
อยุธยา		0.7	1.2	0.5	97.1	0.5
	เมือง	1.0	1.0	0.0	98.0	0.0
	ชนบท	0.6	1.3	0.6	96.9	0.6

ตารางที่ 4.6 ร้อยละการทำความสะอาดของปาก ของกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	การทำความสะอาดช่องปาก				
		ไม่ได้ทำอะไรเลย	บ้วนปาก	ใช้มีดถู	ใช้แปรงสีฟัน	ไม่ตอบ
อยุธยา		2.1	2.1	1.9	93.4	0.5
	เมือง	0.0	3.1	2.0	94.9	0.0
	ชนบท	2.5	1.9	1.9	93.1	0.6

ตารางที่ 4.7 รอยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี ที่แปรงฟันในช่วงเวลาต่างๆ จำแนกตามเขต

	เขต	ช่วงเวลาแปรงฟัน				
		หลังตื่นนอนเช้า	หลังมือเช้า	หลังมือเที่ยง	หลังมือเย็น	ก่อนนอน
อยุธยา		98.6	7.0	13.0	28.2	89.1
	เมือง	98.0	13.1	15.2	36.4	87.9
	ชนบท	98.7	5.7	12.6	26.4	89.3

หมายเหตุ : ก่อนนอน หมายถึง แปรงฟันแล้วไม่รับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มใดๆ ก่อนเข้านอนอีก

ตารางที่ 4.8 รอยละของกลุ่มอายุ 60-74 ปี ที่แปรงฟันในช่วงเวลาต่างๆ จำแนกตามเขต

	เขต	ช่วงเวลาแปรงฟัน				
		หลังตื่นนอนเช้า	หลังมือเช้า	หลังมือเที่ยง	หลังมือเย็น	ก่อนนอน
อยุธยา		96.4	8.9	15.0	25.9	83.9
	เมือง	97.0	18.2	21.0	30.0	75.8
	ชนบท	96.3	6.9	13.8	25.0	85.6

ตารางที่ 4.9 รอยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี ที่แปรงฟัน ที่เลือกใช้ขนแปรงลักษณะต่างๆ จำแนกตามเขต

	เขต	การเลือกใช้ขนแปรง					
		นุ่มพิเศษ	นุ่ม	ปานกลาง	แข็ง	ไม่ทราบ ไม่แน่ใจ	ไม่ตอบ
อยุธยา		2.3	51.4	40.7	5.4	0.2	
	เมือง	4.0	48.0	40.0	7.0	1.0	
	ชนบท	1.9	52.2	40.9	5.0	0.0	

หมายเหตุ : เฉพาะกลุ่มที่มีฟันแท้ในช่องปาก

ตารางที่ 4.10 รอยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี ที่ใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์
จำแนกตามเขต

	35-44 ปี		60-74 ปี	
	ไม่มีฟลูออไรด์	มีฟลูออไรด์	ไม่มีฟลูออไรด์	มีฟลูออไรด์
อยุธยา	3.3	97.8	10.8	89.2

หมายเหตุ : เฉพาะกลุ่มที่มีฟันแท้ในช่องปาก

ตารางที่ 4.11 รอยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี ที่มีฟันแท้ในช่องปาก ที่มีการใช้อุปกรณ์เสริมรวมกับ
การแปรงฟัน จำแนกตามเขต

	เขต	35-44 ปี				ใช้ยาบ้วน ปาก/ น้ำเกลือ
		ไม่ได้ใช้เพิ่ม	ใช้ไหมขัด ฟัน	ใช้แปรง ชอกฟัน	ใช้ไม้จิ้มฟัน	
อยุธยา		54.3	8.0	1.2	11.8	24.7
	เมือง	38.0	13.0	1.0	17.0	31.0
	ชนบท	57.9	6.9	1.3	10.7	23.3

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ชนิด

ตารางที่ 4.12 รอยละของกลุ่มอายุ 60-74 ปี ที่มีฟันแท้ในช่องปาก ที่มีการใช้อุปกรณ์เสริมรวมกับ
การแปรงฟัน จำแนกตามเขต

	เขต	ไม่ได้ใช้เพิ่ม	ชนิดของอุปกรณ์เสริม			
			ไหมขัดฟัน	แปรงชอกฟัน	ไม้จิ้มฟัน	น้ำยาบ้วน ปาก/
อยุธยา		73.5	2.5	0.5	8.7	14.2
	เมือง	60.4	5.2	0.0	16.7	17.7
	ชนบท	76.3	1.9	0.6	7.1	13.5

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ชนิด

ตารางที่ 4.13 รอยละของวิธีการทำความสะอาดฟันเทียม ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี ที่ใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้ จำแนกตามเขต

	เขต	การทำความสะอาดฟันเทียมชนิดถอดได้				
		ไม่ได้ทำอะไร	แปรงฟันเทียม	ล้างน้ำเปล่า	ล้างน้ำยา	อื่นๆ
อยุธยา		5.0	71.1	20.0	3.9	
	เมือง	5.9	52.9	23.5	17.6	
	ชนบท	4.8	76.2	19.0	0.0	

ตารางที่ 4.14 รอยละของวิธีการทำความสะอาดฟันเทียม ของกลุ่มอายุ 60-74 ปี ที่ใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้ จำแนกตามเขต

	เขต	การทำความสะอาดฟันเทียมชนิดถอดได้				
		ไม่ได้ทำอะไร	แปรงฟันเทียม	ล้างน้ำเปล่า	ล้างน้ำยา	อื่นๆ
อยุธยา		1.6	77.0	17.2	4.2	
	เมือง	9.1	66.7	18.2	6.1	
	ชนบท	0.0	79.2	17.0	3.8	

ตารางที่ 4.15 รอยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี ที่สูบบุหรี่ จำแนกตามเขต

	เขต	35-44 ปี			60-74 ปี		
		ไม่สูบบุหรี่	เคยสูบ	ยังสูบอยู่	ไม่สูบบุหรี่	เคยสูบ	ยังสูบอยู่
อยุธยา		87.2	1.6	11.3	85.1	1.1	6.5
	เมือง	86.0	3.0	11.0	75.0	6.0	10.0
	ชนบท	87.4	1.3	11.3	87.3	0.0	5.7

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยจำนวนปี และจำนวนมวน ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี ที่เคยสูบบุหรี่ และยังคงสูบบุหรี่อยู่ จำแนกตามเขต

	เขต	35-44 ปี				60-74 ปี			
		เคยสูบบุหรี่		ยังสูบบุหรี่อยู่		เคยสูบบุหรี่		ยังสูบบุหรี่อยู่	
		ปีที่สูบบุหรี่เฉลี่ย(ปี)	มวนเฉลี่ย(ต่อวัน)	ปีที่สูบบุหรี่เฉลี่ย(ปี)	มวนเฉลี่ย(ต่อวัน)	ปีที่สูบบุหรี่เฉลี่ย(ปี)	มวนเฉลี่ย(ต่อวัน)	ปีที่สูบบุหรี่เฉลี่ย(ปี)	มวนเฉลี่ย(ต่อวัน)
อยุธยา		11.4	14.1	15.3	10.4	20.4	15.2	31.9	8.9
	เมือง	1.0	26.0	14.2	11.1	20.4	17.0	29.1	7.1
	ชนบท	15.0	10.0	15.5	10.3	20.4	14.2	32.6	9.3

ตารางที่ 4.17 ร้อยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี ที่เคยสูบบุหรี่ และยังคงสูบบุหรี่อยู่ ตามจำนวน Pack – year

จำนวน pack year (จำนวนมวน x จำนวนปีที่สูบบุหรี่)/20	35-44 ปี		60-74 ปี	
	เคยสูบบุหรี่	ยังสูบบุหรี่อยู่	เคยสูบบุหรี่	ยังสูบบุหรี่อยู่
≤10	25.8	40.0	30.8	15.8
11-20	74.2	43.1	35.8	21.0
> 20		16.9	30.7	63.2

ตารางที่ 4.18 ร้อยละของกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี ที่เคี้ยวหมาก จำแนกตามเขต

	เขต	35-44 ปี			60-74 ปี		
		ไม่เคี้ยว	เคยเคี้ยว	ยังเคี้ยวอยู่	ไม่เคี้ยว	เคยเคี้ยว	ยังเคี้ยวอยู่
อยุธยา		99.1	0.2	0.5	91.7	1.0	2.4
	เมือง	98.0	1.0	0.0	93.9	0.0	5.1
	ชนบท	99.4	0.0	0.6	91.3	1.3	1.9

หมายเหตุ : ไม่ได้แสดงจำนวนข้อมูลที่ไมตอบคำถาม

การรับรู้ และการใช้บริการทันตสุขภาพ

ตารางที่ 4.19 รอยละการรับรู้สภาวะของปาก จากการประเมินตนเอง ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	สภาวะของปาก จากการประเมินตนเอง				
		แย่มาก	แย่มาก	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
อยุธยา		4.2	17.3	60.6	14.5	1.2
	เมือง	3.0	16.0	56.0	23.0	1.0
	ชนบท	4.4	17.6	61.6	12.6	1.3

ตารางที่ 4.20 รอยละความพึงพอใจต่อสภาวะของปาก และการรับรู้ปัญหาการบดเคี้ยว จากการประเมินด้วยตนเองของกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	ความพึงพอใจต่อสภาพของปาก			ปัญหาการบดเคี้ยว		
		น้อย	ปานกลาง	มาก	ไม่มีปัญหา	มีปัญหาบ้าง แต่ยังคงเคี้ยวได้	มีปัญหา เคี้ยวลำบาก
อยุธยา		13.8	67.2	18.6	36.6	54.1	9.2
	เมือง	16.3	58.2	23.5	37.5	53.8	8.8
	ชนบท	13.2	69.2	17.6	32.3	55.6	11.1

ตารางที่ 4.21 รอยละของช่องทางการได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของปาก ของกลุ่ม 35-44 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	ช่องทางการรับรู้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของปาก									อื่นๆ
		โทรทัศน์	วิทยุ	หอกระจายข่าว	โปสเตอร์ แผ่นพับ สิ่งพิมพ์	เว็บไซต์	บิดา มารดา ญาติพี่น้อง	เพื่อน	บุคลากรสาธารณสุข	อาสาสมัครสาธารณสุข	
อยุธยา		66.9	16.1	6.6	20.8	4.0	6.6	6.9	46.6	15.7	1.6
	เมือง	73.7	9.1	5.1	21.2	5.1	5.1	7.1	35.4	7.1	3.0
	ชนบท	65.4	17.6	6.9	20.8	3.8	6.9	6.9	49.1	17.6	1.3

ตารางที่ 4.22 รอยละของช่องทางการได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก ของกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	ช่องทางการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก									อื่นๆ
		โทรทัศน์	วิทยุ	หอกระจายข่าว	โปสเตอร์แผ่นพับสิ่งพิมพ์	เว็บไซต์	บิดามารดาญาติพี่น้อง	เพื่อน	บุคลากรสาธารณสุข	อาสาสมัครสาธารณสุข	
อยุธยา		64.8	13.4	6.4	11.2	1.2	3.3	3.7	37.2	13.2	1.1
	เมือง	67.7	14.1	7.1	22.2	1.0	10.1	2.5	37.4	13.1	3.0
	ชนบท	64.2	13.2	6.3	8.8	1.3	1.9	9.1	37.1	13.2	0.6

ตารางที่ 4.23 รอยละของการไปพบหมอฟันในรอบปีที่ผ่านมา ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี และ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	35-44 ปี			60-74 ปี		
		ไม่เคยไป	เคยไป	จำไม่ได้	ไม่เคยไป	เคยไป	จำไม่ได้
อยุธยา		55.0	44.3	0.7	63.7	31.8	3.5
	เมือง	52.0	46.9	1.0	61.6	33.3	5.1
	ชนบท	55.7	43.7	0.6	64.2	31.4	3.1

ตารางที่ 4.24 เหตุผลที่ไม่ไปหาหมอฟันในรอบปีที่ผ่านมา ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	เหตุผลที่ไม่ไปหาหมอฟัน						
		ไม่มีเวลา	ไม่มีเงิน	กลัวการทำฟัน	รอหมีอาการก่อน	ไม่มีใครพาไป	ไม่มีอาการผิดปกติ	กลัวเสียประสาท
อยุธยา		32.2	1.2	5.7	5.3	0.3	65.2	0.9
	เมือง	51.9	1.9	7.7	5.8	1.9	53.8	0.0
	ชนบท	28.4	1.1	5.3	5.3	0.0	67.4	1.1

ตารางที่ 4.25 เหตุผลที่ไม่ไปหาหมอพบในรอบปีที่ผ่านมา ของกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	เหตุผลที่ไม่ไปหาหมอพบ						
		ไม่มีเวลา	ไม่มีเงิน	กลัวการ ทำฟัน	รอให้มี อาการก่อน	ไม่มีใคร พาไป	ไม่มีอาการ ผิดปกติ	กลัวเสีย ประสาท
อยุธยา		10.5	6.3	2.1	77.3	3.9	5.7	4.9
	เมือง	15.4	4.6	3.1	81.5	4.6	6.2	1.5
	ชนบท	9.4	6.6	1.9	76.4	3.8	5.7	5.7

ตารางที่ 4.26 เหตุผลการไปหาหมอพบในรอบปีที่ผ่านมา ของกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกเขต

	เขต	ต้องการตรวจ (ยังไม่มีอาการ)	ต้องการ ใส่ฟัน เทียม	รู้สึกผิดปกติ/มีปัญหา				
				มีฟันผุ จุดดำ	ปวดฟัน เสียวฟัน	มีหินปูน	เหงือก อักเสบ เลือดออก	บวม มี หนอง
อยุธยา		8.7	6.3	20.5	30.3	41.4	0.4	2.8
	เมือง	14.0	2.0	26.0	34.0	48.0	2.0	8.0
	ชนบท	7.4	7.4	19.1	29.4	39.7	0.0	1.5

ตารางที่ 4.27 เหตุผลการไปหาหมอพบในรอบปีที่ผ่านมา ของกลุ่มอายุ 60-74 ปี ตามเขต

	เขต	ต้องการตรวจ (ยังไม่มีอาการ)	ต้องการ ใส่ฟัน เทียม	รู้สึกผิดปกติ/มีปัญหา				
				มีฟันผุ จุดดำ	ปวดฟัน เสียวฟัน	มีหินปูน	เหงือก อักเสบ เลือดออก	บวม มี หนอง
อยุธยา		17.6	15.5	24.5	38.7	11.2	7.4	8.5
	เมือง	23.7	28.9	26.3	26.3	15.8	5.3	2.6
	ชนบท	16.0	12.0	24.0	42.0	10.0	8.0	10.0

ตารางที่ 4.28 รอยละของสถานพยาบาล ที่กลุ่มอายุ 35-44 ปี ไปหาหมอพบในรอบปีที่
ผ่านมา จำแนกตามเขต

	เขต	สถานพยาบาล ที่ไปหาหมอพบ				
		หน่วยเคลื่อนที่ ของรัฐ	รพ.สต./PCU	โรงพยาบาล ชุมชน	รพ.จังหวัด/ รพ.ศูนย์/ ศูนย์อนามัย	คลินิก/รพ. เอกชน
อยุธยา		4.0	10.9	49.0	7.6	31.7
	เมือง	2.0	18.4	24.5	8.2	44.9
	ชนบท	4.5	9.0	55.2	7.5	28.4

ตารางที่ 4.29 รอยละของสถานพยาบาล ที่กลุ่มอายุ 60-74 ปี ไปหาหมอพบในรอบปีที่
ผ่านมา จำแนกตามเขต

	เขต	สถานพยาบาล ที่ไปหาหมอพบ				
		หน่วยเคลื่อนที่ ของรัฐ	รพ.สต./ PCU	โรงพยาบาล ชุมชน	รพ.จังหวัด/ รพ.ศูนย์/ ศนยอนามัย	คลินิก/รพ. เอกชน
อยุธยา		2.0	27.0	50.1	6.2	18.3
	เมือง	2.2	13.0	28.3	26.1	39.1
	ชนบท	2.0	31.4	56.9	0.0	11.8

ตารางที่ 4.30 รอยละของสถิติด้านการรักษาพยาบาลของกลุ่มอายุ 35-44 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	สถิติด้านการรักษาพยาบาล				
		เบิกราชการ /รัฐวิสาหกิจ	ประกันสังคม	บัตรประกัน สุข ภาพถ้วนหน้า (30 บาท)	สวัสดิการโดย บริษัท/นายจ้าง	บัตรประกัน สุขภาพเอกชน
อยุธยา		14.0	22.2	61.7	0.0	0.7
	เมือง	23.2	28.3	46.0	0.0	4.0
	ชนบท	12.0	20.9	65.2	0.0	0.0

ตารางที่ 4.31 รอยละของสถิติด้านการรักษาพยาบาลของกลุ่มอายุ 60-74 ปี จำแนกตามเขต

	เขต	สถิติด้านการรักษาพยาบาล				
		เบิกราชการ /รัฐวิสาหกิจ	ประกันสังคม	บัตรประกัน สุข ภาพถ้วนหน้า (30 บาท)	สวัสดิการโดย บริษัท/นายจ้าง	บัตรประกัน สุขภาพเอกชน
อยุธยา		16.2	1.7	78.1	3.1	1.3
	เมือง	21.0	4.0	67.0	3.0	7.0
	ชนบท	15.1	1.3	80.5	3.1	0.0

ภาคผนวก

โครงการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๕

หลักการและเหตุผล

ปัญหาสาธารณสุขของประเทศที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ปัญหาทันตสาธารณสุข เนื่องจากการเกิดโรคในช่องปากมีอัตราที่สูง และเป็นโรคที่เรื้อรังไม่สามารถหายเองได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลรักษา และป้องกันก่อนที่จะเกิดโรค

ในการดำเนินงานทันตสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมามีข้อมูลพื้นฐานทางวิทยาการระดับด้านทันตสาธารณสุข และสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่มีอยู่จริง อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลการประเมินผลการดำเนินงานทันตสาธารณสุขอีกด้วย

ดังนั้น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเล็งเห็นควรอย่างยิ่งให้มีการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการให้บริการทันตสาธารณสุขของจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ทราบถึงสถานะความรุนแรงของโรคในช่องปากของประชาชน
๒. เพื่อทราบถึงทัศนคติของประชาชนในการดูแลทันตสุขภาพ
๓. เพื่อนำข้อมูลจากการสำรวจมาใช้พัฒนารูปแบบการดำเนินงานทันตสาธารณสุขที่เหมาะสม ของจังหวัด
๔. เพื่อนำข้อมูลจากการสำรวจมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ ๑๑

กลุ่มเป้าหมาย

ดำเนินการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการสุ่มตัวอย่างประชากร ๕ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มอายุ ๕-๖ ปี	จำนวน ๓๒๓ คน
กลุ่มอายุ ๑๒ ปี	จำนวน ๓๔๑ คน
กลุ่มอายุ ๑๗-๑๙ ปี	จำนวน ๓๑๐ คน
กลุ่มอายุ ๓๕-๔๔ ปี	จำนวน ๓๒๓ คน
กลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี	จำนวน ๒๗๖ คน

วิธีการดำเนินงาน

๑. ขั้นตอนเตรียมการสำรวจ

๑.๑ เลือกกลุ่มอายุตัวอย่าง ๕ กลุ่ม คือ

-กลุ่มอายุ ๕-๖ ปี เป็นช่วงที่ฟันน้ำนมเริ่มหลุด ดังนั้นโรคฟันผุในฟันน้ำนมที่เกิดขึ้นในอายุนี้นี้จะมี peak สูงสุด จึงใช้เกณฑ์ในการประเมินความรุนแรงหรือความชุกของโรคฟันผุในฟันน้ำนมของชุมชน นอกจากนี้ยังมีสถานะสามารถประเมินได้ เช่น อนามัยช่องปาก โรคเหงือกอักเสบ นอกจากนี้ยังเป็นอายุเกณฑ์เข้าเรียน จึงทำให้หาตัวอย่างได้ง่ายและสะดวก

-กลุ่มอายุ ๑๒ ปี เป็นช่วงที่ฟันน้ำนมหลุดหมดทุกซี่ และฟันถาวรเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๒๘ ซี่ ดังนั้นสถานะในอายุนี้นี้จะสามารถคาดการณ์แนวโน้มของการมีฟันเมื่ออายุมากขึ้นได้ เช่น ถ้ามีฟันผุน้อย แนวโน้มของสูญเสียฟันในอายุมากขึ้นก็น้อยลงด้วย อีกประการหนึ่งคือ ในการป้องกันการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามตั้งแต่ฟันถาวรขึ้นในอายุประมาณ ๖ ปี ถ้าได้ผลหรือมีประสิทธิภาพในช่วงอายุนี้นี้ควรมีฟันผุน้อย นอกจากนี้อายุนี้นี้เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษา ระดับประถม ก่อนที่นักเรียนจะย้ายที่เรียน หรือสู่ระดับมัธยมต้น นอกจากนี้จะใช้การตรวจฟันผุแล้วยังเป็นช่วงที่ดีในการตรวจโรคอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับฟันถาวร เช่น ฟันตกกระ และการสบฟันผิดปกติ ฟันตกกระนั้นเคลือบฟันจะเปราะเมื่อใช้งานไปนานๆจะทำให้สึกไปได้ ฉะนั้นการวัดความรุนแรงของฟันตกกระในคนอายุมากจึงอาจผิดพลาดได้ เพราะผิวของฟันหายไป ส่วนการสบฟันผิดปกตินั้น เมื่อฟันถาวรขึ้นครบจะสามารถประเมินการสบฟันได้ว่าเป็นลักษณะใด

-กลุ่มอายุ ๑๗-๑๙ ปี เป็นช่วงอายุที่ฟันถาวรขึ้นในปากครบ และเต็มที่และใช้งานมาระยะหนึ่ง การมีพฤติกรรมอนามัยช่องปาก จะสะท้อนให้เห็นเป็นโรคปริทันต์ ซึ่งอาจเป็นถึงขั้นรุนแรงได้ ดังนั้นช่วงอายุนี้นี้จึงเป็นช่วงที่สามารถใช้คาดคะเนแนวโน้มของการเกิดโรคปริทันต์เมื่อมีอายุมากขึ้นได้ นอกจากนี้ยังใช้ในการประเมินการสูญเสียฟันถาวรเนื่องจากฟันผุได้

-กลุ่มอายุ ๓๕-๔๔ ปี เป็นช่วงอายุที่จะใช้ประเมินโรคปริทันต์ถึงการกระจายของโรคและความรุนแรงของโรคในประชากร หลังจากฟันได้ถูกใช้งานระยะช่วงหนึ่งของชีวิต และสามารถวัดความสูญเสียของฟันเนื่องจากโรคปริทันต์ได้ หรือจำนวนฟันที่ยังเหลืออยู่ใช้งาน

-กลุ่มอายุ ๖๐-๗๔ ปี เป็นช่วงอายุที่สามารถใช้ประเมินอัตราการไม่มีฟันทั้งปาก ว่ายังมีฟันที่ใช้ทำหน้าที่ได้อยู่เท่าไร ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการสูญเสียฟันของชุมชน หรือการมีประสบการณ์ของโรคในช่องปาก

๑.๒ การคำนวณขนาดตัวอย่างให้เป็นตัวแทนระดับจังหวัด

$$\text{ใช้สูตร } N = Z^2 pq/d^2 \text{ *Design effect}$$

๑.๓ วิธีการคัดเลือกตัวอย่าง

สำรวจระดับจังหวัดจะแบ่งเป็นเขตเทศบาล และเขตชนบท และเลือกสุ่มประชากร ตัวอย่างด้วยวิธี Sampling with Probability proportional to size (PPS)

๑.๔ จัดเตรียมทีมผู้สำรวจ ทีมสำรวจประกอบด้วย ผู้ตรวจ (Examiner) ผู้จดบันทึก (Recorder) และผู้สัมภาษณ์ (Interview)

๑.๕ เตรียมวัสดุอุปกรณ์

๑.๖ ปรับมาตรฐานผู้สำรวจ

๑.๗ การเตรียมชุมชน

๒. ขั้นตอนดำเนินการสำรวจ

๒.๑ กรอกข้อมูลทั่วไป สัมภาษณ์

๒.๒ ตรวจสอบสภาพช่องปาก

๒.๓ ตรวจซ้ำ (Duplication)

๓. ขั้นตอนภายหลังการสำรวจ

๓.๑ นำแบบสำรวจที่กรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วมาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งก่อนบันทึกข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการบันทึกข้อมูลจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๓.๒ ประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

๓.๓ วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล นำตารางผลลัพธ์ ค่าสถิติที่ได้จากการประมวลมาวิเคราะห์แปรผล จัดพิมพ์รายงานเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะเวลาดำเนินการ

กุมภาพันธ์-กรกฎาคม ๒๕๕๕

งบประมาณ

จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต ๔ สระบุรี (เหลือจาก งบบริการสร้างเสริมสุขภาพ ช่องปาก และป้องกัน ควบคุมโรคในช่องปาก ระดับจังหวัด ปีงบประมาณ ๒๕๕๔)

๑. การปรับมาตรฐานผู้สำรวจ ๓๐ คน

-ค่าอาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่ม ๓๐คนๆละ ๑๓๐ บาท = ๓,๙๐๐ บาท

-ค่าวัสดุ ๓๐ คนๆละ ๕๐ บาท =๑,๕๐๐บาท

๒.การเก็บข้อมูลและประเมินผล

-ค่าจ้างลงข้อมูลแบบสำรวจ,แบบสัมภาษณ์ และค่าจ้างประมวลผล ๑๐,๐๐๐บาท

-ค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับเจ้าหน้าที่ออกสำรวจ ๑๖คนๆละ ๑๒๐บาท ๑๓วัน เป็นเงิน

๒๔,๙๖๐ บาท

-ค่าจ้างเหมารถตู้ ๒คัน ๑๓วันๆละ ๒,๐๐๐บาท ๕๒,๐๐๐ บาท

-ค่าวัสดุใช้สอยในการดำเนินโครงการ ๖,๑๑๔.๓๐ บาท

-ค่าแรงสีพื้นและยาสีพื้น ๑,๓๐๐ ชุดๆละ๔๐บาทเป็นเงิน ๕๒,๐๐๐ บาท

-ค่าจ้างพิมพ์รูปเล่มสรุปผลการสำรวจเพื่อเผยแพร่ ๑๕๐ เล่มๆละ ๑๐๐ บาทเป็นเงิน

๑๕,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๖๕,๔๗๔.๗๐ บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นห้าพันสี่ร้อยเจ็ดสิบสี่บาทเจ็ดสิบสตางค์)

(งบประมาณทุกกิจกรรมสามารถถัวกันได้)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อมูลสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในกลุ่มอายุ ๕-๖ ปี, ๑๒ ปี, ๑๗-๑๙ ปี,๓๕-๔๔ ปี,๖๐-๗๔ ปี เพื่อใช้ในการวางแผน ประเมินผล และพัฒนาการจัดบริการทันตสาธารณสุขของจังหวัดต่อไป

ผู้ดำเนินโครงการ

งานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้รับผิดชอบโครงการ

งานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลงชื่อ

ผู้เขียนโครงการ

(นางกชพร ผูกจิตร)

เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน

ลงชื่อ

ผู้เสนอโครงการ

(นางฉวีวรรณ เสถียรโชค)

หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ

ผู้เห็นชอบโครงการสำรวจสถานะทันตสุขภาพ
ของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๕

ลงชื่อ

(นายประสิทธิ์ คงเคาพรธรรม)
นายแพทย์เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน

ผู้อนุมัติโครงการสำรวจสถานะทันตสุขภาพ
ของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๕

ลงชื่อ

(นายสมชัย วิโรจน์แสงอรุณ)
นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านส่งเสริมพัฒนา
รักษาวิชาการแทนนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
สาขาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำเนาฉบับ

คำสั่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่ ๖๒ /๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะดำเนินการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕

.....
กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดทำโครงการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาวะความรุนแรงของโรคในช่องปาก และทัศนคติในการดูแลทันตสุขภาพของประชาชน รวมถึงเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) แล้วยังนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานทันตสาธารณสุขของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ จึงขอแต่งตั้งคณะดำเนินการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชน ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ ดังนี้

ผู้สำรวจและผู้จัดบันทึก

ทีมที่ ๑	ทพญ.นิภาภัทร ตั้งวัฒนะกุลชร	โรงพยาบาลบ้านแพรง
	นางสาววาสนา สุริยา	โรงพยาบาลอุทัย
ทีมที่ ๒	ทพญ.ปิยาภรณ์ ลลิตวงศา	โรงพยาบาลภาษี
	นางอรสา ชูวงศ์	รพ.สต.เทพมงคล อ.บางซ้าย
ทีมที่ ๓	ทพ.ธีระชัย สุขเมืองศรี	โรงพยาบาลผักไห่
	นางนิตยา สนบัวทอง	โรงพยาบาลบางปะหัน
ทีมที่ ๔	ทพญ.นิรมล ชะอุ่มวรรณ	โรงพยาบาลบางไทร
	นางสาวรุ่งนภา อยู่ภู	รพ.สต.ชะแมบ อ.วังน้อย
ทีมที่ ๕	ทพญ.จุฬสมา โพธิ์ไธสงค์	โรงพยาบาลวังน้อย
	นางสาวจันทรา พงษ์รักษ์	รพ.สต.ตลาดเกรียบอ.บางปะอิน
ทีมที่ ๖	ทพ.วิสิทธิ์ อภิขันธ์กูร	โรงพยาบาลบางซ้าย
	นางพรพรรณน เคลือบมณี	โรงพยาบาลบางบาล

ผู้สัมภาษณ์

๑. นางสาวปาหนัน กฤษณบัตร	โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา
๒. นางสาวพิศตะวัน เลื่อนลอย	โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา
๓. นางสาวรณูช สดับพจน์	โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชฯ
๔. นางสาวภรณ์ทิพย์ เพิ่มพูล	รพ.สต.กระแซง อ.บางไทร
๕. นางสุณิสา บริบูรณ์	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๖. นางรำพึง ผลนัย	รพ.สต.ไผ่ล้อม อ.ภาษี

ผู้ช่วยและผู้ประสานงานทั่วไป

๑. ทพญ.นันทพร รื่นพล
๒. นางกชพร ผูกจิตร
๓. นางรัตนาภรณ์ สง่าแสง

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ประสานงานจัดเตรียมประชากรกลุ่มอายุ ๕-๖ ปี, ๑๒ ปี, ๑๗-๑๙ ปี, ๓๕-๔๔ ปี, ๖๐-๗๔ ปี

๑. ทพญ.นันทพร รื่นพล
๒. นางสุนิสา บริบูรณ์
๓. นางรัตนาภรณ์ สง่าแสง
๔. ศูนย์แพทย์ชุมชนป้อมเพชร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๕. สาธารณสุขอำเภออุทัย
๖. สาธารณสุขอำเภอนครหลวง
๗. สาธารณสุขอำเภอบางปะอิน
๘. สาธารณสุขอำเภอบางไทร
๙. สาธารณสุขอำเภอบางบาล
๑๐. สาธารณสุขอำเภอบางปะหัน
๑๑. สาธารณสุขอำเภอผักไห่
๑๒. สาธารณสุขอำเภอภาชี
๑๓. สาธารณสุขอำเภอวังน้อย
๑๔. สาธารณสุขอำเภอบางซ้าย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ตรวจสอบรวบรวมข้อมูล และประมวลผลข้อมูล

๑. ทพญ.นันทพร รื่นพล
๒. นางกชพร ผูกจิตร

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้จัดทำเอกสารรายงาน

๑. ทพญ.นันทพร รื่นพล
๒. นางกชพร ผูกจิตร
๓. นางรัตนาภรณ์ สง่าแสง
๔. นางสุนิสา บริบูรณ์

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายสมพงษ์ บุญสืบชาติ)

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

.....พ.ส.จ.
.....
.....
.....จ.บริหาร อ
.....หัวหน้างาน/กลุ่มงาน
.....ตรวจทาน
.....เจ้าของเรื่อง
.....พิมพ์

ที่ อย ๐๐๒๗.๐๐๓/๒๗/๐๓

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ถนนอุทอง ตำบลหอรัตนไชย อย. ๑๓๐๐๐

๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง แจ้งกำหนดการออกสำรวจสภาวะทันตสุขภาพช่องปากประชาชน

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุกแห่ง / สาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการออกสำรวจ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดทำโครงการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้ทราบถึงสภาวะความรุนแรงของโรคในช่องปากของประชาชน และสามารถนำมาพัฒนารูปแบบการดำเนินงานทันตสาธารณสุขที่เหมาะสมของจังหวัด จะดำเนินการออกสำรวจตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕ โดยมีการสุ่มตัวอย่างประชากรตามกลุ่มอายุดังนี้ อายุ ๓ ปี , ๕ ปี , ๑๒ ปี , ๑๕ ปี , ๓๕ - ๔๔ ปี ๖๐ - ๗๔ ปี และ ๘๐ - ๘๙ ปี

เพื่อให้การดำเนินการสำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฯ จึงขอความร่วมมือให้ผู้รับผิดชอบงานทันตฯ ในหน่วยงานของท่านช่วยจัดเตรียมสถานที่และหาประชากรตามกลุ่มอายุที่กำหนด (ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) ไว้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพงษ์ บุญสืบชาติ)

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มงานทันตสาธารณสุข

โทร. ๐ ๓๕๒๔ ๑๕๒๐ ต่อ ๑๑๔

โทรสาร ๐ ๓๕๒๔๔๓๓๒

ที่ อย ๐๐๒๗.๐๐๓๗๗๖๔

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ถนนอุทอง ตำบลหอรตันไชย อย ๑๓๐๐๐

๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอส่งแผนออกสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.กำหนดการออกสำรวจ

จำนวน ๑ ชุด

๒.รายชื่อทีมสำรวจ

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดโครงการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาวะความรุนแรงของโรคในช่องปากและทัศนคติในการดูแลทันตสุขภาพของประชาชน รวมถึงเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน แล้วยังนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานทันตสาธารณสุขของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำหนดออกสำรวจจาดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

ในการนี้ กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขอเชิญบุคลากรที่มีรายชื่อดังได้แนบมาพร้อมนี้ ร่วมออกสำรวจในครั้งนี้ ตาม วัน เวลา สถานที่ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้ทันตบุคลากรทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพงษ์ บุญสืบชาติ)

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มงานทันตสาธารณสุข

โทร. ๐ ๓๕๒๔ ๑๕๒๐ ต่อ ๑๑๔

โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๔๓๓๒

รายชื่อผู้ร่วมออกสำรวจสภาวะทันตสุขภาพประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้สำรวจและผู้จัดบันทึก

ทีมที่ ๑	ทพญ.นิภาภัทร ตั้งวัฒนกุลชกร	โรงพยาบาลบ้านแพรง
	นางสาววาสนา สุริยา	โรงพยาบาลอุทัย
ทีมที่ ๒	ทพญ.ปิยาภรณ์ ลลิตวงศา	โรงพยาบาลภาชี
	นางอรสา ชูวงศ์	รพ.สต.เทพมงคล อ.บางซ้าย
ทีมที่ ๓	ทพ.ธีระชัย สุขเมืองศรี	โรงพยาบาลผักไห่
	นางนิตยา สนบัวทอง	โรงพยาบาลบางปะหัน
ทีมที่ ๔	ทพญ.นิรมล ชะอุ่มวรรณ	โรงพยาบาลบางไทร
	นางสาวรุ่งนภา อยู่ภู	รพ.สต.ชะแมบ อ.วังน้อย
ทีมที่ ๕	ทพญ.จุฬสมา โพธิ์อุโมงค์	โรงพยาบาลวังน้อย
	นางสาวจันทรา พงษ์รักษ์	รพ.สต.ตลาดเกรียบอ.บางปะอิน
ทีมที่ ๖	ทพ.วิสิทธิ์ อภิชนังกูร	โรงพยาบาลบางซ้าย
	นางพรระฆมน เคลือบมณี	โรงพยาบาลบางบาล

ผู้สัมภาษณ์

๑. นางสาวปาหนัน กฤษณบัตร	โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา
๒. นางสาวชุตินา เสมพิพัฒน์	รพ.สต.เจ้าปลุก อ.มหาราช
๓. นางสาวรณัฐ สดับพจน์	โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชฯ
๔. นางสาวภรณ์ทิพย์ เพิ่มพูล	รพ.สต.กระแซง อ.บางไทร
๕. นางน้ำฝน สัตระโส	รพ.สต.คานหาม อ.อุทัย
๖. นางรำพึง ผลนัย	รพ.สต.ไผ่ล้อม อ.ภาชี

ผู้ช่วยและผู้ประสานงานทั่วไป

๑. ทพญ.นันทพร รื่นพล	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒. นางกชพร ผูกจิตร	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๓. นางรัตนาภรณ์ ส่ง่างแสง	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔. นางสุนิสา บริบูรณ์	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำเนาฉบับ

ที่ อย ๐๐๒๗.๐๐๓ ๗/๐๕

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ถนนอุทุมพร ตำบลหอรัตนไชย อย ๑๓๐๐๐

๙ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอส่งแผนออกสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕
เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.กำหนดการออกสำรวจ

จำนวน ๑ ชุด

๒.รายชื่อทีมสำรวจ

จำนวน ๑ ชุด

ด้วย กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดโครงการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาวะความรุนแรงของโรคในช่องปากและทัศนคติในการดูแลทันตสุขภาพของประชาชน รวมถึงเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน แล้วยังนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานทันตสาธารณสุขของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำหนดออกสำรวจจาดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

ในการนี้ กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขอเชิญบุคลากรที่มีรายชื่อตั้งได้แนบมาพร้อมนี้ ร่วมออกสำรวจในครั้งนี้ ตาม วัน เวลา สถานที่ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้ทันตบุคลากรทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพงษ์ บุญสืบชาติ)

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มงานทันตสาธารณสุข

โทร. ๐ ๓๕๒๔ ๑๕๒๐ ต่อ ๑๑๔

โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๔๓๓๒

.....นพ.สสจ

..... นพ.๑/นวก.สส

.....จ.บริหาร ๘

.....หัวหน้างาน/กลุ่มงาน

.....ตรวจทาน

.....เจ้าของเรื่อง

.....พิมพ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มงานทันตสาธารณสุข

ที่ อย ๐๐๒๗.๐๐๓ / ๑๘

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบได้โปรดลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕

เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรื่องเดิม

ด้วย กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดทำโครงการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสถานะความรุนแรงของโรคในช่องปาก และทัศนคติในการดูแลทันตสุขภาพของประชาชน รวมถึงเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) แล้วยังนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานทันตสาธารณสุขของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อพิจารณา

เพื่อให้การสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ จึงจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ ดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบขอได้โปรดลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสถานะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ ด้วย จะเป็นพระคุณ

จันทพร

(นางสาวนันทพร รื่นพล)

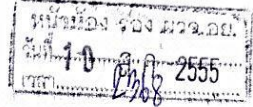
หัวหน้ากลุ่มงานทันตสาธารณสุข

17/07/55
(นายสมพงษ์ บุญสีบาติ)

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มงานทันตสาธารณสุข

ที่ อย ๐๐๒๗.๐๐๓ / ร/๗๗

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขออนุมัติออกสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรื่องเดิม

ด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จัดโครงการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาวะความรุนแรงของโรคในช่องปากและทัศนคติในการดูแลทันตสุขภาพของประชาชน รวมถึงเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน แล้วยังนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานทันตสาธารณสุขของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำหนดออกสำรวจดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

ข้อพิจารณา

กระทรวงสาธารณสุข ได้มีคำสั่งมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเกี่ยวกับการประชุมและการฝึกอบรมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามสำเนาคำสั่งที่ ๑๕๘/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๒ มอบอำนาจให้การอนุมัติการเดินทางไปราชการในราชอาณาจักร การอนุมัติหลักสูตร การฝึกอบรม การจัดประชุม และการจัดฝึกอบรม การเดินทางไปประชุมหรือฝึกอบรมภายในประเทศ การอนุมัติค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการในราชอาณาจักรและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปประชุม หรืออบรมภายในประเทศ รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติการออกสำรวจดังกล่าวด้วย จะเป็นพระคุณ

(นายสมพงษ์ บุญสืบชาติ)

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อนุมัติ

(นายทวี นริสศิริกุล)

ผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ORAL HEALTH SURVEY FORM
The 7th National Oral Health Survey, Thailand 2012

Date...../...../2555

Examiner

Duplication

Identification number --

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด..... Location type

แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไป : ให้ถามเด็กทีละคนก่อนการตรวจฟัน

น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง.....ซม. อายุ(เดือน) เพศ ศาสนา การศึกษา

1. เข้านี้ ก่อนมาศูนย์/โรงเรียน หนูได้แปรงฟันหรือเปล่า (1) แปรง (2) ไม่ได้แปรง (3) ไม่ตอบ/ตอบไม่ได้

2. เข้านี้ หนูแปรงฟันเองหรือใครแปรงให้(ตอบได้>1ข้อ) (1) แปรงเอง (2) แม่/ผู้ปกครองแปรงให้ (3) ไม่ตอบ/ตอบไม่ได้

3. หนูอยู่ที่บ้าน กินนมอะไร (1) หวาน (2) เปรี้ยว (3) จืด (4) ไม่กิน (5) ไม่ตอบ/ตอบไม่ได้

4. หนูยังดูดนมจากขวดหรือไม่ (1) ใช่ (2) ไม่ใช่

DENTITION STATUS AND TREATMENT NEED

	55	54	53	52	51	61	62	63	64	65		
	16	15	14	13	12	11	21	22	23	24	25	26
Crown												
Treatment												
		85	84	83	82	81	71	72	73	74	75	
	46	45	44	43	42	41	31	32	33	34	35	36
Crown												
Treatment												

Primary	Permanent	TOOTH STATUS	TREATMENT
A	0	Sound	0 = None
H	K	Non-cavitated Enamel caries	P = Preventive, caries arresting care
N	P	Cavitated Enamel caries	F = Fissure sealant
B	1	Decayed 1	R = Preventive resin restoration
C	2	Filled, with decay	1 = One surface fillings
D	3	Filled no decay, stainless steel crown(SSC)	2 = Two or more surface fillings
E	4	Missing, as a result of caries	3 = Crown for any reason
-	5	Missing, any other reason	4 = Pulp care and restoration
F	6	Fissure sealant	5 = Extraction
-	8	Unrupted tooth	6 = Need for other care (Specify).....
T	T	Trauma (fracture)	9 = Not recorded
-	9	Not recorded	

OTHER CONDITIONS (Specify and provide codes) ....

ORAL HEALTH SURVEY FORM

35-44,60-7,80-89

The 7th National Oral Health Survey, Thailand 2012

๖

Date...../...../2555 Examiner Duplication Identification number --

GENERAL INFORMATION

Location type

Age Gender Religion Education Work status

DENTITION STATUS AND TREATMENT NEED

Table with columns for tooth numbers 18-28 and rows for Crown, Root, Treatment, and a summary row with numbers 48-38.

TOOTH STATUS

- 0 Sound
K Non-cavitated Enamel caries
P Cavitated Enamel caries
1 Decayed 1
2 Filled, with decay
3 Filled no decay
5 Missing, any other reason
6 Fissure sealant
7 Bridge abutment, special crown or veneer
8 Unerupted tooth
T Trauma (fracture)
9 Not recorded

ROOT STATUS

- 0 Sound
M Wear : Loss of contour
E Wear : Pulp exposure
1 Decayed
2 Filled, with decay
3 Filled no decay
8 Unexposed root
9 Not recorded

TREATMENT

- 0 = None
P = Preventive, caries arresting care
F = Fissure sealant
R = Preventive resin restoration
1 = One surface fillings
2 = Two or more surface fillings
3 = Crown for any reason
4 = Pulp care and restoration
5 = Extraction
6 = Need for other care (Specify).....
9 = Not recorded

COMMUNITY PERIODONTAL INDEX (CPI)

- 0 = Healthy
1 = Bleeding
2 = Calculus
3 = Pocket 4-5 mm. (black band on probe partially visible)
4 = Pocket 6 mm. or more (black band on probe not visible)
5 = Calculus with bleeding
9 = Not recorded

Summary table for CPI with columns 17/16, 11, 26/27 and rows for counts and totals (47/46, 31, 36/37).

PROSTHETIC STATUS

- 0 = No prosthesis
Upper
1 = Bridge
Lower
2 = More than one bridge
3 = Partial denture
4 = Both bridge(s) and partial denture(s)
5 = Full removable denture
9 = Not recorded

PROSTHETIC NEED

- 0 = No prosthesis needed
Upper
Lower
1 = Need for one-unit prosthesis
2 = Need for multi-unit prosthesis
3 = Need for full prosthesis (replacement of all teeth)
4 = Need to repair denture
9 = Not to repair denture

Posterior occlusal pairs

Table for Posterior occlusal pairs with columns Right and Left.

ORAL LESION

- 0 = normal
1 = white/red lesion
2 = ulceration
3 = nodule/mass
4 = others

แบบสัมภาษณ์กลุ่มวัยเรียน อายุ 12 และ 15 ปี
โครงการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 7 พ.ศ.2555

โรงเรียน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ผู้สัมภาษณ์..... วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ ...../.....2555

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป ทำเครื่องหมาย × หน้าคำตอบที่ท่านเลือก

1 อายุนับถึงวันเกิดครั้งสุดท้าย.....ปี

2 เพศ [1] ชาย [2] หญิง

3 ศาสนา [1] พุทธ [2] อิสลาม [3] คริสต์ [4] อื่นๆ (ระบุ.....)

4 สถานภาพสมรส [1] โสด [2] สมรส [3] หม้าย [4] หย่าร้าง [5] แยกกันอยู่

5 อาชีพหลักหรืองานที่ใช้เวลาทำส่วนใหญ่ (ให้บันทึกลักษณะงาน/อาชีพหลักที่ทำ)

[01] ทำธุรกิจส่วนตัว โดยเป็นนายจ้าง

[07] แม่บ้าน/ทำงานบ้าน

[02] ทำธุรกิจส่วนตัว โดยไม่มีลูกจ้าง

[08] การรวมกลุ่มเครือข่าย/ชมรมต่างๆ

[03] ช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง

[09] เรียนหนังสือ

[04] พนักงาน ลูกจ้างรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ

[10] ผู้สูงอายุ ที่ไม่ได้ทำงานโดยมีรายได้

[05] รับจ้าง

[11] กำลังหางานทำ

[06] เกษตรกร

[12] อื่นๆ (ระบุ.....)

6 รายได้ของท่าน เฉลี่ยต่อเดือน (เฉพาะกลุ่มอายุ 15 ปี ที่มีรายได้แล้ว)

[0] ไม่มีรายได้

[3] รายได้ 15,001- 30,000 บาท

[1] รายได้ 1-5,000 บาท

[4] รายได้ 30,001- 50,000 บาท

[2] รายได้ 5,001- 15,000 บาท

[5] รายได้ ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป

7 ขณะนี้กำลังเรียนหนังสืออยู่หรือไม่

[0] ไม่เคยเรียน

[1] เรียนอยู่ในสถานศึกษาเอกชน ชั้น ...

[1] ประถมศึกษา

[2] มัธยมศึกษาตอนต้น

[3] มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

[2] เรียนอยู่ในสถานศึกษารัฐบาล ชั้น ...

[1] ประถมศึกษา

[2] มัธยมศึกษาตอนต้น

[3] มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

[3] ไม่เรียนแล้ว ชั้นที่เรียนจบ คือชั้น....

[1] ประถมศึกษา

[2] มัธยมศึกษาตอนต้น

[3] มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

ส่วนที่ 2 : พฤติกรรมทัศนสุขภาพ กาะเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด

พฤติกรรมกรแปร่งฟัน

- 1 นักเรียนแปร่งฟันในเวลาต่อไปนี้หรือไม่
- 1.1 ตื่นนอนตอนเช้า [0] ไม่เคยเลย [1] แปร่งบ้างไม่แปร่งบ้าง [2] ทุกวันหรือเกือบทุกวัน
- 1.2 หลังอาหารกลางวัน [0] ไม่เคยเลย [1] แปร่งบ้างไม่แปร่งบ้าง [2] ทุกวันหรือเกือบทุกวัน
- 1.3 ก่อนนอน [0] ไม่เคยเลย [1] แปร่งบ้างไม่แปร่งบ้าง [2] ทุกวันหรือเกือบทุกวัน

- 2 นักเรียนแปร่งฟันก่อนนอนแล้วกินอาหาร / ขนม หรือไม่
- [0] ไม่เคยกิน [1] นานๆครั้ง [2] กินบางวัน [3] กินทุกวันหรือเกือบทุกวัน

- 3 เมื่อแปร่งฟันที่บ้าน ท่านใช้ยาสีฟันยี่ห้ออะไร (เลือกชนิดที่ใช้บ่อยที่สุด 1 ชนิด)

[01] คอลเกต	[11] โคโคโม	[21] ซิสเทมมา	☐ ☐
[02] ไกลซีด	[12] ออรัล บี	[22] ไปโอเทค	
[03] ฟลูออคาริล	[13] ไพโอคอลทิล	[23] วิเศษนิยม	
[04] พาโรดอนแท็ก	[14] เซนโซดาเยน	[24] ดอกบัวคู่	
[05] พาโรดอนแท็ก เอฟ	[15] เซนโซดาเยน เอฟ	[25] ดอกบัวคู่ เอฟ	
[06] ซอลท์	[16] เอ็ม	[26] จาเป่า	
[07] ซอลท์ เอฟ	[17] กิฟฟารีน	[27] เกลือ	
[08] แอมเวย์	[18] สุปรีเดิร์ม	[28] ไม่ใช้ยาสีฟัน	
[09] เป็ปโซเดนท์	[19] ออรัลเมท	[29] ผลิตภัณฑ์ชาวบ้านทำเอง	
[10] ดาร์ลี่	[20] ซือส์ตีย์	ยี่ห้อ.....	
- [30] อื่นๆ ยี่ห้อ.....

4. แปร่งสีฟันที่คุณใช้ในปัจจุบัน มีลักษณะขนแปร่งเป็นแบบใด
- [1] นุ่มพิเศษ [2] นุ่ม [3] ปานกลาง [4] แข็ง [5] ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ

- 5 ในการแปร่งฟันแต่ละครั้งนักเรียนบ้วนน้ำอย่างไร
- [0] ไม่บ้วนเลย [1] บ้วน 1-2 ที [2] บ้วน ½ แก้ว [3] บ้วน 1 แก้ว

พฤติกรรมกรกินขนมและเครื่องดื่ม

- 6 นักเรียนดื่มน้ำอัดลม หรือไม่
- [0] ไม่ดื่ม [1] บางวัน [2] นานๆครั้ง [3] ทุกวันวันละ 1-2 ครั้ง [4] ทุกวันวันละ 3 ครั้งหรือมากกว่า

- 7 นักเรียนดื่มน้ำหวาน / น้ำผลไม้ หรือไม่
- [0] ไม่ดื่ม [1] บางวัน [2] นานๆครั้ง [3] ทุกวันวันละ 1-2 ครั้ง [4] ทุกวันวันละ 3 ครั้งหรือมากกว่า

- 8 นักเรียนกินลูกอมหรือไม่
- [0] ไม่กิน [1] บางวัน [2] นานๆครั้ง [3] ทุกวันวันละ 1-2 ครั้ง [4] ทุกวันวันละ 3 ครั้งหรือมากกว่า

- 9 นักเรียนกินขนมถุงกรุบกรอบหรือไม่
- [0] ไม่กิน [1] บางวัน [2] นานๆครั้ง [3] ทุกวันวันละ 1-2 ครั้ง [4] ทุกวันวันละ 3 ครั้งหรือมากกว่า

- 10 นักเรียนใช้เงินซื้อขนม/อาหารว่าง/เครื่องดื่ม วันละกี่บาท (ถามเฉพาะวันที่มาโรงเรียน) .....บาท

ส่วนที่ 3 : การรับรู้และการรับบริการด้านทันตสุขภาพ กาเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด

1 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนเคยปวดฟันหรือไม่

[0] ไม่เคย

[1] เคย

2 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนเคยได้รับการตรวจฟันหรือไม่

[0] ไม่เคย

[1] เคย   ใครตรวจให้   [1] ครูตรวจให้   [2] หมอตรวจให้

3 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนเคยได้รับการรักษาฟันและเหงือกหรือไม่

[0] ไม่เคย

[1] เคย   ไปรับการรักษาที่ใด   [1] หมอมาที่โรงเรียน
[2] ไปที่สถานีนอนามัย/โรงพยาบาลของรัฐ
[3] ไปโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก

4 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนเคยหยุดเรียน ด้วยสาเหตุต่อไปนี้หรือไม่

4.1 ปวดฟัน   [0] ไม่เคย   [1] เคย   หยุดเรียน.....วัน

4.2 ไปทำฟันที่ รพ/สถานีนอนามัย/คลินิก   [0] ไม่เคย   [1] เคย   หยุดเรียน.....วัน

4.3 หมอมาให้บริการที่โรงเรียน   [0] ไม่เคย   [1] เคย   หยุดเรียน.....วัน

แบบสัมภาษณ์กลุ่มอายุ 35-44 ปี
โครงการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 7 พ.ศ.2555

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ผู้สัมภาษณ์..... วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ ...../.....2555.

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป ทำเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ท่านเลือก

1 อายุนับถึงวันเกิดครั้งสุดท้าย.....ปี

2 เพศ [1] ชาย [2] หญิง

3 ศาสนา [1] พุทธ [2] อิสลาม [3] คริสต์ [4] อื่นๆ(ระบุ.....)

4 สถานภาพสมรส [1] โสด [2] สมรส [3] หม้าย [4] หย่าร้าง [5] แยกกันอยู่

5 อาชีพหลักหรืองานที่ใช้เวลาทำส่วนใหญ่ (ให้บันทึกลักษณะงาน/อาชีพหลักที่ทำ)

[01] ทำธุรกิจส่วนตัว โดยเป็นนายจ้าง

[07] แม่บ้าน/ทำงานบ้าน

[02] ทำธุรกิจส่วนตัว โดยไม่มีลูกจ้าง

[08] การรวมกลุ่มเครือข่าย/ชมรมต่างๆ

[03] ช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง

[09] เรียนหนังสือ

[04] พนักงาน ลูกจ้างรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ

[10] ผู้สูงอายุ ที่ไม่ได้ทำงานโดยมีรายได้

[05] รับจ้าง

[11] กำลังหางานทำ

[06] เกษตรกร

[12] อื่นๆ (ระบุ.....)

6 รายได้ของท่าน เฉลี่ยต่อเดือน

[0] ไม่มีรายได้

[3] รายได้ 15,001- 30,000 บาท

[1] รายได้ 1-5,000 บาท

[4] รายได้ 30,001- 50,000 บาท

[2] รายได้ 5,001- 15,000 บาท

[5] รายได้ ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป

7 การศึกษา (ระบุการศึกษาขั้นสูงสุด)

[0] ไม่เคยเรียน

[4] ปวส./อนุปริญญา

[1] ประถมศึกษา

[5] ปริญญาตรี

[2] มัธยมศึกษาตอนต้น

[6] สูงกว่าปริญญาตรี

[3] มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.

8 ท่านมีโรคประจำตัวหรือโรคทางระบบ ที่แพทย์ระบุ หรือไม่

8.1-8.2

8.1 เบาหวาน

[0] ไม่มี

[1] มี

[2] ไม่รู้ ไม่เคยตรวจ

8.2 ความดันโลหิตสูง

[0] ไม่มี

[1] มี

[2] ไม่รู้ ไม่เคยตรวจ

8.3-8.4

8.3 โรคหัวใจและหลอดเลือด

[0] ไม่มี

[1] มี

[2] ไม่รู้ ไม่เคยตรวจ

8.4 กุมิแพ้

[0] ไม่มี

[1] มี

[2] ไม่รู้ ไม่เคยตรวจ

8.5-8.6

8.5 ซึมเศร้า

[0] ไม่มี

[1] มี

[2] ไม่รู้ ไม่เคยตรวจ

8.6 อื่น ๆ (ระบุ.....)

ส่วนที่ 2 : พฤติกรรมทันตสุขภาพ กาเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด

พฤติกรรมกรทำความสะอาดช่องปาก

1. ท่านมีสภาพช่องปากเป็นอย่างไร

- [0] ไม่มีทั้งฟันแท้และฟันเทียมในช่องปาก
- [1] ใส่ฟันเทียมทั้งปาก
- [2] มีฟันแท้ผสมฟันเทียมบางส่วน
- [3] มีฟันแท้อย่างเดียว

2. ท่านทำความสะอาด “ช่องปาก” ด้วยวิธีใดเป็นประจำ (เลือกตอบวิธีที่ทำประจำ เพียง 1 ข้อ)

และใช้เวลาไต่บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[0] ไม่ได้ทำอะไรเลย

- [1] บ้วนปาก   [ ] หลังตื่นนอนเช้า   [ ] หลังมือเช้า   [ ] หลังมือเที่ยง   [ ] หลังมือเย็น   [ ] ก่อนนอน(ไม่กิน/ดื่มต่อ)
- [2] ใช้มีดถู   [ ] หลังตื่นนอนเช้า   [ ] หลังมือเช้า   [ ] หลังมือเที่ยง   [ ] หลังมือเย็น   [ ] ก่อนนอน(ไม่กิน/ดื่มต่อ)
- [3] ใช้แปรงสีฟันถู   [ ] หลังตื่นนอนเช้า   [ ] หลังมือเช้า   [ ] หลังมือเที่ยง   [ ] หลังมือเย็น   [ ] ก่อนนอน(ไม่กิน/ดื่มต่อ)
- [4] อื่นๆ   [ ] หลังตื่นนอนเช้า   [ ] หลังมือเช้า   [ ] หลังมือเที่ยง   [ ] หลังมือเย็น   [ ] ก่อนนอน(ไม่กิน/ดื่มต่อ)

 0-4

 0, 1

ระบุ.....

3. กรณี “มีฟันแท้ในช่องปาก” และ “ตอบว่าใช้แปรงสีฟัน ในข้อ 1.2” แปรงสีฟันที่ใช้ในปัจจุบัน

มีลักษณะขนแปรงเป็นแบบใด

- [1] นุ่มพิเศษ   [2] นุ่ม   [3] ปานกลาง   [4] แข็ง   [5] ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ

4. กรณี “มีฟันแท้ในช่องปาก” และ “ตอบว่าใช้แปรงสีฟัน ในข้อ 1.2” ท่านใช้อุปกรณ์เสริมชนิดใด

ร่วมกับการแปรงฟันด้วยหรือไม่

[0] ไม่ได้ใช้เพิ่ม

- [1] ใช้ไหมขัดฟัน   [2] ใช้แปรงซอกฟัน   [3] ใช้ไม้จิ้มฟัน   [4] ใช้ยาบ้วนปาก/น้ำเกลือ
- [5] อื่นๆ ระบุ.. ..

5. กรณี มีฟันแท้ในช่องปาก ปัจจุบันท่านใช้ยาสีฟันยี่ห้ออะไร (ตอบชนิดที่ใช้บ่อยที่สุด 1 ชนิด)

[01] คอลเกต	[11] โคโคโม	[21] ซิสเทมมา
[02] ไกลซีต	[12] ออรัล บี	[22] ไปโอเทค
[03] ฟลูออคาริล	[13] ไพโอคอลทิล	[23] วิเศษนิยม
[04] พาโรดอนแท็ก	[14] เซนโซดาเยน	[24] ดอกบัวคู่
[05] พาโรดอนแท็ก เอฟ	[15] เซนโซดาเยน เอฟ	[25] ดอกบัวคู่ เอฟ
[06] ซอลท์	[16] เอ็ม	[26] จาเป่า
[07] ซอลท์ เอฟ	[17] กิฟฟารีน	[27] เกลือ
[08] แอมเวย์	[18] สุพรีเดิร์ม	[28] ไม่ใช้ยาสีฟัน
[09] เป็ปโซเดนท์	[19] ออรัลเมท	[29] ผลิตภัณฑ์ชาวบ้านทำเอง
[10] ดาร์ลี	[20] ซือส์ตย์	ยี่ห้อ.....
		[30] อื่นๆ ยี่ห้อ.....

6. กรณี “ใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้” ท่านทำความสะอาด “ฟันเทียม” อย่างไรเป็นประจำ

- [0] ไม่ได้ทำอะไรเลย   [1] แปรงฟันเทียม   [2] ล้างน้ำเปล่า   [3] ล้างน้ำยาสำหรับฟันเทียม
- [4] อื่นๆ.....

<p>พฤติกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>7. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่ [0] ไม่สูบบุหรี่ [1] เคยสูบบุหรี่ เคยสูบเป็นระยะเวลา.....ปี.....เดือน เฉลี่ยวันละ.....มวน (ปัจจุบันเลิกแล้วนาน.....ปี.....เดือน) [2] ยังสูบบุหรี่จนถึงปัจจุบัน สูบมาระยะเวลา.....ปี.....เดือน เฉลี่ยวันละ.....มวน</p> <p>8. ท่านเคี้ยวหมากหรือไม่ [0] ไม่เคี้ยวหมาก [1] เคยเคี้ยว ปัจจุบันเลิกแล้ว [2] ยังเคี้ยวหมากอยู่</p>	<p>☐ 0-2</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>(pack-yr)</p> <p>☐</p>																											
<p>ส่วนที่ 3 : การรับรู้ และการใช้บริการทันตสุขภาพ กาเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด</p> <p>1. ท่านประเมินสุขภาพช่องปากของท่าน อยู่ในระดับใด [1] แย่มาก [2] แย่ [3] ปานกลาง [4] ดี [5] ดีมาก</p> <p>2. ท่านเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปากจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <table border="0"> <tr> <td>☐ โทรทัศน์</td> <td>☐ วิทยุ วิทยุชุมชน</td> <td>☐ ☐</td> </tr> <tr> <td>☐ หอกระจายข่าว</td> <td>☐ โปสเตอร์ แผ่นพับ สิ่งพิมพ์</td> <td>☐ ☐</td> </tr> <tr> <td>☐ เว็บไซต์</td> <td>☐ บิดา มารดาญาติพี่น้อง</td> <td>☐ ☐</td> </tr> <tr> <td>☐ เพื่อน</td> <td>☐ บุคลากรสาธารณสุข</td> <td>☐ ☐</td> </tr> <tr> <td>☐ อาสาสมัครสาธารณสุข</td> <td>☐ อื่น ๆ ระบุ.....</td> <td>☐ ☐</td> </tr> </table> <p>3. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเคยไปหา หมอฟัน(ทันตแพทย์/เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข) บ้างหรือไม่ [0] ไม่เคยไป (ให้ถามต่อข้อ 4 และ ข้อ 7) [1] เคยไป ระบุจำนวน .....ครั้ง. (ข้ามไปถามข้อ 5-7) [2] จำไม่ได้</p> <p>4. กรณี ไม่เคยไปหาหมอฟันในรอบปีที่ผ่านมา เหตุผล ที่ไม่ไป คือ.... (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <table border="0"> <tr> <td>☐ ไม่มีเวลา</td> <td>☐ ไม่มีใครพาไป</td> <td>☐ ☐</td> </tr> <tr> <td>☐ ไม่มีเงิน</td> <td>☐ ไม่มีอาการผิดปกติ</td> <td>☐ ☐</td> </tr> <tr> <td>☐ กลัวการทำฟัน</td> <td>☐ กลัวประสาทเสีย</td> <td>☐ ☐</td> </tr> <tr> <td>☐ รอให้มีอาการมาก่อน</td> <td>☐ อื่นๆระบุ.....</td> <td>☐ ☐</td> </tr> </table>		☐ โทรทัศน์	☐ วิทยุ วิทยุชุมชน	☐ ☐	☐ หอกระจายข่าว	☐ โปสเตอร์ แผ่นพับ สิ่งพิมพ์	☐ ☐	☐ เว็บไซต์	☐ บิดา มารดาญาติพี่น้อง	☐ ☐	☐ เพื่อน	☐ บุคลากรสาธารณสุข	☐ ☐	☐ อาสาสมัครสาธารณสุข	☐ อื่น ๆ ระบุ.....	☐ ☐	☐ ไม่มีเวลา	☐ ไม่มีใครพาไป	☐ ☐	☐ ไม่มีเงิน	☐ ไม่มีอาการผิดปกติ	☐ ☐	☐ กลัวการทำฟัน	☐ กลัวประสาทเสีย	☐ ☐	☐ รอให้มีอาการมาก่อน	☐ อื่นๆระบุ.....	☐ ☐
☐ โทรทัศน์	☐ วิทยุ วิทยุชุมชน	☐ ☐																										
☐ หอกระจายข่าว	☐ โปสเตอร์ แผ่นพับ สิ่งพิมพ์	☐ ☐																										
☐ เว็บไซต์	☐ บิดา มารดาญาติพี่น้อง	☐ ☐																										
☐ เพื่อน	☐ บุคลากรสาธารณสุข	☐ ☐																										
☐ อาสาสมัครสาธารณสุข	☐ อื่น ๆ ระบุ.....	☐ ☐																										
☐ ไม่มีเวลา	☐ ไม่มีใครพาไป	☐ ☐																										
☐ ไม่มีเงิน	☐ ไม่มีอาการผิดปกติ	☐ ☐																										
☐ กลัวการทำฟัน	☐ กลัวประสาทเสีย	☐ ☐																										
☐ รอให้มีอาการมาก่อน	☐ อื่นๆระบุ.....	☐ ☐																										

<p>5.กรณี เคยไปหาหมอฟันในรอบปีที่ผ่านมา เหตุผลที่ไป คือ..... (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>[ ] ต้องการตรวจเช็ค ยังไม่มีอาการ</p> <p>[ ] ต้องการใส่ฟันเทียม</p> <p>[ ] รู้สึกมี ฟันผุ/มีจุดดำบนตัวฟัน</p> <p>[ ] รู้สึก ปวดฟัน/เสียวฟัน</p> <p>[ ] รู้สึก มีหินปูน</p> <p>[ ] รู้สึก มีเหงือกอักเสบ มีเลือดออกง่าย</p> <p>[ ] รู้สึก มีอาการบวม / มีหนอง</p> <p>[ ] อื่นๆ ระบุ.....</p>	<p>0 , 1</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p>
<p>6.กรณี เคยไปหาหมอฟันในรอบปีที่ผ่านมา ท่านไปหาหมอฟันที่ไหนบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>[ ] หน่วยเคลื่อนที่ ที่มีทันตแพทย์ ทันตบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ</p> <p>[ ] รพ.สต /PCU</p> <p>[ ] โรงพยาบาลชุมชน</p> <p>[ ] โรงพยาบาลจังหวัด/ โรงพยาบาลศูนย์/ศูนย์อนามัย</p> <p>[ ] คลินิก/ โรงพยาบาลเอกชน</p> <p>[ ] อื่นๆ ระบุ.....</p>	<p>0 , 1</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p>
<p>7. ปัจจุบัน ท่านมีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลต่อไปนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>[ ] สิทธิเบิกค่ารักษาจากหน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจ</p> <p>[ ] บัตรรับรองสิทธิการรักษา(ประกันสังคม)</p> <p>[ ] บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า(30 บาท)</p> <p>[ ] สวัสดิการจัดโดยบริษัท/นายจ้าง</p> <p>[ ] บัตรประกันสุขภาพเอกชน</p>	<p>0 , 1</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p> <p>☐</p>

แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุ อายุ 60-74 ปี
โครงการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 7 พ.ศ.2555

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ผู้สัมภาษณ์..... วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ ...../...../.....2555.

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป ทำเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ท่านเลือก

- 1 อายุนับถึงวันเกิดครั้งสุดท้าย.....ปี
- 2 เพศ ชาย = 1 หญิง = 2 1-2
- 3 ศาสนา พุทธ = 1 อิสลาม = 2 คริสต์ = 3 อื่นๆ(ระบุ.....) = 4 1-4
- 4 สถานภาพสมรส โสด = 1 สมรส = 2 หม้าย = 3 หย่าร้าง = 4 แยกกันอยู่ = 5 1-5
- 5 อาชีพหลักหรืองานที่ใช้เวลาทำส่วนใหญ่ (ให้บันทึกลักษณะงาน/อาชีพหลักที่ทำ)
- ทำธุรกิจส่วนตัว โดยเป็นนายจ้าง = 01	- เกษตรกร = 07
- ทำธุรกิจส่วนตัว โดยไม่มีลูกจ้าง = 02	- แม่บ้าน/ทำงานบ้าน = 08
- ช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง = 03	- การรวมกลุ่มเครือข่าย/ชมรมต่างๆ เช่น ชมรมแม่บ้าน = 09
- ลูกจ้างรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ = 04	- เรียนหนังสือ = 10
- พนักงาน/ลูกจ้างภาคเอกชน/บริษัท = 05	- อื่นๆ (ระบุ.....) = 11
- รับจ้างทั่วไป = 06	
- 6 รายได้ของท่าน เฉลี่ยต่อเดือน
ไม่มีรายได้ = 0	รายได้ 1 - 5,000 บาท = 1
รายได้ 5,001 - 15,000 บาท = 2	รายได้ 15,001 - 30,000 บาท = 3
รายได้ 30,001 - 50,000 บาท = 4	รายได้ ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป = 5
- 7 การศึกษา (ระบุการศึกษาชั้นสูงสุด)
ไม่เคยเรียน = 0	ประถมศึกษา = 1
มัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย = 2	อาชีวศึกษา/อนุปริญญา = 3
ปริญญาตรี = 4	สูงกว่าปริญญาตรี = 5
การศึกษาอื่นๆ..... = 6	
- 8 ท่านมีโรคประจำตัวหรือโรคทางระบบ ที่แพทย์ระบุ หรือไม่
- ไม่มี = 0   มีโรค = 1   ไม่รู้ ไม่เคยตรวจ = 2
- กรณีที่ตอบ "มีโรค" โรคที่พบ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
เบาหวาน	ความดันโลหิตสูง	โรคหัวใจและหลอดเลือด
ภูมิแพ้	ซึมเศร้า	อื่น ๆ (ระบุ.....)
- 9 การช่วยเหลือตนเอง
- ช่วยเหลือตนเองได้ดี = 1   มีการพึ่งพาเมื่อออกนอกบ้าน = 2   พึ่งพาตลอดเวลา = 3

ส่วนที่ 2 : พฤติกรรมทันตสุขภาพ กาเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด

1 วิธีการทำความสะอาดช่องปาก

1.1 ท่านมีสภาพช่องปากเป็นอย่างไร

- ไม่มีทั้งฟันแท้และฟันเทียมในช่องปาก = 0
- ใส่ฟันเทียมทั้งปาก = 1
- มีฟันแท้ผสมฟันเทียมบางส่วน = 2
- มีฟันแท้อย่างเดียว = 3

0-3

ท่านทำความสะอาด "ช่องปาก" ด้วยวิธีใดเป็นประจำ (เลือกตอบวิธีที่ทำประจำ เพียง 1 ข้อ) และทำเวลาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

0-4

	หลังตื่นนอนเช้า	หลังมือเช้า	หลังมือเที่ยง	หลังมือเย็น	ก่อนนอน (ไม่กิน/ดื่มต่อ)
ไม่ได้ทำอะไรเลย = 0					
บ้วนปาก = 1					
ใช้มีด = 2					
ใช้แปรงสีฟัน = 3					
อื่นๆ ระบุ..... = 4					

0, 1

1.3 กรณี "มีฟันแท้ในช่องปาก" และ "ตอบว่าใช้แปรงสีฟัน ในข้อ 1.2" ท่านใช้อุปกรณ์เสริมชนิดใด ร่วมกับการแปรงฟันด้วยหรือไม่

0-5

- ไม่ได้ใช้เพิ่ม = 0
- ไม่จุ่มฟัน = 3
- ไหมขัดฟัน = 1
- ยาบ้วนปาก/น้ำเกลือ = 4
- แปรงซอกฟัน = 2
- อื่นๆ ระบุ..... = 5

1.4 กรณี มีฟันแท้ในช่องปาก ปัจจุบันท่านใช้ยาสีฟันยี่ห้ออะไร (ตอบชนิดที่ใช้บ่อยที่สุด 1 ชนิด)

คอลเกต = 01	โคโคโม = 11	จิสเทมา = 21
ไกลีซิด = 02	ออร์ล บี = 12	ไบโอเทค = 22
ฟลูออคาริล = 03	ไพโอคอลทิล = 13	วิเศษนิยม = 23
พารodont แท็ก = 04	เซนโซตายน = 14	ดอกบัวคู่ = 24
พารodont แท็ก เอฟ = 05	เซนโซตายน เอฟ = 15	ดอกบัวคู่ เอฟ = 25
ซอลท์ = 06	เอม = 16	จาเปา = 26
ซอลท์ เอฟ = 07	กิฟฟารีน = 17	เกลือ = 27
แอมเวย์ = 08	สุพรีเดิร์ม = 18	ไม่ใช้ยาสีฟัน = 28
เบบีโซเดนท์ = 09	ออร์ลเมท = 19	ผลิตภัณฑ์ชาวบ้านทำเอง = 29
ดาร์ลี่ = 10	ซีสต์ย = 20	(ยี่ห้อ.....) = 30
		อื่นๆ (ยี่ห้อ.....) = 30

01-30

2 กรณี "ใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้" ท่านทำความสะอาด "ฟันเทียม" อย่างเป็นประจำ

- แปรงฟันเทียม = 1
- ล้างน้ำเปล่า = 2
- ล้างน้ำยาสำหรับฟันเทียม = 3
- อื่นๆ = 4
- ไม่ได้ทำอะไรเลย = 5

1-5

<p>เหตุผลที่ไปหา หมอพื้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>ต้องการตรวจเช็ค ยังไม่มีอาการ</p> <p>ต้องการใส่ฟันเทียม</p> <p>รู้สึกมี ฟันผุ/มีจุดดำบนตัวฟัน</p> <p>รู้สึก ปวดฟัน/เสียวฟัน</p> <p>รู้สึก มีหินปูน</p> <p>รู้สึก มีเหงือกอักเสบ มีเลือดออกง่าย</p> <p>รู้สึก มีอาการบวม / มีหนอง</p> <p>อื่น ระบุ.....</p>	<p>0 , 1</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p>
<p>ท่านไปหาหมอพื้นที่ไหนบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>หน่วยเคลื่อนที่ ที่มีทันตแพทย์ ทันตบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ</p> <p>รพ.สต /PCU</p> <p>โรงพยาบาลชุมชน</p> <p>โรงพยาบาลจังหวัด/ โรงพยาบาลศูนย์/ศูนย์อนามัย</p> <p>คลินิก/ โรงพยาบาลเอกชน</p> <p>อื่นๆ ระบุ.....</p>	<p>0 , 1</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p>
<p>7 ปัจจุบัน ท่านมีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลต่อไปนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>สิทธิเบิกค่ารักษาจากหน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจ</p> <p>บัตรรับรองสิทธิการรักษา(ประกันสังคม)</p> <p>บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า(30 บาท)</p> <p>สวัสดิการจัดโดยบริษัท/นายจ้าง</p> <p>บัตรประกันสุขภาพเอกชน</p>	<p>0 , 1</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐</p>